

Foto DPD

PREČNIK Novoletni sprejem stranke Slovenska skupnost

Pred nami je leto pomembnih volilnih izzivov

Deželni tajnik stranke Slovenska skupnost **Damijan Terpin** je na tradicionalnem novoletnem sprejemu stranke lipove vejice, ki je bil v gostilni Sardoč v Prečniku v petek, 24. januarja, svoj nagovor začel z nekaterimi pozitivnimi znaki, s katerimi je lahko naša narodna skupnost v Italiji zadovoljna: začenši z zmago Debole Serracchiani na deželnih volitvah z levsredinsko koalicijo, v katero je vključena tudi SSK, in imenovanjem Enrica Lette za predsednika italijanske vlade. Oboje je že prineslo kar nekaj pozitivnih učinkov: "Dobili smo dodatni odlok o vidni dvojezičnosti, povrnjena nam je bila možnost, predvsem po zaslugi podpredsednika deželnega sveta Igorja Gabrovca, da v Gorici spet dobimo rajonske svete, Stadion 1. maja v Trstu pa je bil deležen dodatne izredne podpore". Na predlog vlade Enrica Lette pa je parlament odobril finančni zakon, "ki je praktično v celoti povrnil prispevke države na raven, ki smo jo pričakovali". Odobren je bil tudi popravek poslanke Blažinove - "ki jo je na volitvah podprla tudi naša stranka" - v zvezi z vprašanji, ki zadevajo slovensko šolo. Ponovno pa je zaživel omizje manjšina-dežela-vlada na notranjem ministrstvu.

Dejansko so Terpinove besede objektivno zaokrožile politično obdobje: z njegovimi ugotovitvami so najbrž soglašali tudi ostali častni institucionalni gostje iz Furlanije Julijske krajine, Južne Tirolske in Slovenije, somišljeniki, podporniki in prijatelji stranke Slovenska skupnost, ki so se v lepem številu udeležili novoletnega srečanja. Poleg županov okoliških občin in izvoljenih predstavnikov SSK so bili med drugimi prisotni predsednik Državnega zbora Republike Slovenije Janko Veber, ministrica Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel, podpredsednica Državnega zbora Republike Slovenije in predsednica stranke Nova Slovenija Ljudmila Novak, predsednik Komisije Državne-

ga zbora Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Danijel Krivec, generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Ingrid Serša, konzulka Republike Slovenije v Trstu Eliška Kersnič Žmavc, nekdanji državni tajnik Matjaž Longar in predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Boris Pleskovič. Srečanja so se udeležili tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Stoka, predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Franco Iacop, slovenska poslanka Demokratske stranke v italijanskem parlamentu Tamara Blažina, senator Demokratske stranke Francesco Russo, evropski poslanec Južnotirolske ljudske stranke Herbert Dorfmann, pokrajinski in deželni svetnik ter vodja skupine avtonomistične tridentinsko-tirolske stranke Lorenzo Baratter, deželni svetnik Demokratske stranke Stefano Ukmar, tržaški občinski odbornik Edi Kraus, predsednik tržaškega občinskega sveta Iztok Furlanič, predsednik goriškega pokrajinskega sveta Enrico Gherghetta, predsednica tržaškega pokrajinskega sveta Maria Teresa Bassa Poropat, koordinator slovenske komponente v Demokratski stranki Massimo Veronese, tržaški pokrajinski predsednik SKGZ Marino Marsič. Goste sta po nastopu pevke Valentine Sancin, ki je interpretirala slovensko himno, in harfistk

Glasbene matice najprej pozdravila predsednica SSK **Fulvia Premolin** in domači župan **Vladimir Kukanja** (ki izhaja prav tako iz vrst lipove vejice). Pred mikrofonom je nato stopil predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine **Franco Iacop**, ki je poudaril pomen različnih jezikovnih skupnosti v statutu naše dežele: v tem vidiku je slovenska manjšina nedvomno temeljni element FJK. Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije **Janko Veber** je analiziral trenutno stanje naše matične domovine in napovedal, da bo letošnje leto odločilnega pomena za premoščanje težav. Kljub nelahkemu položaju bo Slovenija vsekakor podpirala projekte naše narodne skupnosti v Italiji. Predsednica tržaške pokrajine **Maria Teresa Bassa Poropat** je izpostavila delo, ki ga je ta upravna enota opravila v prid slovenske manjšine in hkrati podčrtala nezamenljivo vlogo, ki jo je doslej imel predsednik pokrajinskega sveta Maurizio Vidali (ki je tudi predstavnik SSK). Slovenska skupnost že več let snuje plodne politične vezi z Južnotirolsko ljudsko stranko, ki jo je na novoletnem sprejemu predstavljala evropski poslanec **Herbert Dorfmann**. Spregovoril je o iztekajoči se mandatni dobi evropskega parlamenta in številnih političnih pobudah, ki so jih v Bruslju izpeljali v prid evropskih manjšin. Dorfmann namreč meni, da so manjšine predmet evropskega dometa in prav zato bodo prihodnje

volitve za bruseljski parlament ključnega pomena, saj se na valu gospodarske krize množijo t. i. evroskeptiki. Posebno poglavje je namenil nedavni aferi, ki jo je v oddaji Porta a porta sprožil časniki Bruno Vespa glede nepotrebnosti avtonomnih pokrajin. Dorfmann je bil v svojem komentarju še preveč gosposki, ko je zatrdil, da nekateri v Italiji hočejo po vsej sili uničiti, kar je dobro, in ohraniti, kar je slabo.

Sklepni del pozdravnih nagovorov je pripadal pokrajinskemu in hkrati deželnemu svetniku ter vodji skupine avtonomistične tridentinsko-tirolske stranke **Lorenzu Baratterju**. Z njegovo stranko se bosta namreč Slovenska skupnost in Južnotirolska ljudska stranka povezali na prihodnjih evropskih volitvah. Tudi Baratter je v svojem posegu zagovarjal pomen krajevnih avtonomij, ki naj v prihodnje poiščejo neko skupno strateško politično sinergijo.

Nedvomno je osrednji problem etničnih strank in zagovornikov avtonomij prav nov volilni zakon, o katerem sedaj burno razpravlja italijanska politična garnitura. In prav z reformo volilne zakonodaje je Terpin odprl tisti del svojega nagovora, v katerega je strnil prihodnje izzive slovenske narodne skupnosti v Italiji in same SSK.

/ str. 2
IG

Intervju

Prof. Martin Kranner je tokrat spregovoril o pravniku, intelektualcu, politiku in uredniku dr. Janku Kralju

3, 8

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj glas!

Novi naročniki bodo prejeli v dar knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe.

Pomagajte našemu tedniku s podporno naročnino, ki znaša 100 evrov!

S 1. strani

Pred nami ...

“Upam, da bomo v manjšini sposobni vložiti enoten in dogovorjen amandma za uzakonitev možnosti, da smo Slovenci ustrezno zastopani v italijanskem parlamentu. Sedaj je namreč priložnost, da dobimo zakonsko določbo, ki bi nam to lahko omogočila. Pri tem še vedno računamo bodisi na solidarnost predvsem Demokratske stranke, s katero smo na deželni in krajevni ravni v tesnem so-

Tržaškem, inštrument izvajanja upravne avtonomije na ozemlju, na katerem je naseljena tudi slovenska manjšina, in da prenašanje pristojnosti s pokrajinske ravni na višjo, npr. deželno raven, lahko predstavlja za slovensko narodno skupnost zmanjšanje možnosti za njeno udeležbo pri upravljanju javnih zadev na območju, kjer je naseljena. Pristojnosti bi se namreč prenašale zlasti na deželne organe širših razsežnosti, pri katerih ima

vanje storitev in služb bilo močnejše”. SSK od deželne uprave še pričakuje, da uredi vprašanje jusov in srenj in da bo začela spoštovati obveze našega podeželja, ki so zaobjete v protokolu o Prosekarju, vključno z odobritvijo načrtov za upravljanje zaščitene območij na tržaškem in goriškem Krasu. V prihajajočem letu nas čakajo evropske volitve, na katerih bo SSK podtrdila koalicijsko navezo z Južnotirolsko ljudsko stranko: v obdobju, ko se tudi zaradi gospodarskih težav širi evroskepticizem, je potrebno, “da se Evropa odločneje sooči tudi z izzivi svoje narodne raznolikosti, znotraj katerih predstavljajo narodne manjšine bistve-

delovanju, še zlasti zato, ker tudi v desni sredini ni več zaznati večjega nasprotovanja za reševanje odprtih vprašanj Slovencev v Italiji, kot smo ga bili vajeni v preteklosti. Predvsem pa na naprej računamo na podporo slovenske vlade”, kot jo je glede te tematike doslej izkazala premierka Bratušek. Terpin računa tudi na pomoč deželne predsednice Serracchianijeve, ki je postala članica ožjega strankinega vodstva pri novem vsedrzhavnem tajniku DS Matteu Renziju, “čigar izvolitev smo v naši stranki sprejeli z veliko simpatijo”. SSK - trdi deželni tajnik - bo seveda vztrajala pri t. i. evropskem modelu, ki zagotovo ima ustavno podlago. Druge do sedaj nakazane možnosti, zlasti sestava posebnega okrožja iz krajev, kjer je naša manjšina posebej prisotna, bi po naši oceni v ničemer ne pripomogle h končnemu rezultatu, saj bi bili vsekakor odvisni od dobre volje vsedrzhavnih strank, da na ustrezna mesta na listi uvrstijo slovenskega kandidata. “Skratka, dobili bi to, kar že imamo, se pravi popolnoma nič”. Drugi veliki izziv, ki v tem letu čaka slovensko manjšino, pa je načrtovana reforma krajevnih uprav in namen deželne vlade, da v pričakovanju na dejavno ukinitve pokrajin, volilno pravico prenese od ljudi kar na župane in občinske svetnike. “V zvezi s tem smo že na začetku deželnega mandata jasno povedali, da bo moral načrt t. i. ‘preseganja pokrajin’ upoštevati dejstvo, da so pokrajinske uprave, zlasti na Goriškem in

slovenska narodna skupnost bistveno manjši vpliv, saj je njena prisotnost v širši, deželni realnosti bistveno manj pomembna kot na pokrajinski ali morda občinski ravni. S tega vidika moramo žal ugotoviti, da predlagane rešitve ne upoštevajo teh naših pomislekov in že davno in pravočasno izrečnih stališč. Prav tako se v celoti prezre vprašanje zastopnosti Slovencev v tako izvoljenih organih”. SSK si bo zato prizadevala, da predvsem predlagana reforma ostalih krajevnih uprav ne bi v tem smislu prizadela naše narodne skupnosti. “Dobro se namreč zavedamo dejstva, da je upravna avtonomija eden od ključnih vzvodov za zaščito neke manjšine, kar med drugim dokazuje tudi njena srdita obramba npr. pri Južnih Tirolcih, ki se dobro zavedajo, da lahko sami najbolje upravljajo svoje ozemlje s ciljem zaščite in razvoja tamkajšnje narodne skupnosti”. Terpin skrbi bodisi predlogi, po katerih naj bi tržaška občina postala t. i. metropolitanska, bodisi težnje po združevanju manjših občin, da bi te skupno izvajale nekatere storitve: problem bi nastal, ko bi slo za združevanje z občinami, ki niso vključene v območje zaščitnega zakona. “Ker naj bi deželna uprava pospeševala takšno združevanje s finančnimi nagradami tistim občinam, ki se bodo združevanja bolj posluževale, ocenjujem, da res tvegamo finančni kolaps tistih uprav, ki jih vodimo Slovenci, v primeru, da ne bi, iz omenjenih razlogov, združe-

ni element oz. razlog obstoja tovrstnega meddržavnega in mednacionalnega združevanja”. Terpin ni pozabil omeniti pomena, ki ga sredstva evropskih projektov imajo pri ohranitvi in razvoju naše narodne skupnosti. Sklepni del svojega posega je deželni tajnik SSK namenil krajevnim upravnim volitvam. Jasno in glasno je obsodil delitve, ki jih tudi v manjšini ustvarjajo slovenski predstavniki levičarskih strank: v tem vidiku je Terpin tudi ostro odgovoril časnikařu, ki je v svojem zapisu glede po njegovem mnenju upravičene delitve levičarskih strank in SSK v Doberdolu dejal, da je to preprosto odgovor razdalji, ki naj bi obstajala med delavcem iz Doberdola in kmetom iz Števerjana.

Deželni tajnik SSK meni, da žal obstaja ponekod v manjšini še vedno berlinski zid, ki so ga neke porušili, drugod pa še ne. Pravičnijo zato bilo, ko bi model skupnega upravljanja po zgledu Repentabra prenesli tudi na ostale naše manjše občine. “Velike ideološke delitve in spori iz prejšnjega stoletja župana občine s tisoč prebivalci bolj malo zanimajo, še manj pa zanimajo njegove občane, ki jih skrbi predvsem, da živijo v zdravem okolju, da imajo urejene šole in po možnosti brezplačen prevoz za svoje otroke in da stroški za odvažanje smeti niso previsoki. Pri teh vprašanjih - o tem sem stoodstotno prepričan - med doberdolskim delavcem in števerjanskim kmetom ni prav nobene razlike”.

Slomak

Začenja se novo obdobje

Slovenska manjšinska koordinacija je na zadnjem zasedanju stopila v novo obdobje. V petek, 24. januarja, so v Ljubljani potrdili nov pravilnik, ki določa enoletno, neobnovljivo predsedstvo-koordinacijo ter soglasnost pri sprejemanju sklepov Slomaka. Pri vodenju koordinacije bo mesto koordinatorja iz leta v leto zaupano predstavniku iz druge države, znotraj katere bo tudi določen vrstni red, kjer je več krovnih organizacij. Za novo koordi-

natorko Slomaka je bila izbrana štajerska Slovenka in predsednica Društva člen 7 Susanne Weitlaner, na mesto tajnika pa je bil potrjen Jure Kufersin. Dodatna novost petkovskega srečanja je uradna prisotnost tretje koroške krovne organizacije Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk.

Nov pravilnik je potrdilo osem prisotnih manjšinskih organizacij, ki so jih zastopali Valentin Inzko (Narodni svet koroških Slovencev), Marjan Sturm (Zveza slovenskih

organizacij), Bernard Sadovnik (Skupnost koroških Slovencev in Slovenk), Susanne Weitlaner (Člen 7), Bernard Spazzapan (Svet slovenskih organizacij), Rudi Pavšič (Slovenska kulturno-gospodarska zveza), Darko Šonc (Zveza slovenskih društev na Hrvaškem) in Jože Hirnšek (Zveza Slovencev na Madžarskem). Načelo rotacije predsednika in soglasnost pri sprejemanju sklepov sta vztrajno zagovarjala Svet slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev. To naj bi bilo bistveno za uspešno delovanje in tudi eden glavnih temeljev, na katerih je Slomak nastal.

Komisija za ustavna vprašanja na delu

Pravica samostojne izvolitve odvisna od popravkov

Upravljanje italijanske države je bilo v teh dneh vedno bolj odvisno od izida dogovarjanj za nov volilni zakon. Novi tajnik Demokratske stranke Matteo Renzi je postavil pogoje, da, če ne bo takoj sprejet volilni zakon, bodo predčasne volitve neizbežne.

Odprta vprašanja zadevajo nagrado za zmagovito volilno koalicijo, volilna okrožja in preference. Nasprotovanja prihajajo predvsem s strani manjših političnih strank in gibanj, ki bodo težko spet izvolili lastne predstavnike v parlament. Predvideni so namreč visoki vstopni pogoji, ki bi zmagoviti koaliciji zagotovili trdno večino in možnost vladanja. Veliko je tudi razprav glede oddajanja preferenc posameznim kandidatom. Zakonski osnutek jih ne predvideva, kar je precej čudno, saj je bila glavna šibkost sedanjega volilnega zakona, t. i. “porceluma”, prav dejstvo, da je dal izbiri kandidatov ter njihovo izvolitev v parlament v roke državnim vodstvom strank. Najbolj odločno zagovornik ohranitve blokiranih list pa je stranka Forza Italia.

Nov volilni zakon pa odpira tudi pomembno vprašanje manjšinskega zastopstva v dvodomnem italijanskem parlamentu. Sedanji zakonski osnutek ohranja mehanizem, po katerem je zagotovljeno predstavništvo francoski manjšini v Dolini Aosta in Južnotirolcem v avtonomni pokrajini Bocen. Nič pa ni bilo napisano o Slovencih v deželi FJK, kljub temu da je olajšana izvolitev slovenskega predstavnika predvidena po 26. členu zaščitnega zakona 38/01. Slovensko zastopstvo v italijanskem parlamentu ni novo

vprašanje, vendar je zmeraj ostalo pri utečeni praksi, po kateri so slovensko zastopstvo zagotavljale levičarske vsedrzhavne stranke in v zadnjih letih Demokratska stranka. Ta način pa ni še nobeno zakonsko zagotovilo in je stvar izključno politične volje, ki ni več tako samoumevna. Uresničitev 26. člena je torej ključnega pomena, da ohranimo Slovenci iz FJK svoj glas v parlamentu.

V tem smislu so se začela tudi posvetovanja znotraj skupnega predstavništva, kjer nastopajo SSO in SKGZ, stranka Slovenska skupnost, Demokratska stranka in Zveza levice. Do skupnega stališča glede olajšanega zastopstva pa ni prišlo, tako da se je SSK odločila za samostojno oblikovanje amandmajev k osnutku volilnega zakona, ki ga je v teh dneh obravnavala komisija za ustavna vprašanja v poslanski zbornici.

V dogovoru s poslansko skupino Južnotirolske ljudske stranke je SSK pripravila amandmaje, ki jih je v Rim 27. januarja ponesel deželni tajnik Damijan Terpin. S pomočjo pravne službe so bili amandmaji usklajeni, nato so jih poslanci Albrecht Plangger, Renate Gebhard, Mauro Otobri, Manfred Schullian in Da-

niel Alfreider podpisali in vložili. Popravki predlagajo dva načina olajšane izvolitve slovenskega predstavnika, ki je predvidena na podlagi 26. člena zaščitnega zakona 38/01. Državni volilni zakon bi moral določiti volilno okrožje na podlagi dekretov, ki določajo izvajanje zaščitnega zakona, kjer bi lista, ki je izraz slovenske narodne manjšine, izvolila predstavnika, če bi dosegla oziroma preseгла 7-odstotni prag. V drugem primeru bi slovenska lista izvolila svojega predstavnika v parlament, če bi na deželni ravni dosegla 1%, kot že velja za deželne volitve. Popravek je vložila tudi poslanka Tamara Blažina, ki pa predvideva 10% vstopni prag za slovensko listo v okrožju 32 občin zaščitnega zakona.

Komisija za ustavna vprašanja je še isti dan začela obravnavo skupno 300 vložjenih popravkov. O sprejetju omenjenih popravkov za slovensko zastopstvo do trenutka, ko smo šli v tisk, ni bilo pomembnih novosti. Kljub negotovi politični situaciji pa bi bilo vendar prav, da Slovenci končno dobimo pravico do samostojne izvolitve svojih parlamentarnih predstavnikov.

Juč

Povejmo na glas

Prešibki odzivi na besede nasilja

Če se moramo česa bati, potem je to navajenost na besede ali celo dejanja nasilja. Če se tovrstna navajenost za-leze v človeka in družbo, nasilje ni več tisto, čemur se velja z vso silo upreti, ampak nekaj, kar polagoma postane del našega vsakdanjika in našega življenja. V mislih imamo besedne napade na ministrico za integracijo Cécile Kyenge, kot so jih nedolgo tega uprizorili pristaši Severne lige in celo njeno vodstvo. Ker se podobna obračunavanja ciklično ponavljajo, je jasno, da se bodo zgodila tudi v prihodnje, zato jim je treba zaradi nevzdržnosti pojava posvetiti vso potrebno pozornost. Dejstvo je, da sodobne razvite družbe vse bolj postajajo skupnost ljudi, ki so si različni po narodnosti, veri in barvi kože, in tej novi stvarnosti se ni mogoče izogniti: prinesel jo je razvoj, ki ga sprejememo ali odklonimo. Če razvoja ne sprejememo, se zaletavamo v zid vedno bolj ogorčeni, ker ne moremo obrniti časa nazaj. Ne moremo poslati priseljencev tja, odkoder so prišli, ne moremo zaustaviti nastajanja novega sveta, ki vse bolj odpravlja vsakršne meje. V nasprotnem primeru smo do vsakršnih prišlekov neprijazni in jih zavračamo, lahko pa jih sovražimo in sejemo okrog sebe nestrpnost, kar se dogaja v primeru napadov na temnopoltu ministrico. Lahko celo sprejememo zakon, po katerem je kaznivno dejanje, če kdo prisrsko na pomoč pribežniku, ki se utaplja v morju - na srečo sedanja rimska vlada to sramoto odpravlja. Seveda je nestrpnost do drugačnih

in različnih nekaj povsem nesprejemljivega in primer tiste nečlovečnosti, ki je mrak in je tema in nas spominja na apokalipso druge svetovne vojne oziroma rasno sovraštvo, ki je sprožilo srhljive zločine. Lahko so priseljenci za nekatere nestrpnosti Judje sedanjega časa in ob tem bi se morali odzvati dosti močnejše, kot se odzivamo na grobo žaljenje ministrice Kyenge. Ona naj bi s svojo priseljenko politiko delovala proti Italijanom, slišati pa je bilo tudi ponižujoče opazke na barvo njene kože, ob čemer je mogoče resno podvomiti o uravnovešeni misli. Toda dvorezne zmnožnosti človeka, ki je sposoben neskončno ljubiti ali neskončno sovražiti, ne gre podcenjevati, posebno če nestrpnost seje parlamentarna stranka, ki deluje javno in tako ali drugače vpliva na miselnost celotne družbe. Je potemtakem dovoljeno vse? Imajo svoj prostor vsakršni pogledi, tudi takšni, ki se zavzemajo za odkrito napeljevanje k več kot zaostrenim odnosom? Je to svoboda, ki jo omogoča demokracija, ali pa je to le žalostno popačenje te iste demokracije? Vse ne more biti dovoljeno, ni mogoče preko osnovnih načel etike, se pravi človečnosti, ni mogoče in ne sme biti mogoče. Živimo v hudih časih in zadnja stvar, ki jo potrebujemo, je rušenje temeljnega sožitja, brez katerega izgubimo pomen vse druge vrednote in se znajdemo v okrutnem prostoru s še bolj okrutno prihodnostjo.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Martin Kranner

Spomini na dr. Janka Kralja, družbenopolitičnega delavca, ki je izginil iz našega zgodovinskega spomina

Profesorja Martina Krannerja sem ponovno obiskala na njegovem domu v Pevmi 20. novembra lani. Pogovor se je tokrat osredotočil na pomemben lik iz goriške polpreteklosti, ki je skorajda izginil iz zgodovinskega spomina, in sicer na pravnika, intelektualca, politika in urednika dr. Janka Kralja, ki je imel na Goriškem pomembno vlogo v katoliškem taboru v predvojnem in medvojnem času vse do kapitulacije Italije. Dne 9. septembra 1943 se je umaknil v Rim, kjer je tudi umrl konec leta 1944. 27. decembra se bomo spominjali 70-letnice njegove smrti. V večurnem pogovoru sva obudila spomine, ki prof. Krannerja vežejo nanj in se nanašajo na posebno poglavje Kraljevega delovanja, in sicer na posredovanje sporočil, ki jih je Slovenska ljudska stranka (SLS) iz Ljubljane preko Gorice pošiljala v Vatikan in od tam v London do jugoslovanske vlade v begunstvu, do ministra Mihe Kreka in do zahodnih zaveznikov. Prof. Kranner je takrat v Ljubljani deloval v Slovenski legiji, ki je bila po okupaciji leta 1941 ilegalna organizacija SLS. Dr. Kralj je torej obiskoval predvsem zaradi prenosa poročil iz Ljubljane. Najin pogovor se je zato omejil na to področje, ki je le eno izmed številnih, na katerih se je Janko Kralj udejstvoval.

Kdaj ste prvič srečali Janka Kralja?

V začetku avgusta 1939 sem prišel v Gorico s skupino ljubljanskih katoliških akademikov. Takrat sem ga prvič srečal, vendar le na krajšem pogovoru, pri katerem je bil prisoten tudi njegov "faktotum", časnikar Polde Kemperle. V Ljubljani, kjer sem takrat študiral in bil odbornik Akademске zveze (AZ), ki je bila vrhovna predstavnik katoliških akademskih društev, sem o njem že prej slišal, in sicer da je referent SLS na Primorskem.

Tisto poletje nas je šest akademikov, ki smo zastopali slušatelje ljubljanske univerze in člane katoliških akademskih društev, prišlo v Gorico na sestanek pristašev dr. Engelberta Besednjaka. Srečanje je potekalo na domu inženirja Josipa Rustje, kjer smo podali poročilo o odnosih med Cerkvijo, Vatikanom, papežem, Slovenijo in Primorsko. O tem srečanju sem obširneje spregovoril v intervjuju, ki je bil v Novem glasu objavljen 6. junija lani.

Omenjeno srečanje je organizirala t. i. tretja skupina, krog, ki je obstajal v Ljubljani ob mladih in stražarjih in ga je ideološko vodil Edvard Kocbek. Bili so to krščanski socialisti, zbirali so se v katoliškem akademskem društvu Zarja. V Gorici sicer niso bili organizirani kot skupina, imeli pa so pristaše, med njimi je bil najvidnejši Engelbert Besednjak. Iztočnice za poročilo, ki smo ga akademiki podali na Rustjevem domu pod Kapelo, tj. pod Kostanjevico, nam je za cerkveno področje posredoval ljubljanski škof Gregorij Rožman, glede političnega položaja pa smo se opirali na podatke, ki nam jih je iz Gorice posredoval Janko Kralj.

Kako je potekal goriški obisk? V Gorico smo prispeli 8. avgusta 1939. Da je bil 8. avgust, to dobro vem, saj je bilo v mestu praznično, švigale so rakete, pokalo je vsepovsod, proslavljali so obletnico šeste soške bitke in vstopa italijanskih čet v mesto leta 1916.

Pripeljali smo se z vlakom preko Postojne in se nastanili v gostilni Pri Figlju na Travniku. Tam nas je obiskal Polde Kemperle in nas pospremil do gostilne pri Zlatem jelenu nasproti nadškofije, kjer je bilo zbirališče goriških Slovencev. Tudi med mojimi poznejšimi obiski v Gorici sva se s Kemperletom srečevala prav tam. Takrat je tja prišel tudi Janko Kralj. Njegov oris o položaju na Primorskem smo že imeli, prebrali smo mu še poročilo, ki je zadevalo Vatikan, imeli nato krajši pogovor o razmerah na Goriškem in se razšli. Takrat sem prvič spoznal tako Janka Kralja kot tudi Polde Kemperleta.

Kakšen vtis Vam je po tem srečanju pustil Janko Kralj?

Ne bi mogel veliko povedati, ker smo se prav malo razgovarjali, saj je bilo težišče našega obiska vezano na naslednji dan in na stik s "tretjeskupinci". Na sestanku pri Rustji pa Kralja in Kemperleta ni bilo, prisotnih je bilo približno 15 ljudi. Naše poročilo ni bilo dobro sprejeto, saj smo zagovarjali drugačna stališča glede Cerkve na Primorskem, odnosa do Vatikana in papeža Pija XI., za katerega smo bili mnenja, da Slovenecem ni nasproten. Kot zanimivost naj omenim, da je ob smrti papeža Pija XI. februarja 1939 Janko Kralj napisal članek v ljubljanskem Slovincu, v katerem je pisal o papeževem delu za obrambo pravic manjšin.

Kako se je končal goriški obisk leta 1939?

Gostitelji so nas pospremili v Števerjan, da bi spoznali kulturni in družbeni utrip na Primorskem. Če se prav spominjam, smo bili gostje velike štekarjeve kmetije. Gospodar nam je postregel z vinom in narezkom. V spominu mi je ostalo, kako je dvignil loputo in iz jame vzel vino, ki je bilo tam spravljeno. Pokazati so nam hoteli, kako poteka prikrito prosvetno delovanje na Goriškem. Iz različnih smeri so posamično prihajali pevci, ki so nam zapeli. Povedali so nam, kako pevski zbori kljub prepovedi še vedno delujejo.

Po tem obisku smo se akademiki razdelili v tri skupine po dva in dva in se napotili v tri smeri po Primorskem. Pot je bila vnaprej določena. Seznam z imeni krajev in župnikov, ki naj bi jih obiskali, sta nam že pri Zlatem jelenu posredovala Polde Kemperle in Janko Kralj. Že v Ljubljani so nam pred odhodom rekli, da, če hočemo kaj izvedeti o Primorskem, je za to merodajen Janko Kralj in naj se naslanjamo nanj.

Po tem obisku se s Kraljem ni sta srečala vse do italijanske zasedbe Slovenije leta 1941?

Drži. Potem pa sva se od jeseni 1941 pa vse do njegovega umika v Rim po kapitulaciji Italije večkrat videvala. Po italijanski okupaciji leta 1941 sem namreč po spletu okoliščin, ki sem jih že opisal v prejšnjih člankih v Novem glasu, prejel prepustnico za potovanje iz Slovenije v Italijo. Ko so to izvedeli pri Slovenski legiji, ki je bila ilegalna organizacija katoliškega tabora, so me začeli pošiljati kot kurirja v Gorico k Janku Kralju. Nosil sem mu sporočila iz Ljubljane, ki jih je on nato po svojih zvezah posredoval v Vatikan, od koder so nato

bila poslana v London do slovenskega ministra v jugoslovanski vladi v begunstvu dr. Mihe Kreka. Te "goriške poti" so se nadaljevale do jeseni leta 1943. Naj pri tem omenim, da sta se Janko Kralj in Miha Krek poznala še iz let, ko sta bila skupaj v Zagrebu, kjer je Kralj študiral pravo.

Kam ste nosili sporočila? Na Kraljev dom na Drevoredu

20. septembra v Gorici, v stavbo, ki je sosednja hiša današnjega Kulturnega centra Lojze Bratuž. V isti stavbi je kasneje stanoval tudi odvetnik Avgust Šfiligoj. V Gorico sem prihajal z vlakom. Navadno sem poiskal Kemperleta pri Zlatem jelenu, kjer je vsak dan kosil in se zadrževal več ur, tako da so vsi, ki so iskali stik z njim, vedeli, da ga lahko najdejo tam. Prihajali so kar številni, od vsepovsod z Goriškega. No, tudi jaz sem ga poiskal tam ter se z njim napotil do Kralja, kateremu sem prinašal sporočila iz Ljubljane. Ta so bila v glavnem ustna, to pa zato, ker je bilo na tak način manj tvegano, da bi mi kaj našli ob morebitni kontroli. Sporočila za Ljubljano pa mi je Kralj dajal včasih tudi pisna. Njegova sporočila sem nato oddajal v Rokodelskem domu v Komenskega ulici v Ljubljani. Formalno je bil sicer tam urad dobrodelne organizacije, v resnici pa je bil sedež Slovenske legije. "Moja" zveza je bila le ena izmed zvez med Slovensko legijo oz. SLS in Londonom.

Ali bi nam lahko predstavili kakšno tipično sporočilo, ki ste ga prenesli iz Ljubljane v Gorico?

Nemci so se za oskrbo fronte v južni Italiji posluževali železnice iz Avstrije preko Maribora in Ljubljane. Obveščevalec za zaveznike, ki je bil v službi na železniški postaji v Ljubljani, pisal se je Avsec, je na primer pravočasno izvedel za tak transport in obvestil Slovensko legijo, ki je sporočilo, šifrirano, poslala preko Gorice v London. Na podlagi tega obvestila so zavezniška letala transport prestregla in bombardirala na železniški postaji v Ravennu.

Ali ste v Gorico nosili sporočila le Kralju?

Da, hodil sem samo h Kralju, in to samo na njegov dom. Enkrat sem tudi prespal pri njih, spo-

minjam se, da sem njegovim otrokom včasih prinašal bombone, bil tudi na kosilu. Večinoma pa sem se še isti dan vračal z vlakom v Ljubljano.

Tu bi rad nekaj pripomnil. Kraljeva hčerka Lučka v knjigi z naslovom Janko Kralj, Utišani in pozabljeni slovenski politik (Ljubljana, 2008) teh mojih obiskov in mojega imena ne omenja, če-

položaj povsem drugačen zaradi nemških poostrenih nadzorov. In še en vzrok je bil. Ko sem leta 1942 vstopil v Vaško stražo v Devici Mariji v Polju, sem se težje premikal. Kot častnik sem le težko zapuščal postojanko brez vzroka, ali celo hodil čez mejo v Italijo, pa čeprav sem imel prepustnico. Spomladi leta 1943 sem bil poklican na italijansko vojaško poveljstvo v Ljubljani na zaslisanje. Opravičiti sem se moral nekemu kapetanu Areni zaradi dejstva, da zapuščam postojanko. Kot zanimivost naj omenim, da sem v razgovoru z Areno spoznal, da je antifašist in da simpatizira z zavezniki. Pred vojno je bil ravnatelj gimnazije v Latini, po vojni pa je tam nadaljeval svojo službo na gimnaziji.

V Gorici sem bil še nekaj dni pred kapitulacijo Italije, na dan kapitulacije, 8. septembra, pa sem bil v Polju na poroki sestre Marice. Bili smo ravno na poročnem kosilu, ko smo izvedeli, da je Italija kapitulirala. V tistih dneh je vse vrelo, debatirali smo o tem, kako naj nadaljujemo organizacijo. Oktobra me je poklical domobranski stotnik Berto Ilovcar, ki sem ga poznal še iz Slovenske legije, in mi predlagal, da bi vstopil v obveščevalni odsek Slovenskega domobranstva.

Ko ste zadnjič obiskali Kralja, pred 8. septembrom 1943, vam je kaj omenil, da se bo umaknil v Rim?

Ne, takrat mi ni še nič omenil, da se bo umaknil.

Kdo je bil potem vaš referent v Gorici?

Kolikor vem, po Kraljevem odhodu ni bilo več redne povezave z Gorico. Pod Nemci je bil nadzor poostren, kar je otežilo zveze z zavezniki. Nemci so začeli kmalu slutiti, da mnogi domobranski oficirji sodelujejo z zavezniki. Prišli so zadevi do dna, poleti 1944 je gestapo odkril povezavo domobranskih častnikov in več civilistov z zavezniško obveščevalno službo. Osumljence so zaprli in zveze so se prekinile. Med prvimi, in sicer maja 1944, so zaprli tudi mene, ki sem vodil domobranski obveščevalni odsek v Grosupljem, in oba moja sodelavca, Vinka Mehleta in Ignaca Ahlina. Pri meni niso "pogruhtali", da sem imel zvezo z Gorico in s Trstom oz. Golcem.

Kdaj ste izvedeli, da so Nemci odkrili Golca in ostale, ki so bili povezani z zavezniki, in jih zaprli?

Kot sem že omenil, je gestapo poleti 1944 odkril mrežo zavezniških obveščevalcev v Sloveniji. Že avgusta 1944 je zaprl vodjo uprave dnevnika Slovenec iz Ljubljane, inženirja Jožeta Sodjo, ki je bil pomemben vezni člen v zavezniški obveščevalni službi. Zaprt je bil v istem traktu zaporu kot jaz in je tudi vedel zame. Ko sem se nekega oktobrskega dne leta 1944 sprehajal na notranjem dvorišču zaporu, me je nekdo poklical z nekega okna. Sporočil mi je, da mi bo vrnil obvestilo. Res je z okna priletel v kroglico zmečkan papir. Pobral sem ga, razvil in prebral sporočilo. Na njem je pisalo, da je on Jože Sodja, da je gestapo prijel Golca in da naj, če bom zaslisan, zanikam poznanstvo z Golcem in z njim. V zaporu sem ostal do kon-

ca februarja 1945.

Kako bi odgovorili tistim, ki trdijo, da je Janko Kralj sodeloval z OVRO?

Janko Kralj je imel kot pravnik, ki je deloval v odvetniški pisarni svojega svaka Teofila Simčiča, zveze in poznanstva na goriški kvesturi, kot jih je imel tudi v Vatikanu. Na Goriškem je imel na podeželju kapilarno mrežo zaupnikov. Kako si je pridobil zveze pri italijanski oblasti in kvesturi, ne bi vedel povedati, vem pa, da je v isti stavbi kot on stanoval neki kvesturin, ki je verjetno opazil, kako prihajajo h Kralju mnogi ljudje. Verjetno prav zaradi tega ni imel težav z oblastmi. Bil je iznajdljiv in zato je znal najti tudi pri OVRI koga, ki ga je obveščal. Kategorično pa izključujem, da bi bil član OVRE, kot so mu nekateri po vojni očitali. OVRA je bila italijanska tajna obveščevalna služba. Tudi prof. Albin Sirk v svoji knjigi Življenje na nitki (Gorica, 2003) izključuje očitke sodelovanja z OVRO: "... neverjetno pa se mi zdi, da bi sodeloval s prosluto tajno fašistično policijo OVRA, za kar so ga nekateri obtoževali. Stike in poznanja z ljudmi te institucije je verjetno moral imeti, če je hotel reševati - po čemer je težil - slovenske duhovnike in tudi druge intelektualce..."

Ko je bila marca 1942 prva racija v Ljubljani in so naše prijete ljudi odpeljali v Gorenjo Trebušo in jih tam zadrževali v kasarnah, je Kralj to izvedel še isti dan. Ker sem bil ravno dan potem pri njem v Gorici, sem lahko vest takoj prenesel v Ljubljano. Te ljudi so nato odpeljali v Gonars in tudi to je takoj sporočil v Ljubljano. Ko je konec avgusta 1942 italijanska oblast izvedla racijo v občini Devica Marija v Polju, smo Kralja prosili za pomoč. Svetoval je, naj se obrnemo na poveljnika generalštaba 11. korpusa italijanske armade (polkovnik Gallo), češ da je član italijanske katoliške akcije, zato naj se jaz kot član slovenske katoliške akcije obrnem nanj. Nimam sicer dokazov, vendar se je Kralj, po mojem, pri OVRI naslanjal na sogovornike, ki so bili istočasno tudi člani italijanske katoliške akcije.

Janko Kralj je znal pridobiti zveze z mnogimi ljudmi in skupinami. Zvedel je, da je na seznamu tistih, ki jih je OF nameravala likvidirati. Na tem seznamu je bil tudi Polde Kemperle. Z dežele je dobival poročila, kakšen je položaj in kako deluje in ustrahuje OF. Ne nazadnje je bil junija 1943 ubit njegov tesni sodelavec Ivo Bric iz Dornberka.

Zakaj se je takoj po kapitulaciji Italije umaknil v Rim?

Omenil sem že, da je moral imeti stike z oblastmi, da je lahko marsikomu pomagal in zanj posredoval. Zaradi ted stikov in še bolj zaradi svojega delovanja se je čutil v nevarnosti, ko se je začela organizirati Osvobodilna fronta. Zvedel je, da je na seznamu tistih, ki jih je OF nameravala likvidirati. Na tem seznamu je bil tudi Polde Kemperle. Z dežele je dobival poročila, kakšen je položaj in kako deluje in ustrahuje OF. Ne nazadnje je bil junija 1943 ubit njegov tesni sodelavec Ivo Bric iz Dornberka. V Rim pa je odšel predvsem zato, da bi čim prej prišel v neposreden stik z zavezniki, katerih čete so prodirale po Apeninskem polotoku proti Rimu. O prodiranju zavezniških čet ga je verjetno obveščal prav Golec.

/ str. 8
Erika Jazbar

Problematično gledanje na družbo (2)

Revni in bogati na istem čolnu

Naslov sicer ni mišljen dobesedno, kakor ste najbrž že razumeli, saj se ne nahajamo na istih razpadajočih plovilih v materialnem pomenu skupaj s pribežniki, smo pa na istem čolnu z njimi (in z drugimi priseljenci ali, če vam je ljubše, "migranti") prebivalci t. i. "razvitega sveta" v prenesenem pomenu. Tudi mi namreč sanjamo o nekih nebeških vizijah, kjer bomo uživali in se imeli "fajn". Ujeti smo v pozunanjenost, v materialno blaginjo, tehnologije – v, če rečemo strnjeno: "zdeti se" in "imeti". Sebe nikakor ne bi izključil iz tega, ker sem tudi sam ujet v to, zato se sprašujem, ali lahko sploh koga še izključimo. Najbrž so izjeme zelo zelo redki posamezniki, ki pa, po reku, potrjujejo pravilo. Potem pa mi iz "razvitega sveta" govorimo o tem, kako je treba tudi narode iz "nerazvitega sveta" ali iz "tretjega sveta" osvoboditi njihovih spon in jim zagotoviti "blaginjo". Toda, kaj mislimo pod tem pojmom? Mislimo, da blaginja nujno predstavlja naš zahodni model, pri katerem pa si spet bolj ali manj naivno domišljamo, da pri uresničevanju tega našega modela ne bo prišlo do nobenega izkoriščanja nikogar. To je utopično pričakovati, saj je naš kapitalistični ekonomski sistem tako naraven, da mu ne moremo ubežati in pušča za seboj "krvavo sled", saj zahteva določene žrtve in

povzroča čedalje večji prepad. Ta sistem proizvaja na eni strani ljudi, ki so v svojem blagostanju indiferentni do bližnjega, na drugi strani pa so ljudje v po-

manjkanju, ki pa so pravzaprav ujeti v brezizhodni položaj. Svobodnjaška ali "libertinska" družba, kjer je lastni jaz edino merilo presojanja resničnosti in morale, namreč ne pozna solidarnosti in drugih vrednot kot le tistih (če jih sploh lahko označimo za vrednote, a se tako pojmujejo), ki še povečujejo "ego" posameznika in še bolj izčiščujejo njegov družbeni "status". Če pa tega še nismo dosegli, si to v svoji notranjosti na neki način želimo in po tem hre-

penimo, vsaj malo. Dodajmo potem še to, da je naša družba popolnoma specializirana ter industrializirana, zato pa je le malo drugačnih možnosti preživljanja, četudi so, pa se s tem ukvarja le peščica ljudi. Vendar, da ne bo kdo mislil, kako da se sedaj dajo zadeve nadzirati, ker so ušle izpod nadzora. Poglejmo samo proizvodnjo hrane, kjer je nadzor skoraj popolnoma nemogoč, sama omenjena proizvodnja pa je del industrijske mašinerije, do katere tako "revni" kot tudi bogati

ne morejo priti tako zlahka, kot so lahko prišli pred, denimo, sto leti. Pridemo tako do tega, da ne drži več, kako so stvari "sad dela človeških rok", kakor še vedno lahko slišimo celo pri maši po novem mašnem obredu, kadar pri prinašanju darov ni petja ("Hvaljen Bog, Gospod vesolja, po tvoji dobroti smo prejeli ta kruh. Tebi ga prinašamo, sad zemlje in dela človeških rok..."). Kadar pa hrana ni več sad dela človeških rok, postane mašilo za

raznorazne družbene in moralne praznine. Iz tega tako izhaja to razsipavanje s hrano, kateremu niti ne moremo reči razsipavanje, glede na to, da gre za predvideno posledico industrializacije prehrane. Kaj bi se namreč zgodilo, če tega razsipavanja ne bi bilo? Mnoga prehrabena podjetja sploh ne bi mogla preživeti, kakor lahko zatrdimo tudi za oglaševalska podjetja. Posledično bi to privedlo do velikega števila nezaposlenih. Če pa dandanes nimamo industrijskega bogastva, je to seveda slabo za določena ozemlja, kakor lahko vidimo na slovenskem Goriškem in Vipavskem, pod nosom pa se lahko obriše tudi Cerkev, zlasti njene karitativne organizacije, ki nimajo od kod dobiti materialne in finančne vložke in ki so praviloma donacije tistih, ki uživajo večje blagostanje. S temi donacijami in vložki bi težko v Cerkev pomagali ubogim in pomoči potrebnim oz. bi bila ta pomoč zelo, zelo majhna. Družba, v kateri naj bi vladala samo logika solidarnosti, je utopija. Seveda bodo nekateri takoj navedli odlomek iz Apostolskih del, kjer zadeva velja, a je ta model že kar nekaj stoletij nemogoč, vsaj kot družbeni model. V bistvu namreč solidarnost ni neki družbeni imperativ, ampak je to moralni imperativ, ki zadeva mojo in tvojo dušo, mojo in tvojo notranjost, nikakor pa ne obvezuje držav in ekonomij, ki – to je logično, če pomislimo – sploh ne vejo, kaj solidarnost pomeni. Kdo je torej tu žrtev in kdo rabelj? Morda pa smo vsi sami svoji rablji, revni in bogati pa smo vsi na istem čolnu, ta čoln pa je izgubljen na odprtem morju.

/ dalje prihodnjič
Andrej Vončina

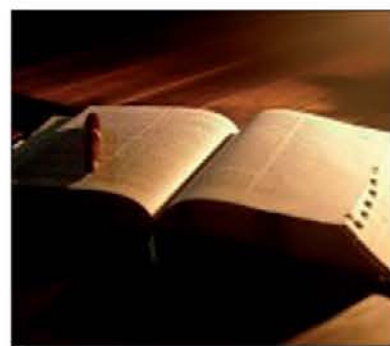
Središče krščanskega oznanila

Kako sprejemati Sveto pismo?

V Katoliški Cerkvi je v zadnjih desetletjih poraslo zanimanje za Sveto pismo. Drugi vatikanski koncil ga je postavil v središče krščanskega oznanila, bogoslužja in življenja. Toda v bistvu gre za staro knjigo, ki govori o tem, kako je potekalo življenje pred več kot 2000 leti v kulturi, ki je precej drugačna od naše. Težko se je vživeti v tedanje razmere in način mišljenja, vendar smo prav takrat prejeli izkušnjo Božjega odrešenja, najprej skozi zgodovino starega Izraela, potem pa v Jezusu Kristusu in njegovi Cerkvi. Ta je z vsem poletom posredovala v svet oznanilo o Jezusovi obnovi človeškosti, ko je s svojo žrtvijo premagal zlo, trpljenje in smrt. Ker je Sveto pismo sporočilo o Božjem delovanju v človeštvu, mora tudi razumevanje teh besedil potekati v podobnem načinu, kot je nastalo, to je v skupnosti vernikov in v duhu vere. Treba je upoštevati sodobne metode preučevanja in obenem ohraniti povezavo z izročilom, ki živi v Cerkvi.

Nekatera poglavja so težje doumljiva, zlasti ko se srečamo z nasiljem, pobijanjem, zvijačami, maščevanjem. Čeprav je v semitskem načinu pripovedovanja tako delovanje pripisano Bogu, so dejansko to storili ljudje v svoji zaslepljenosti in grehu. Bog ne dela nasilja nad človekovo svobodo. Z vso potrpežljivostjo

se sklanja v njegove rane in krhkost ter ga vabi k spreobrnjenju. V Jezusu Kristusu je razodetje Božjega usmiljenja doseženo vrh. Bog tako riše ravne črte

med človeškimi ovinki in skri-
vanjem.

Res, da se Sveto pismo izraža po človeških besedah in mora računati tudi na njegovo omejenost ter zgodovinske okoliščine, toda svetopisemske knjige zanesljivo, zvesto in brez zmote učijo resnico, ki jo posreduje Bog za naše zveličanje. V Sveti knjigi so tudi kakšne nepopolne trditve v smislu znanosti in kulture, ki so povezane z določenim časom in pogledi, vendar pa niso bistvene za resnico o odrešenju in zveličanju.

Pri vsem tem ostaja Bog vedno presežen in drugačen. Zato ga moramo neprestano iskati, se mu odpirati in ga z vso vnemo klicati, da se razkrije v svojem učlovečenem Sinu: "Pridi, Gospod Jezus! Pridi po Mariji!"

Primož

► **GORICA** - Ul. Garzarolli 109/a - Tel. 0481.521433

► **RONKE** - Ul. Redipuglia 17
(nasproti cerkvi) - Tel. 0481.474887

Akustično središče Soncin

V našem **Akustičnem središču Soncin** boš vedno našel pozornost kvalificiranega tehnika, ki ti bo na razpolago in ti bo znal prisluhniti. Vse naše kliente namreč skrbno spremljamo na poti **slušne rehabilitacije** in z nudenjem navodil za dobro uporabo **slušnega aparata**.

TU PRI NAS BOŠ NAŠEL:

- Digitalne in analogne slušne aparate najboljših znamk
- Vsak dan informacije in brezplačno testiranje
- Baterije in dodatno opremo

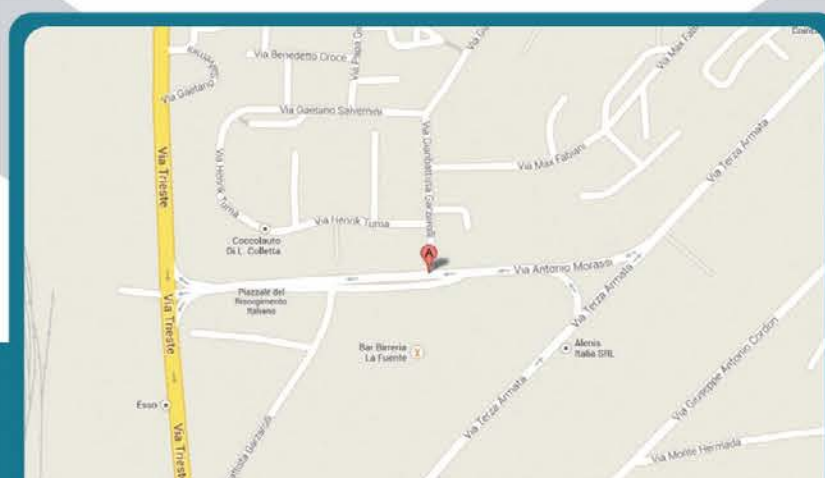
Obiščite nas z zaupanjem, tudi Ti boš lahko spoznal, da imaš pravico do brezplačnega slušnega aparata, stroške katerega bo v celoti kril Državni zdravstveni inštitut

**ZA NEOBVEZUJOČ ZMENEK, TUDI NA
DOMU, POKLIČI NA 0481.521433**

Nove Tehnologije so skoraj nevidne

► Slišati pomeni živeti bolje

16. redni občni zbor Skupnosti družin Sončnica iz Gorice

Hvaležni za prehojeno pot, s pogumom in zagnanostjo naprej!

V petek, 24. januarja, je v Močnikovem domu v Gorici potekal 16. redni občni zbor Skupnosti družin Sončnica, izraz slovenskih družin in posameznikov goriške pokrajine in širše Furlanije Julijske krajine, ki jim je družina pri srcu. Cilj društva je družbenokoristno delovanje na kulturnem, rekreacijskem, vzgojnem, izobraževalnem, informativnem in socialnem področju, s posebno pozornostjo na družino kot na osnovno družbeno celico. Namen društva je organizirati prireditve, predavanja, razprave, filmske projekcije, tečaje, umetniške dejavnosti, poučne izlete, športna tekmovanja ter izdajati publikacije, priročnike in audiovizualne pripomočke.

Po uvodnem pozdravu predsednice društva Ane Saksida Zorzut in izvolitvi organov občnega zbora so prisotni imeli možnost poslušati poročilo upravnega odbora za leto 2013, to je za 15. leto delovanja društva. Poročilo je ponazorilo bogato in razvejeno dejavnost Skupnosti družin Sončnica. Lanska sezona se je pričela z vsakoletnim ciklusom predavanj o raznih tematikah s socialnega, verskega, pedagoškega in vzgojnega področja, ki so namenjena širši publiki in so vsako leto zelo dobro obiskana. V poletnem času je tudi v pretekli sezoni potekalo poletno središče 'Srečanja 2013', namenjeno predvsem osnovnošolskim otrokom (pridružijo pa se jim lahko tudi otroci z zadnjega letnika vrtca), ki si poletni čas, v glavnem prost

šolskih in obšolskih obveznosti, zaželi preživeti v družbi vrstnikov in prijateljev ter se z njimi razigrano in sproščeno poveseleti, se igrati, a se obenem naučiti tudi veliko novega ter si pridobiti novih spretnosti in ustvarjalnih veščin, seveda ob zanesljivi roki koordinatorjev, navdušenih pomočnikov in mlajših animatorjev. Lani je poletno središče v časovnem razdobju osmih tednov (od polovice junija do prvih dni avgusta) obiskovalo skupno 76 otrok. Bivanje otrok v poletnem središču je obenem družinam v dragoceno pomoč, saj zagotavlja staršem, ki so tudi v poletnem času službeno zaposleni, varstvo za njihove otroke. Društvo je izpeljalo tudi nekaj zelo dobro obiskanih izletov, najuspešnejši izmed katerih je bil avtobusni izlet na Bavarsko, organiziran v sodelovanju s Slovenskim pastoralnim središčem. Tovrstni izleti so nedvomno enkratna priložnost za spoznavanje novih krajev in ogled tamkajšnjih zanimivosti, a so obenem spodbudna možnost za druženje med starejšo in mlajšo generacijo. Zelo uspešna in polna zadoščenj je bila v pretekli sezoni de-

javnost gledališke skupine O'Klapa, ki je nastala pred dvema letoma, oblikujejo pa jo mladi gledališki navdušenci (predvsem srednješolci in višješolci) ob spretni, izkušeni in požrtvovalni 'taktirki' režiserja Franka Žerjale ter energične in navdušene mentorice Katerine Fer-

mesecu februarju in marcu zelo zanimiva in poučna Predavanja 2014, in sicer v Močnikovem domu v Gorici, s pričetkom ob 20. uri. Prvo srečanje bo na vrsti v sredo, 19. februarja, ko bo psihoterater Aleš Kogoj razkril marsikaj novega o aktualni temi Vsi obrazi depresije; v četrtek, 27.

slušateljem, v prvi vrsti staršem, ki si jih večkrat zastavljajo glede pravilne vzgoje svojih otrok v današnjem svetu; prizadevanje vseh staršev je namreč to, da svojim otrokom na najboljši način pomagajo zrasti v pokončne in samostojne osebnosti. Skupnost družin Sončnica namerava v letošnji sezoni organizirati tudi nekaj krajših, enodnevnih izletov po Sloveniji, kar bo udeležencem nedvomno omogočilo približe spoznati kake še nepoznane slovenske 'bisere'. V odboru načrtujejo v mesecu februarju tudi tečaj dikcije ali lepe govorice, namenjen

nadejajo prirediti še tečaj modernega plesa. V veselje otrok bo Skupnost družin Sončnica tudi letos priredila, v uspešnem sodelovanju, kot že nekaj let, s športnim združenjem Olympia, poletno središče Srečanja 2014 ter večdnevni avtobusni izlet v Turin proti koncu meseca avgusta.

Iz navedenega je razvidno, da so pri društvu še vedno zelo aktivni in polni lepih načrtov. Gonilna misel je seveda skrb za družino, medsebojno druženje in vzajemna pomoč, kar so v današnjem času še kako dragocene in pomembne vrednote, saj se v medsebojni pomoči in na podla-

hki skupnih moči da premagati marsikatero težavo in oviro ter najti pravi pogum in spodbudo za nadaljnje življenjske korake! Člani odbora pa žal ugotavljajo, da primanjkuje pri delovanju društva novega zagona in svežih zamisli predvsem s strani mlajših družin z otroki, saj je smisel društva prav v tem, da z upanjem stopa naprej po sicer že začrtani poti, a

rade volje sprejema dobrodošle nove ideje in predloge, ki bi lahko delovanje Sončnice še obogatili in popestrili. Predsednica se je ob koncu srečanja zahvalila vsem za do sedaj izkazano sodelovanje ter posredovala tudi pozdrave in voščila za uspešno delo pokrajinskega predsednika SSO Walterja Bandlja, ki se zaradi drugih že prej dogovorjenih obveznosti občnega zbora ni mogel udeležiti.

Pa. K.

Utrinek s poletnega izleta SD Sončnica po Bavarski

letič. Gledališka skupina se je lani predstavila s tremi igrkami na skupno 26 nastopih, gostovala je predvsem po goriških vrtcih in osnovnih šolah, svojo gledališko ustvarjalnost je pokazala tudi na Koroškem, v Trstu in na miklavževanju v župniji sv. Ivana v Gorici. Sledilo je poročilo nadzornega odbora, dobrih del srečanja pa je bil namenjen predstavitvi programa Skupnosti družin Sončnica za leto 2014, v sklopu katerega bodo tudi letos potekala v

februarja, bosta predavatelja Helena in Drago Klanšek približe predstavila prednosti Postenja duše in telesa: zakaj in kako?; jezuit pater Silvo Šinkovec nam bo v sredo, 19. marca, spregovoril o tem, kako pomembno je, še posebno v današnjem času, Oblikovanje samopodobe pri mladih in vpliv le-te tudi na njihovo odraslo življenje. Sklop letošnjih predavanj bo v sredo, 26. marca, končal Miha Kramli, strokovnjak za družinsko dinamiko in psihoterapijo, ki bo

bo predvsem srednješolski in višješolski mladini. Nadaljevala se bo tudi dejavnost gledališke skupine O'Klapa, saj se njeni člani radi družijo med seboj in s skupnimi močmi in navdušenjem ustvarijo kako novo gledališko predstavo. Med že zasnovanimi pobudami lahko napovedamo kolesarjenje med Slovenci v Porabju, ki bo na programu v drugi polovici julija, vsakoletno srečanje članov in prijateljev društva na 'Dnevu družine' v mesecu juniju, pri društvu pa si

Ob rob nenehnemu ponavljanju polresnic

Duhovščina in asimilacijski procesi

Tak naslov ima glosa dr. Jožeta Pirjevca v Primorskem dnevniku z dne 8. januarja 2014. O njeni vsebini bi se dalo marsikaj reči, saj ni vse zlato, kar se sveti, in ni vse suho zlato, kar kdo kje reče ali napiše. Vsak človek ima namreč svoja "očala", ki pa ne kažejo nujno stvarnosti v vsej njeni realni razsežnosti, tudi če gledajo dobronamerno, kaj šele če so v ozadju drugačni nameni. Od že priletnega zgodovinarja bi pa človek tudi pričakoval kaj več razgledanosti in poglobljenosti, kot jo pa opažamo pri našem piscu. To poudarjam zato, ker je danes že toliko napisanega, raziskanega in znanega o preteklem dogajanju, delovanju nekdanjih režimov in posameznikov v njih, vključno z verskimi voditelji. (Tu mislim zlasti na škofa Rožmana pa tudi na priljubljena slovenska nadškofa, ki sta postala žrtvi – ne cerkvene ga pohlepa, ampak nekega drugega z dobro premišljenim načrtom, ki naj bi obračunal s Cerkvijo, če je že nekdanjemu režimu ni uspelo uničiti. Čas bo razkril tudi to ozadje – z odločitvijo Rima vred! Konservativna vladavina torej, ki jo dr. Pirjavec očita slovenski Cerkvi, ni prave zveze s sedanjim stanjem in odstavitvijo obeh nadškofov.)

Ob vsem že znanem nenehno ponavljanje obrabljenih polresnic in tudi neresnic, še posebej tistih od režima zapovedanih edino zveličavnih "resnic", postaja že neužitno. Čas je povozil tudi trkanje na prsi o naprednosti "pravovernih",

seveda samo levo usmerjenih, in nazadnjaštvo drugače mislečih, v našem primeru verujočih, in to katoličanov, da ne bo pomote, saj drugi niso moteči, pa naj počno karkoli – ropajo, obglavljajo, posiljujejo, se razstreljujejo in s tem pobijajo nič krive ljudi in povzročajo ogromno škode in gorja, ne, to ni zanimivo, problem s (m) o le katoličani – bili smo in smo še vedno. Če zagovarjamo svoja stališča, smo takoj obtoženi, da seje-mo sovraštvo... – Same stare, znane "pesmice", zaradi katerih so morali toliko umreti nasilne smrti, marsikdo, ne da bi sploh vedel, zakaj, danes pa poslušamo očitke, da s (m) o si sami krivi za to "krvavo rih-to", ki da nas ni nič naučila... Česa pa, za božjo voljo??? O komunizmu se je uresničilo čisto vse, kar so v svarilo o njegovi "brezbožnosti" pisali že leta 1850! (Slomšek) pa pozneje papeži. In človek ne bi nič rekel, ko ne bi bilo znanih že toliko partijskih dokumentov o njihovem delovanju, tudi o pravi kolaboraciji z okupatorji (izdajanje domačih ljudi, ki bi se jih radi

znebili – npr. spiski iz Gorenjske za gestapovske zapore v Begunjah itd.), in o pohodu na oblast ter pozneje za ohranitev oblasti, o posameznih dejanjih (pobojih, požigih, a ne za osvoboditev do-

Krimskaja jama

movine in v dobro ljudi!!!) – do današnjih dni! Znanih je tudi že ogromno osebnih pričevanj, iz katerih se samo potrjuje izvajanje tega, kar se je sklepalo na partijskih sestankih od sprotnih do zasedanja v Jajcu (znamenita izjava Moše Pijadeja!, pa Kardelje-

va medvojna pisma z navodili o pobijanju itd. Za primer samo eno od teh: "Likvidirajte, kjerkoli in kakorkoli morete ..." = v vsaki vasi koga, da bi ljudem nagnali strah v kosti – teh zgodb je na kupe! Pa o tem, da je treba pobiti vso duhovščino itd.). To je znano že leta. Ko človek vse to zloži skupaj, se mu pokaže precej enotna slika sicer že znanih grozodejstev, ki so se začela že pred nastankom kakršne koli bele garde (npr. najbolj grozno: metanje živih ljudi v brezna, kot je Krimskaja jama – morišče, ki si ga je izbralo vodstvo bataljona Ljube Šerčerja in je za ljudi postalo "znamenje komunizma, znamenje Antikrista" – do leta 1943 je v njej že izgnilo okrog 300 ljudi! Ob prvem spustu domačinov v jamo leta 1943 je tisti na vrvi – spustil se je brez luči – javil, da ne more naprej, ker so spodaj sami koli in nič ne vidi. Drugič so se spustili z lučjo in – tisti na vrvi bi skoraj umrl od groze: pod njim so bile same noge

tistih, ki so živi prileteli v maso razpadajočih ...). K temu pa še to: Že davno je znana tudi izjava enega iz vodstva partije v tistih časih: "Če bi bele garde ne bilo, bi jo organizirali mi sami..." (!!) – Partija namreč ni mogla brez "sovražnika", zato si ga je morala

tudi nenehno ustvarjati. To bi dr. zgodovine lahko poznal – ali pa to zavestno zamažuje! In komur se je to uprlo, je bil "sovražnik ljudstva". In taki "sovražniki" še danes strašijo in delajo napoto – pa če že tistim, ki jih je sram priznati svoj poraz pred zgodovino, bi je pa ne smeli nekomu, ki se ima za strokovnjaka za zgodovino, če naj bi to res bil. In kaj naj bi omenjanje krutih dejstev naše preteklosti imelo opraviti s kakim nasprotovanjem primorskemu antifaziizmu?? (Pa mimogrede še to: od zgodovinarja bi človek tudi pričakoval, da loči ministra od uslužbenca v diplomatski službi na ministrstvu...)

Ker pa so na svetu tudi drugačna vedenja in spoznanja, kakor jih ima v Pirjevčevem sestavku Duhovščina in asimilacijski procesi omenjeni Andrej Moritsch, še to: Glede asimilacijskih procesov je "zgodba" tudi precej daljša in bolj zapletena, kot je prikazana v tem sestavku. Zanimivo je, zakaj se npr. v Argentino priseljeni, torej ne avtohtoni!, Slovenci se do danes niso utopili v povsem tujem morju, kar bi bilo veliko bolj logično kakor pa za Slovence za mejo. – Tam jih nihče ni preganjal, tiraniziral, sovražil, jih izključeval in razdvajal na podlagi ideologije... Lahko so si po svoje urejali preživetvene možnosti, slika na Koroškem je bila pa – posebej od blizu – povsem drugačna.

Pa še to: Enkratno me je "zabil" – oprostite neciviliziranemu izrazu – nemški škof. V nekem pogovoru mi je jasno in odločno rekel: "Ne razumem, kaj jamrate na Koroškem vi Slovenci. Krivi ste sami. Ko ste uvedli dvojezično mašo, ste odprli pot asimilaciji"! Pogledal sem ga, rekel nisem pa

nič, ker moji sobratje na Koroškem mislijo drugače. Sam pa se zavedam: ko bomo mi slovenski zamejski duhovniki tu v zadnji slovenski vasi na zahodni narodnostni meji uvedli dvojezično mašo, bo slovenstvo tu padlo! Tega se jaz tu v Doberdobi zavedam in me ni sram, da to priznam! Kaj je s slovenstvom v naših zamejskih šolah, kaj je s slovenstvom v naših zamejskih organizacijah ..., o tem ne razpravljam, vem pa: v slovenski prestolnici ne vedo, da so nekaj metrov za starim konfinom tudi slovenski duhovniki, ki dejansko držijo zadnje vaje slovenske narodnosti, zato tisti ministri, ki so za to zadolženi, na to preradi pozabljajo.

Ambrož Kodelj

Koper

Monaldovi večeri

V ponedeljek, 3. februarja 2014, bo ob 19.00 v Frančiškanskem samostanu sv. Ane v galeriji (vhod ob cerkvi sv.

Ane z Destradijevega trga) Monaldov večer z naslovom Prešeren in domovina. Gost bo prof. dr. Andrej Capuder.

Kratke

KC Bratuž / Ob dnevu spomina prihaja pod lipe Ferruccio Tassin

Protagonist drugega januarskega "srečanja pod lipami" v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici bo ob Dnevu spomina zgodovinar, raziskovalec, publicist in družbeni delavec Ferruccio Tassin. Njegovo ime je v zadnjih letih tesno povezano z ohranjanjem zgodovinskega spomina na fašistično koncentracijsko taborišče, ki je bilo med drugo svetovno vojno v Viscu pri Palmanovi. Vztrajnosti profesorja Tassina namreč dolgujemo, da se je območje ohranilo, saj je bila zanj predvidena drugačna namembnost. Njegove pobude, ki jih je sooblikoval tudi z Borisom Pahorjem, pa so dosegle, da se za njegovo preureditev v kraj spomina zavzema tudi politika na najvišjih ravneh. Sicer pa je prof. Tassin zanimiv sogovornik na številnih področjih, saj je avtor številnih esejev, člankov in knjig, ki osvetlujejo krajevno zgodovino, zgodovino Cerkev in Furlanije. Je zaveden Furlan in katoličan, ki zelo rad poudarja zgodovinske vezi med Slovenci in Furlani. Deloval in sodeloval je v številnih goriških in deželnih ustanovah od Inštituta za družbeno in versko zgodovino, katere je danes podpredsednik, do Inštituta za srednjeevropska kulturna srečanja, Inštituta za odporniško gibanje, priredil je številne posvete in študijska srečanja, bil tudi politično angažiran v rodnem Viscu.

Z gostom se bo pogovarjal prof. Peter Černic. Večer v organizaciji KC Lojze Bratuž in Krožka za družbena vprašanja Anton Gregorčič bo **četrtek, 30. januarja, ob 20. uri** v komorni dvorani goriškega hrama.

Valentinovo v Štmaru

Bliža se mesec februar in tudi valentinovo. Zato bo v Štmaru, mali vasi pod Sabotinom, prav kmalu spet praznično, saj v februarju praznujejo vaškega zavetnika sv. Valentina. Praznovanje bo letos **v soboto, 15., in nedeljo, 16. februarja**. V soboto zvečer bo v prostorih nekdanje šole v Štmaru kratek kulturni program. Prisluhnili boste domačemu duhovniku Alessiu Stasiju, ki bo spregovoril o Štmaru v obdobju prve svetovne vojne. O isti temi si boste lahko ogledali tudi razstavo z naslovom "Štmar pred prvo svetovno vojno" avtorja Maria Muta. Večer bo popestrilo petje vaškega moškega pevskega zbora in zbora Kromberški Vodopivci pod vodstvom Vojka Pavlina. V nedeljo pa bosta v domači cerkvi slovesna sv. maša in šagra v društvenih prostorih. Zato Štmarci vabijo vse vaščane in prijatelje iz bližnje in daljne okolice na tipične štmarvske štruklje in kozarček rujnega, da skupaj preživijo nekaj lepih trenutkov v sproščenem druženju.

Veseljaki v domu starejših občanov

Z obiskom doma starejših občanov Corradini je otroški pevski zbor Veseljaki iz Doberdoba sklenil niz božičnih nastopov. Sredi januarja so se namreč mladi pevci pod vodstvom Lucije Lavrenčič odpravili v Ronke,

kjer že vrsto let pričarajo pravo božično vzdušje pri tamkajšnjih varovancih, med katerimi je kar nekaj Slovencev. Otroški zbor se je predstavil z božičnimi motivi slovenskih in tujih avtorjev. Nekateri pesmi so otroci podkrepili z igranjem na mala ritmična glasbila. Program so sklenili s tradicionalno pesmijo Sveta noč v dveh jezikih, a tokrat s priložnostno spremljavo treh violin in čela, izpod prstov pevcev samih, ki so obenem tudi gojenci SCGV E. Komel. Vzdušje in prisrčnost sta se med nastopom stopnjevala, tako da je bilo mogoče začutiti ob koncu koncerta res pravo božično toplino.

Na godovni dan sv. Frančiška Saleškega / Maša za časnikarje

Kot je že tradicija, je bila tudi letos ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, škofa in cerkvenega učitelja, ki je umrl l. 1622, v kapeli duhovniškega doma v Semeniški ulici v Gorici sv. maša za časnikarje. Bogoslužje je vodil goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli ob somaševanju duhovnikov Renza Boscarola, Giuseppeja Baldassa in Micheleja Centoma. Nadškof je v pridigi med drugim poudaril, da moramo kristjani v vsem, kar počnemo, udeležati evangelij, samo tako bomo polno živeli naše krščanstvo. Ob koncu obreda je vsem segel v roko in vsakemu podaril knjižico Cercate e troverete (Iščite in boste našli), ki je izšla lani v italijanščini. V njej so zbrana postna razmišljanja, ki jih je imel v goriški stolnici v lanskoletnem postnem času. Po maši je vsem dobrodošlico in pozdrav namenil Mauro Ungaro, urednik tednika Voce Isontina, in povedal, da bodo v aprilu primerno zabeležili petdesetletnico izhajanja. Nato so se udeleženci vsakoletnega srečanja, med katerimi so bili tudi predstavniki slovenskih tiskarn Budin in Grafica Goriziana, pomaknili v bližnjo dvorano, da so ob kozarčku še malce pokramljali in si izmenjali misli.

Kulturni dom Gorica / Joško Prinčič, Kamni spomina

V ponedeljek, 27. januarja 2014, je bilo v galeriji Kulturnega doma v Gorici odprtje razstave Kamni spomina goriškega fotografa Joška Prinčiča. Razstava sodi v okvir mednarodnega dneva spomina 2014. Prinčič (letnik 1947) se je s fotografijo začel ukvarjati v začetku 70. let. Je eden izmed ustanoviteljev fotokluba Skupina 75 in organizatorjev fotoklubske dejavnosti na Goriškem. Umetnika je predstavil Saša Quinzi. Razstava bo odprta do 10. februarja od ponedeljka do petka od 9. do 12. in od 16. do 18. ter v večernih urah med prireditvami.

Odv. Kati Cukjati gostja prvega januarskega srečanja pod lipami v Centru Bratuž

Živahen utrip življenja argentinskih rojakov

Gostja prvega "srečanja pod lipami" v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v letu 2014 je bila v četrtek, 23. januarja, predsednica Slovenske kulturne akcije iz Argentine, odvetnica Kati Cukjati. Na večeru, ki sta ga organizirala KC Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič, jo je častnikarka Erika Jazbar predstavila kot eno izmed prvih otrok, ki so se rodili v slovenski skupnosti, ki se je v povojnem času naselila v Argentini. Po formaciji in poklicu je odvetnica, ki ima lastno pisarno v Buenos Airesu, že deveto leto pa tudi predsednica Slovenske kulturne akcije, osrednje slovenske kulturne ustanove, ustanovljene februarja pred 60 leti, ki izdaja revijo *Meddobje* in skrbi za kulturne dogodke v Slovenski hiši.

V živahnem pogovoru je gostja začela pripovedovati o svojih starših, po rodu iz Gorenjske, in poti, ki jih je kot politične emigrante privedla v Latinsko Ameriko. Tam so si ljudje zelo pomagali, solidarnost je bila res velika. S pridnim delom so prišli napredovali; večinoma so poprijeli za težaško delo, ljudje iz kmečkih družin so se takoj zaposlili. Več težav so imeli slovenski intelektualci.

Kati Cukjati je prva od devetih otrok: "Zame ni nič lepšega kot številna družina". Vsi, razen ene sestre, so končali univerzo, vsak je izbral svoj poklic. "V prvih povojnih letih so bili v Argentini Slovenci znani kot mizarji, Italijani zidarji, Španci trgovci". Šole je - vse do univerze - obiskovala v Buenos Airesu, doktorirala pa v Sevilii. "Vedno sem občudovala špansko kulturo". Vrnila se je v Buenos Aires in v odlični coni prevzela odvetniško pisarno, v kateri še vedno dela. Španski jezik

se je seveda naučila v šoli, saj ga starši niso govorili in je med priseljenci - "absolutno logično" - prevladovala mentaliteta geta. Sploh so razmišljali v kategorijah "Slovenec / neSlovenec". Slovenske učiteljice, ki so imele organizirane šole že po taboriščih, so takoj ob prihodu v Argentino uvedle sobotno slovensko šolo, njihova "požrtvovalnost je eden izmed stebrov naše skupnosti". Velika večina Slovencev je bila kmečkega izvora; brez zaledja tako preprostega, a globoko narodno zavednega

gledališko družino, krajevno glasilo, mašo, prireditve, folklorne skupine, mladce in mladenke, šport, organizacijo upokoencev itd. Dejavnosti potekajo od sredine marca do decembra, ko se zaradi visoke vročine začne počitnice.

Slovenska kulturna akcija se je rodila kot zelo elitna organizacija, je dejala Kati Cukjati. Ustanovitelji so bili velike osebnosti, "eminence na vseh področjih", izobraženci z več doktorati. Člani SKA so živeli po vsem svetu, organizacija je imela

vanje - pa tudi za samozavest in nastopanje v javnosti - predstavljajo gledališke igre; v te uvajajo že otroke.

Jazbarjeva je gostji postavila tudi vprašanje o papežu Bergogliu, nekdanjem buenosairškem nadškofu. "Ko so po radiu in televiziji povedali, da je bil izvoljen, nismo mogli verjeti". Praznovali so tudi ljudje, ki verjeli niso bili zelo blizu. Bergoglio je bil v Argentini znan kot zelo ponižna in modra oseba, pripravljena na dialog; pozoren je bil do šibkejših slojev, občutljiv na družbene

krivice, dober poznavalec sveta mladih in družinskih problematik v sodobnem času. "V vseh ozirih je bil zgled pravega duhovnika". Zato imajo veliko upanja, "da bo za celotno Cerkev pomenil pomemben premik", klic vsem kristjanom, naj brez strahu in ponižno izpolnjujejo svoje dolžnosti. "Družba se namreč spreminja z zgledom, ne pa z vpitjem s prižnice". Med Slovenci v Argentini je zraslo "ogromno duhovnikov", pa tudi trije škofje. Kot po vsem svetu, pa imajo v zadnjih letih krizo poklicev. Glavni vzrok je "grozen in enostaven,

lagodno življenje". In vendar so še mladi, ki - kot sv. Frančišek - uvidijo, da je kaj drugega ti-sočkrat pomembnejše.

In kakšna je danes kriza v Argentini? Bistvo svetovne krize je moralna kriza. "Prave gospodarske krize v Argentini ne more biti: v nekaj mesecih se spet postavimo na noge", saj gre za bogato državo, ki ima veliko možnosti, pa tudi indijansko mentaliteto, se znajo prilagoditi. Imajo močno industrijsko infrastrukturo, bogato kmetijstvo in visoko izobraženo populacijo. "Če se mi ne zmažemo, kdo se bo"? / DD

Erika Jazbar in Kati Cukjati

ljudstva bi skupnost ne mogla obstajati. Od osamosvojitve Slovenije dalje imajo učitelji vsake dve leti možnost izpopolnjevanja. To ni ne vsakodnevna ne dvojezična šola, zato morajo biti učitelji zelo iznajdljivi. Slovenci so se prvotno naseljevali v okrajih, kjer je bila močna industrija, kjer se je zidalo. Naslanjali so se na cerkev, kjer so našli prostore za pevske vaje, seje in gledališke predstave. Da bi ne bili odvisni od župnišč, so nabrali denar in si z velikim navdušenjem zgradili šest slovenskih domov. Vsak izmed njih ima danes vsaj en pevski zbor, vsaj eno

stike tudi v Sloveniji. "Iznajdljivost vedno najde svoje poti". Danes imajo pri SKA posebno veliko likovnih razstav, bogato je tudi glasbeno življenje, dosti je predavanj. "Večina sposobnih intelektualcev in umetnikov, če je le mogla, se je preselila v Slovenijo". Že prav, "a za organizacijo je težko". Marsikdo "je morda bil prikrašan v svojem profesionalnem razvoju, ker se je omejil samo na delovanje v naši skupnosti". Imajo književnike tudi mlajšega rodu, ki gladko pišejo v slovenščini in španščini. Skrb za jezik je seveda prvenstvena, najboljše vajo za jezikovno obliko-

V dvorani Kinemaxa v Gorici ob dnevu spomina

Boris Pahor je pozval mlade k jezi in upor

Prejšnjo sredo, 22. januarja, so dijaki zadnjih razredov italijanskih in slovenskih višjih srednjih šol iz Gorice napolnili veliko dvorano Kinemaxa na Travniku in celi dve uri pozorno poslušali bogato življenjsko pričevanje pisatelja Borisa Pahorja. Srečanje ob dnevu spomina sta organizirala mestna sekcija ANPI-VZPI in Associazione Volontari Libertà

Gorizia. Po uvodnih besedah Mirka Primožiča je pogovor z gostom, ki se je še enkrat izkazal za velikega humanista in narodnjaka, vodila prof. Majda Bratina. Pahor, ki se je v zadnjih letih udeležil okrog 300 podobnih srečanj z mladimi po vsej Italiji, je tudi v Gorici na neposreden in svež način nagovarjal mlado občinstvo in ga očitno res prevzel. Študentom je govoril o

požigu Narodnega doma in še prej o prvi svetovni vojni, nato o barbarstvu fašizma in nacizma, o izkušnji taborišča, ki ne more ne presuniti, o lakoti in zasilenem delu itd. Mlade je večkrat spodbudil k nenasilnemu

uporu; kot je zapisal njegov prijatelj in neutrudni borec za človekove pravice Stéphane Hessel, naj se zgražajo, razjezijo in dvignejo. Spremeniti morajo to "umazano in egoistično

Majda Bratina in Boris Pahor

družbo, v kateri ukazujejo banke". Upanje je le v vrnitvi k etiki. Poleg tega je mladim položil na srce, naj obiskujejo knjižnice, saj v knjigah lahko najdejo marsikateri odgovor.

14. revija otroških in mladinskih pevskih zborov

Zlata grla

Prosneto društvo Vrh Sv. Mihaela, v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov - Gorica, razpisuje vsakoletno revijo otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla, ki jo letos izvaja že štirinajstič. Revijo sestavljata dva dela: *revijski del* bo potekal v soboto, 5. aprila 2014, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici ob 18.00, *tekmovalni del* pa bo v nedeljo, 6. aprila 2014, ob 16.00 v isti dvorani. Če bo veliko število prijavljenih, bo tekmovanje potekalo v dveh delih

na jutranjem in popoldanskem koncertu.

Na revijski del se lahko prijavi- jo otroški in mladinski zbori. Program naj obsega dve pesmi po lastni izbiri: vsaj ena skladba naj bo slovenska umetna ali priredba ljudske pesmi. Na tekmovalnem delu revije lahko nastopijo naslednje zasedbe: *otroški zbori*, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 2003 in mlajši (v zboru lahko 15% pevcev presega starostno omejeitev); *mladinski zbori*, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 1998 in mlajši. Zbori naj predstavijo tri skladbe: slovensko umetno,

priredbo slovenske ljudske pesmi in skladbo po lastni izbiri.

Izvajanje je možno a cappella ali s klavirsko spremljavo. Samo pri eni skladbi je dovoljena poljubna instrumentalna spremljava (če je ta predpisana v izvirniku predložene partituro).

Strokovna žirija bo nastopajoče zbere ocenila in jim dodelila naslednja priznanja: zlato priznanje z odliko, zlato priznanje, srebrno priznanje in bronasto priznanje. Žirija lahko podeli tudi posebna priznanja.

Prijavnico pošljite najkasneje do **28. februarja 2014** po faksu

(št. 0481 882964) ali po elektronski pošti na naslov pdrvrhsvmihaela@yahoo.it. Na istem naslovu boste lahko vprašali za model prijavnice. Zbori, ki sodelujejo na tekmovalnem delu, naj do **15. marca 2014** pošljejo še seznam nastopajočih z letnico rojstva in štiri čitljive izvode partitur izbranih skladb na naslov: PD VRH SV. MIHAELA - Karen Ulian, Brežiči, 1 Vrh Sv. Mihaela, 34070 Sovodnje ob Soči - Gorica.

Za dodatne informacije lahko pokličete na telefonsko številko 347 1425443 ali 00386 31807036 (Mateja Černic) ali pišete na elektronski naslov pdrvrhsvmihaela@yahoo.it.

Galerija ARS Bogdan Soban in "generative art"

Umetnost po principu "ne vem, kaj bo nastalo"

V Galeriji Ars na goriškem Travniku je od srede, 22. januarja, na voljo običajno posebnost prav posebna razstava. Na ogled so dela Bogdana Sobana iz Vrtojbe, ki se ukvarja s t. i. "generative art". Gre za posebno ustvarjalno metodo, ki - kot piše na portalu www.soban-art.com - "z uporabo informacijske tehnologije simulira ustvarjalni proces in je najbolj poznana kot računalniško generiranje slik". Generativno likovno ustvarjanje si vedno bolj utira pot v svet likovne umetnosti in prav pomeni smiselno, da na Goriškem živi eden izmed pionirjev in nespornih mojstrov te sodobne smeri. V goriški galeriji razstavlja lepo število slik z različnimi motivi. Kot se je že zgodilo na razstavi Umetniki za karitas, ko je predstavil podobo Svetogorske Marije, sestavljeno iz 100 tisoč napisov "prosi za nas" različnih velikosti, tudi tokrat razstavlja - med drugim - dva izjemna portreta, izdelana v isti tehniki, sestavljena iz desetih tisočev napisov imena portretirancev.

O sebi in svojih snovanjih je umetnik na odprtju razstave povedal marsikaj zanimivega v pogovoru z Jurijem Paljkom, ki je podčrtal, da gre za prave umetnine, "čeprav bi kdo lahko rekel, da to dela računalnik". Soban je študiral strojništvo, "usoda pa je hotela", da so mu že prvi dan v službi predlagali, da bi delal na področju informatike in računalništva. "Stvar me je prevzela", je komentiral, "obesil sem strojništvo na klin in šel v dodatna izobraževanja s področja programiranja". Več kot 25 let delovne kariere po različnih podjetjih je nato delal na računalniških kot programer. "Tako se je začelo"... Pisal je programe, "ki so premetavali številke". Če je prišlo do napake, seveda ni bil kriv stroj, temveč

podatki ali program, "saj - smo rekli - stroj ne more nekaj izumiti sam". Ta trditev je umetnika na neki način izzivala. Spraševal se je, zakaj naj bi računalniki opravljali samo "primitivna dela", "zakaj ne bi tudi simulirali kreativnost"... Ko so postajali računalniki proti koncu 80. let bolj dostopni zasebnikom, je Soban v njih odkril t. i. načelo naključnega

en tip programa". Obstajajo programi, pri katerih ni nobene naprejšnjega razmišljanja o tem, kaj naj program zariše. Oblike in barve izbira sam. Ko "gre po neki poti", ga avtor spremlja; če se mu kaj zdi zanimivo, klikne in podoba lahko poglobi. Program namreč zgenerira neko osnovno sliko, avtor se nato s klikom nanjo lahko "pogloblja" v sliko,

Bogdan Soban in Jurij Paljk (foto DPD)

dogajanja, ko računalnik daje nepredvidljive rezultate, pač po principu "ne vem, kaj bo nastalo". Z razvojem tehnologije je v naslednjem desetletju ta projekt še razvil in poglobil. Danes je upokojen, s to metodo se veliko ukvarja: "Uživam, ko pišem nove programe, nove izjave, novo vrtnanje v matematične formule". Ko to dela, ne vidi ne barv ne oblik ne kompozicije. Ko pa se njegovi programi "udejanjijo", tedaj "nastane nekaj". Kar ti programi naredijo, je lahko "razočaranje ali pa tudi prijetno presenečenje". On sam lahko določi, da bo program risal določen motiv: "Imam npr. program, ki riše samo kraško pokrajino v tipičnih jesenskih barvah". Seveda vsakokrat drugače. "To pa je le

"odpira se globina". Če tam najde zanimive barve in strukture, klikne in gre še globlje. "Pri tem programu se v bistvu sprehajam v tretji dimenziji slike in iščem zanimive motive. Nato jih shranim in se spet 'sprehajam' dalje. Lahko se vrnem na vrh in pri drugi točki 'kopljem' v druge globine". Fraktalni princip omogoča, da se na računalniku na tak način "spuščam v neke nove svetove". Ker računalnik v enem samem večeru lahko zgenerira tisoč slik, je nujno, da umetnik po svojih likovnih kriterijih in okusih opravi neki izbor. "Ko gre program po poti, ki je doslej še nikdar ni izbral, ponudi nekaj popolnoma presenetljivega, da te kar stresne", je dejal umetnik, ki je priznal, da

ga program vedno znova preseca s svojo... kreativnostjo. Da, Soban je prepričan, da lahko tudi pri računalniku govorimo o kreativnosti. "Človek ustvarja", je dejal, "ko predhodno poznane elemente združi v nekaj novega". Tudi računalnik je sposoben premešati neskončno možnih kombinacij in rezultat je nekaj, kar ni bilo nikoli videno in ne bo nikdar ponovljivo. "Računalnik je sposoben v kratkem trenutku obdelati bistveno več elementov kot človek" - sposoben ustvarjati neskončno vrsto nepredvidljivih in neponovljivih podob.

Soban lahko v nekaj tednih izdela nov program, tak, "ki že nekaj da od sebe. Seveda se da še piliti, dopolnjevati in izboljševati". V takih programih skuša dajati računalniku maksimalno možno svobodo, je še dejal; ko bi se nekaj podobnega preneslo na računalniške obrambne sisteme, ki nas utesnjujejo, in bi tem dopustili, da računalnik sam odloča in izbira, "bi bila katastrofa"! Pri programih, ki ustvarjajo slike, "take nevarnosti ni, je pa tu lahko neko opozorilo": bodimo previdni, da si računalnik ne vzame svobode tam, kjer ni potrebno!

Izbrane slike avtor stiska na platno ali papir. Lahko bi tiskal tudi na tekstil in tako ustvarjal unikatne, vedno drugačne kravate, rute itd. Možnih industrijskih aplikacij bi lahko bilo še in še, zlasti ko gre za rešitve, ki imajo opraviti z designom; za deva bi bila res ugodna tudi zato, ker bi šlo za edinstvene predmete. "Tehnologija danes to omogoča", saj obstajajo tiskalniki, ki iz kocke lahko naredijo kip ali celo čevlje, je dodal Paljk. To so res novi in nepoznani svetovi, ki se odpirajo pred našimi očmi. In v njih Soban išče - tudi v nasprotju z nekaterimi sodobnimi trendi - notranjo lepoto in harmonijo. "To bom še naprej delal, dokler bom zmogel". / DD

Obvestila

Župnija sv. Ivana v Gorici vabi na predvajanje filma o pričevanju Glorie Polo Ortiz, kolumbijske zobozdravnice, ki je med klinično smrtjo za trenutek pogledala v svojo "knjižo življenja". Predvajanje bo v Močnikovi dvorani v nedeljo, 2. februarja, po maši, od 11. do 12. ure in v nedeljo, 9. februarja, ob isti uri.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo v četrtek, 30. januarja, ob 18. uri v Gorici v Tumovi dvorani KB centra, na korzu Verdi 51, predavala psihologinja Ester Ferletič o anksioznosti. Informacije: tel. 0481 532092 (Emil D.).

Večstopenjska šola obvešča, da se vpisovanje otrok v otroške vrtnice, osnovne šole in srednje šole začne v ponedeljek, 3.2.2014, in se bo končalo v petek, 28.2.2014. Vpisovanje bo potekalo v uradih Večstopenjske šole v ul. Grabizjo 38 v naslednjih dneh: vsak ponedeljek od 10. do 13. ure, vsak torek od 15. do 17. ure, vsako sredo od 10. do 13. ure in od 15. do 17. ure, vsako soboto od 9. do 12. ure, v petek, 28.2.2014, od 10. do 13. ure. Za šole s slovenskim učnim jezikom bo vpisovanje potekalo še v papirnatih obliki. Vpisne pole bodo staršem na razpolago od ponedeljka, 27.1.2014, dalje na tajništvo in na vsaki posamezni šoli. Družine smejo vložiti le eno prošnjo za vpis.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 14., 15. in 16. februarja 2014 Valentinov vikend v Termah Olimia v Sloveniji. Vpisovanje na društvenem sedežu v Gorici, korzo Verdi 51, ob sredah od 10. do 11. ure, do 29. januarja. Info na sedežu. Na račun 100 evrov. Pohitite!

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novoga glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail.com ali uprava@noviglas.eu

PD Rupa-Peč vabi na tradicionalni letni izlet, tokrat v Jordanijo, ki bo potekal od 19. do 26. avgusta 2014. Informacije na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Zanesljiva in diskretna gospa pomaga pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. št. 00386 41529652.

Iščem delo za čiščenje in likanje na

območju Gorice. Tel. št. 00386 31449311.

Kadar potrebujete varstvo za otroka ali starejšo osebo, pokličite na tel. št. 00386 41256240.

32-letna profesorica nudi inštrukcije slovenščine in varstvo. Tel. št. 00386 41256240.

Kvalitetno opravljam gospodinjstva dela: likanje, čiščenje... Pokličite na tel. št. 0038641885539.

Iščem delo za čiščenje, likanje ali za varstvo otrok ali starejših oseb na območju Gorice. Tel. 00386 31449311.

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: družina Mazora 200 evrov.

Ob nabirki za Katoliški tisk, za Novi glas: župnija Pevma-Štmaver 135 evrov, župnija Števerjan-Jazbine-Subida 165 evrov.

Čestitke

V Jamljah slavi 85. rojstni dan **Leopold Antonič**. Še veliko zdravih in zadovoljnih let v krogu domačih mu želijo hčerki, vnuki in pravnukinja ter ostali sorodniki.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 31.1.2014 do 6.2.2014)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od 21.00 do 22.00. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 31. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Sobota, 1. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v slovenščini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 2. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 3. februarja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 4. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. februarja (v studiu Danilo Cotar): Pogled v dušo in svet: Zlate pomaranče I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 6. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

Za vedno se je poslovil Michele Martina

Politik, priljubljen tudi med Slovenci

V noči s srede na četrtek, 23. januarja, je v Gorici preminil 87-letni Michele Martina. Bil je župan Gorice, poslanec in senator, predvsem pa je bil eden zadnjih pripadnikov tistega italijanskega katoliškega sveta, ki se je po drugi svetovni vojni prvi zavedel, kako potrebna je čimprejšnja sprava s sosedi Slovenci in pa naravna pot do plodnega sodelovanja.

Gospoda Micheleja Martino sem spoznal v letih, ko je od njegovega političnega življenja ostal samo še spomin med katoliškimi goriškimi izobraženci, sodelovala sva v združenju Concordia et Pax, srečevala sva se na predavanjih, ki jih je prirejal krožek Rizzatti. Bil je dejaven v katoliških krogih, vedno gosposki in nevsiljiv, odlikovala sta ga izjemen občutek za mero in spoštovanje do drugega, bil je človek iz drugih časov, ena od odlik, ki je danes zares redka ptica, je bila tudi dejstvo, da se je znal sam umakniti iz političnega življenja, in to je storil takoj, ko je začutil, da to ni več njegov svet, da beseda ne velja več in da se je politika spremenila, kot se je spremenila

družba. Redno sva se srečevala in videvala v krogu nekdanjega urednika tednika Voce Isontina g. Renza Boscarola, goriškega duhovnika, ki je v soboto v polni cerkvi sv. Ignacija na Travniku

v Gorici daroval ob somaševanju furlanskih, italijanskih in slovenskih duhovnikov pogrebno mašo za Luciana, kot so Micheleja Martino klicali domači. V času njegovega županovanja smo Slovenci prvič dobili svojega predstavnika v goriškem občinskem odboru, predvsem pa smo

v njem vedno imeli plemenitega sogovornika.

Michele Martina se je rodil v Gorici 9. oktobra 1926. V mladih letih je aktivno vstopil v politiko v De Gasperijevi Krščanski demokraciji. Že leta 1958 je Martina prvič in nepričakovano vstopil v rimski parlament. V ta čas sodijo njegova tiha in plodna prizadevanja za sodelovanje z Novo Gorico, tesno je sodeloval s takratnim novogoriškima županoma Joškom Štrukljem in Rudijem Ši-

macem. Bil je med ustanovitelji študijskega centra Sen. Antonio Rizzatti in revije Iniziativa Isontina, kasneje je bil soustanovitelj inštituta za srednjeevropska srečanja ICM ter inštituta za mednarodno sociologijo ISIG. Vse to govori o evropsko usmerjenem značaju pokojnega

Martine. Leta 1967 je na povabilo slovitega Willyja Brandta v Berlinu spregovoril o goriško-novogoriškem povezovanju pred dva tisoč predstavniki evropskih držav. Leta 1965 pa je bil prvič izvoljen za župana Gorice. Na tem mestu je bil potrjen leta 1970, a se je že leta 1972 vrnil v rimski parlament. Leta 1974 je postal senator. Med drugim je prav on podpisal odlok o uporabi slovenskih imen, čeprav mu je pri tem oporekal občinski tajnik. Ni poznal retorike, ampak so ga odlikovala plemenita, tiha dejanja. Med pogrebno mašo smo zato slišali italijansko, furlansko in slovensko besedo, prisotnost domala vseh vidnih političnih predstavnikov naše Goriške in tudi širšega območja pa je samo potrdila, da je bil pokojni Martina velik mož. Študijski center Rizzatti, inštitut za srednjeevropska srečanja ICM, inštitut za družbeno in versko zgodovino ter združenje Concordia et Pax so razobesili po mestu lepe trijezične lepake z italijanskim, slovenskim in furlanskim besedilom in se tako dostojno poklonili spominu na velikega moža. O njegovem plemenitem poslanstvu je napisal pismo goriški nadškof, spregovorila pa sta tudi njegova prijatelja g. Renzo Boscarol in inž. Nico Fornasir; polna cerkev pa je pričala o njegovi priljubljenosti.

Jurij Paljk

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 2. februarja 2014, ob 17. uri

Max Real - Peter Militarov

TRIJE VAŠKI SVÉTNÍKI

REŽIJA JOŽE HROVAT

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

- Četrtek, 6. februarja 2014, ob 20. uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

Nastop Mladinske gledališke skupine O'Klapa

z lutkovno predstavo

ŠTIRJE FANTJE

MUZIKANTJE

AVTOR BESEDILA MIROSLAV KOŠUTA

REŽIJA FRANKO ŽERJAL

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Akademski pevski zbor Tone Tomšič in skupina France Marolt

Kakšno bo njuno delovanje brez sredstev ministrstva za kulturo?

Akademski pevski zbor Tone Tomšič in Akademski folklorna skupina France Marolt sta ostala brez programskih sredstev ministrstva za kulturo. Nad obrazložitvijo strokovne komisije, da ne izkazujeta vrhunskosti, so tako pevci kot folkloristi ogorčeni. Menijo, da komisija ne pozna njihovega dela, ter opozarjajo na vprašljivost obstoja skupin. Kot je na novinarski konferenci povedala predsednica Akademskega pevskega zbora (APZ) Tone Tomšič Univerze v Ljubljani Lucija Tavčar, so decembra prejeli obvestilo o ukinitvi programskega financiranja zbora. S tem je ostal zbor z 88-letno tradicijo, v katerem je bilo več kot 1500 študentov iz vse Slovenije, brez osnovnih sredstev za obstoj. Ob tem je poudarila, da velja APZ Tone Tomšič za enega najbolj uveljavljenih zborov v Sloveniji, ter da se po kakovosti uvršča med najboljše tri na svetu. Z zmanjšanjem 85 odstotkov sredstev za letno delovanje - od

ministrstva za kulturo so si obetali okoli 70.000 evrov - bodo po besedah Tavčarjeve ogroženi tudi

sikatero že del železnega zborovskega repertoarja, je poudaril sedanjí dirigent in umetniški vodja

dejal, da jih je najbolj zmotila obrazložitev strokovne komisije, ki jim očita, da kakovost skupine peša. Kot je dejal, v zadnjih devetih letih ni bilo na njihov koncert nikogar z ministrstva. Obenem je poudaril, da so v zadnjem letu dobili odlične recenzije. Simetinger se še sprašuje, ali se kdo od članov strokovne komisije sploh spozna na folklorno dejavnost, saj je bil dopis terminološko spo-

ren. Povedal je še, da bi dobljena sredstva ministrstva, okoli 20.000 evrov, namenili za najem prostora, ki ga plačujejo ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Tako pa bodo prisiljeni v zmanjševanje programa, prenehanje raziskovalnega dela in obnove fundusa, ki velja za enega največjih v Sloveniji.

Dirigent Marko Munih, ki je več let vodil APZ Tone Tomšič in bil tudi v nekdanji strokovni komisiji ministrstva, je dejal, da je bil zbor vedno kvalificiran kot ansambel državnega pomena. Zato se čudi današnjemu mnenju članov, da kakovost pada: "Ali spijo, ne poslušajo, ne berejo?" se je vprašal. Na kakšni osnovi komisija zanika uspeh skupin, ki iz Evrope prinašajo najprestižnejše nagrade, je dodal.

Po besedah predsednika Zveze kulturnih društev Slovenije Jožeta Ostermana se prepogosto dogaja, da se ljubiteljska kultura v Sloveniji zaničuje, ignorira. Kljub pozitivnim izkušnjam z ministrom za kulturo Urošem Grilcem se mu zdi nedopustno, da sta na razpisu izpadli "špici", ki sta bili temelj slovenske ljubiteljske kulture.

Na pomembnost ljubiteljske kulture je opozoril tudi direktor Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD) Igor Tršar, ki jo je označil za posebnost v evropskem merilu. Kot je poudaril, se z njo v prostem času ukvarja več kot 100.000 Slovencev. Opozoril je še na fenomen slovenskega zborovskega petja, ki se po kakovosti uvršča v sam evropski vrh.

Novinarske konference se je udeležil tudi generalni direktor direk-

torata za ustvarjalnost na ministrstvu Gašper Troha, ki je poudaril, da se lahko skupini, ki se sedaj nista uvrstili med 12 prejemnikov sredstev, prijavita na razpis za projektna sredstva. Iz obeh skupin so poudarili, da potrebujejo sredstva za delovanje skupine in program. Munih je od Trohe zahteval imena članov strokovne skupine, saj meni, da nihče ni strokovnjak za zborovsko petje ali folklorno izročilo.

APZ Tone Tomšič

honorarji dirigentom ter naročila novih slovenskih avtorskih skladb. Ena od glavnih nalog zbora je bila nepretrgano vzpodbujanje nastajanja novih del slovenskih skladateljev, od katerih je danes mar-

Sebastijan Vrhovnik. Omenil je tudi izobraževalno vlogo zbora ter postavljanje smernic drugim ljubiteljskim zborom.

Umetniški vodja Akademski folklorne skupine France Marolt ŠOU v Ljubljani Tomaž Simetinger je

Z leve: Lucija Tavčar, predsednica APZ TT UL, Sebastijan Vrhovnik, dirigent APZ TT UL in Tomaž Simetinger, umetniški vodja AFS France Marolt

S 3. strani

Spomini na ...

Iva Brica pa ste tudi spoznali.

Ko sem hodil h Kralju, sem ga nekajkrat srečal. Povedal mi je, da se čuti v nevarnosti, da mu partizani grozijo s smrtjo. Hotel sem mu pomagati. Napotil sem se v trgovino Kerševan na vogalu ulice Rabatta v Gorici, kjer so prodajali tako kolesa kot tudi orožje, in mu na podlagi svojega dovoljenja za nošenje orožja kupil pištolo. Izročil sem mu jo za samoobrambo ravno pri Kralju. Pištola pa mu ni služila, saj je ni imel pri sebi, ko so ga ubili. Njegov sin Branko, ki je bil takrat star 15 let in je bil priča očetovemu umoru, je prepoznal očetovega morilca. Po tragičnem dogodku so ga domači poslali v Žabnice k družini Albina Ehrlicha. Bali so se, da bi ubili še njega, ker je prepoznal morilca, ki mu je tudi zagrozil. V Žabnicah je ostal še nekaj let po vojni. Tam sem ga nekajkrat tudi srečal in govoril z njim. Da so izbrali ravno Ehrlichovo družino, je bilo gotovo zato, ker je posredoval Janko Kralj, ki je Ehrlichovo družino spoznal po duhovniku Lambertu Ehrlichu in po srečanjih na Višarjah.

Kakšen človek je bil Janko Kralj?

Imponiral je zaradi krepke postave, in če odkrito povem, v spominu so mi ostale njegove namrščenine, prav košate obrvi, ki so izstopale. Žena Anica je bila ob njem čisto drobna, medtem ko so bili otroci po postavi bolj podobni očetu. Svoje misli in ideje je znal prepričljivo uveljavljati, sproščeno je govoril, za vsako stvar, o kateri je govoril, si imel vtis, da je prepričan, da se bo pozitivno iztekla in uresničila. Bil je zelo dinamičen v svoji dejavnosti, a v nastopu umirjen, nikoli živčen. Imel je močan značaj.

Zastopal je stališča, ki so jih zagovarjali v Ljubljani in vrstah SLS. Zelo dobro in zelo zgodaj je dosegel, kaj je OF, kakšne namene ima, koliko je nevarna, kdo se skriva za njo. O komunizmu je že v tridesetih letih veliko pisal, pa tudi javno nastopal. V Ljubljani je bil zato povezan s stranko, ki je imela do OF in komunizma jasno

odklonilno politiko, in sicer SLS. Postal je njen predstavnik za Primorsko. In njegovi nasprotniki, ki so bili v glavnem v OF, so to dobro vedeli.

Kakšen voditelj pa je bil?

Dobro je poznal takratno dogajanje na celotnem Primorskem, pa tudi v Ljubljani. Če se je koga bal, je to bila le OF, saj so v njej komunisti odločali o likvidacijah svojih ideoloških nasprotnikov. Kralja sem vedno vikal, bil je starejši, pa tudi zato, ker je bil v nastopu gosposki. Zavedal se je, da je na Primorskem težko zastopati ljubljanska stališča. Je pa vseeno pokrajinska ločevanja šibijo delovanje katoliškega tabora.

Znal je pritegniti ljudi, bil je karizmatičen. Da so ljudje tudi na Primorskem spoznali, kaj je OF, je precej njegova zasluga. Imel je veliko pristašev med duhovniki in laiki. Med duhovniki so bili na primer Mirko Brumat, ki se ni udeleževal na političnem področju, deloval je predvsem na verskem; Franc Močnik, ki si je prizadeval, da bi Katoliško akcijo organizirali tudi na Goriškem, pa ne po italijanskem vzorcu, saj je bila ta napol državna; Močnik pa ni našel posluha. Naj pripomnim, da smo še po vojni skušali organizirati Katoliško akcijo, vendar smo bili neuspešni. Kasnejši goriški nadškof Pangrazio je bil v tridesetih letih duhovni asistent Katoliške akcije in je bil v Rimu navzoč na sestanku s papežem, ko smo mladi leta 1938 prejeli potrditev kot Katoliška akcija. Ko sem se z njim v Gorici po vojni pogovarjal - bil je že goriški nadškof - mi je potožil, da goriški slovenski duhovniki Katoliško akcijo nekako odklanjajo in so glede nje pasivni.

Zakaj?

Češ da je državna, italijanska. V Italiji je bila pod fašizmom po konkordatu iz leta 1929 dopuščena, bila pa je v veliki meri režimska. Naša bi bila ločena od ita-

lijanske, bila bi slovenska. Vendar imam vtis, da je bil problem tudi v tem, da so jo enačili s škofom Rožmanom, proti kateremu je bila nasprotna propaganda vseskozi ostra in mestoma nekorektna. Ljubljanske Katoliške akcije pa niso poznali.

Duhovniki iz Goriške so imeli na nadškofiji vsak četrtek sestanke, na katerih so se razgovarjali o aktualnih temah, to navado so ohranili tudi po vojni. Ko je bil na sestanku govor o Katoliški akciji, je bilo opaziti, da jih predmet razgovora ne zanima.

Franc Močnik je bil že po značaju bližji Katoliški akciji, saj je bil trden glede načel in kot matematik natančen. Katoliška akcija mu je bila blizu tudi zato, ker je zahtevala red in odločnost načel.

Kakšno vlogo je odigral Janko Kralj v medvojnih letih, ko ste z njim sodelovali?

Odigral je vodilno vlogo, saj je okoli sebe zbiral ljudi in jih usmerjal. Ko je začela delovati OF, je bilo pomembno, da je bilo jasno povedano, kdo se za OF skriva in kakšne metode uporablja. To se je najbrž poznalo tudi kasneje, ko so nastopila ključna leta, in sicer 1944-1945, in Janka Kralja ni bilo več v Gorici, pa tudi ne več med živimi, saj je 27. decembra leta 1944 umrl v Rimu. Ko se je 9. septembra 1943 umaknil iz Gorice, je skupina ljudi, ki jih je usmerjal, veliko izgubila, saj jim je zmanjkala karizmatična osebnost, vendar so vztrajali. V dveh letih nemiške uprave so goriški Slovenci zaradi svoje politične in družbene situacije imeli možnost, da se po fašističnem zatiranju ponovno poslužujejo maternega jezika na družbenem in kulturnem področju pa tudi v šoli, v krajevnih upravah, na sodišču in na prostnem področju. Pomembno vlogo pri uresničevanju vsega tega so imeli tudi nekateri goriški kulturniki, in ne le inteligenca, ki je prišla iz Ljubljane.

Kako pa je deloval Janko Kralj na družbenopolitičnem področju?

Bil je delaven, agilen, bil je dober organizator, spremljal je dogajanje in skušal reševati probleme, pripravljal se je na čas po vojni. Med vojno je znal držati skupaj naše ljudi. Kadar sem ga obiskal, je bil vedno kdo pri njem. Delal je za slovenstvo in za katolištvo. Omogočal je stik z zavezniki. Opcija sredincev, naj se čaka na razplet dogajanja, zanj ni prišla v poštev. Bil je mnenja, da je treba delati podtalno in ne izživati. Zelo pomemben sogovornik

riških šolah - leta 1947 sem poučeval tudi na slovenski strokovni šoli v ulici Randaccio -, sem prišel v stik s Kraljevo vdovo Anico, s Kemperleto sem bil precej skupaj, sodeloval sem tudi z Antonom Kacinom, pa se je o Janku Kralju le redkokdaj govorilo. Sicer pa ni popolnoma izginil, saj smo prvi prosvetni večer, ki je leta 1950 potekal v dvorani Brezmadežne na Placuti, ko je bilo obnovljeno katoliško prosvetno društvo, posvetili prav Janku Kralju.

Drži pa, da je lik te pomembne osebnosti padel v pozabo. Že res, da je umrl v Rimu, daleč od Gorice, da je tam pokopan, da je njegova družina leta 1948 emigrirala v Argentino, vendar je bil Janko Kralj na Goriškem močna in pomembna osebnost. Iz pozabe ga je rešila hčerka Lučka, ki je leta 2008 pri založbi Družina izdala obsežno monografijo o svojem očetu. Zakaj se je v Gorici skoraj popolnoma izgubil spomin nanj, ne vem. Lahko le domnevam, da je del krivde treba pripisati tudi opciji, za katero se je Janko Kralj boril. Šlo je za odločno in načelno katoliško delovanje, ki je bilo v povojnem času, pa tudi že v medvojnem času, deležno nasprotovanja, izkrivljanja in mestoma izobčenja iz razgovorov in posledično iz javnosti. Zgodovino pišejo zmagovalci.

Rekli ste, da ste nekajkrat nesli sporočila tudi v Trst. Kdo pa je bil tržaški Janko Kralj?

Kolikor vem, Janko Kralj ni bil zelo povezan s Trstom. Na Tržaškem je bil njemu podobna osebnost duhovnik Peter Šortli, ki pa je prišel in deloval v Trstu, ko se je Janko Kralj že umaknil v Rim. Po vojni pa je odigral na političnem področju podobno vlogo kot Janko Kralj.

Kaj pa zagonetka s Kraljevim

arhivom, ki so ga zakopali v Podgori in ki je pozneje izginil?

Preden se je umaknil v Rim, je Janko Kralj dal zakopati arhiv predvojnega in medvojnega delovanja katoliškega gibanja na Goriškem. Građiva o medvojnem delovanju je bilo verjetno zelo malo, saj je bilo podtalno in zaupno, dokumentov, si predstavljam, skorajda ni bilo. Pločevinastega zaboja nisem nikoli videl. O tem mi je pripovedovala Zorka Stanič, sestra duhovnika Stanka Staniča. Zabojo so pred odhodom Janka Kralja v Rim poleti leta 1943 zakopali na vrtu župnišča v Podgori, kjer je bil Stanič med vojno župnik. Takrat je bil za župniščem večji vrt. Ko so zabojo zakopali, je bila prisotna tudi Zorka, ki je služila pri bratu župniku. Povedala mi je, da je bil zabojo velik približno pol metra in precej globok, vanj so v naglici zmetali papirje. Zorka je tudi videla, kam so ga zakopali.

Ta zabojo sem leta 1947, ko sem se naselil v Gorici, še sam iskal z detektorjem na vrtu, na mestu, ki mi ga je pokazala Zorka. Zabojo je bil namreč pločevinast. A nisem našel nič. Prekopal sem več kot kvadratni meter površine in tudi precej globoko, a zaman. Leta 1947 Stanko Stanič ni bil več župnik v Podgori. Podgoro je zapustil sredi leta 1944, umaknil se je v Rovigo k prijatelju župniku, saj se je tudi on čutil v nevarnosti. Ko se je po vojni vrnil v Gorico, je postal ekonom v centralnem semenišču, nato do smrti župnik v Štandrežu. Župnišče v Podgori je bilo zato več časa prazno.

Zabojo je ob prisotnosti Janka Kralja, Stanka Staniča ter njegove sestre Zorke zakopal mlad fant. V knjigi, ki jo je Lučka Kralj posvetila svojemu očetu, piše, da je ta fant, ki je veljal za zelo zvestega, izdal zadevo OF, saj je zadnje leto vojne šel tudi sam k partizanom. Verjetno so po Staničevem umiku iz Podgore zabojo izkopali in ga odnesli, saj je bilo župnišče prazno.

Ali mislite, da so arhiv uničili? Ne verjamem. Odnegli so ga in je najbrž v kakšnem fondu v arhivu v Ljubljani. Lep izziv za ljubitelje arhivov in raziskovalce zgodovine!

Dr. Janko Kralj

je bil zanj Vatikan. Janko Kralj je bil povezan z deželo, predvsem z rodno Vipavsko dolino. V Gorici je bil njegov tesni sodelavec častnik Polde Kemperle. Zelo je bil povezan tudi s profesorjem Antonom Kacinom.

Kdaj pa ste izvedeli za smrt Janka Kralja?

Kot sem že omenil, je Janko Kralj umrl v Rimu 27. decembra 1944. Takrat sem bil še zaprt v Ljubljani. Za njegovo smrt sem izvedel kasneje, že po koncu vojne. Ko sem po vojni začel učiti na go-

ZRC SAZU

Zbrana dela Kvedrove, Kocbeka, Jarca, Balantiča in Truhlarja

V zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev, ki jo izdaja Založba ZRC, so izšla zbrana dela Zofke Kveder (tretja knjiga), Edvarda Kocbeka (13. knjiga), Mirana Jarca (druga knjiga) in Vladimirja Truhlarja (druga

France Balantič

knjiga) ter nova dopolnjena izdaja zbranega dela Franceta Balantiča.

Tretja knjiga Zbranega dela Kvedrove, ki jo je uredila Katja Mihurko Poniž, prinaša pripovedno prozo, ki jo je pisateljica objavila v dnevnem časopi-

sju in revijalnem tisku med letoma 1904 in 1933.

V tretji knjigi je tako zbrana pozabljen, do pričujoče izdaje po časnikih in revijah raztresena, kratkoprozna ustvarjalnost Kvedrove. Zbrane pripovedi razkrivajo slogovni pluralizem in naslednje tematske stalnice v njenem ustvarjanju: avtobiografskost, ženske zgodbe, podobe iz vaškega življenja, pripovedi, ki prikazujejo urbano življenje, pripovedi z izseljensko tematiko in zgodbe iz balkanskih vojn.

Po mnenju Mihurke Poniž gre za izjemno pomembno knjigo v celotnem opusu pisateljice. "V tem obdobju je izjemen tudi njen opus v nemščini in češčini", je še dejala.

V Kocbekovem Zbranem delu 13. uredila sta ga Andrej Inkret in Mihael Glavan - je objavljen doslej neobjavljeni pesnikov dnevnik iz leta 1933 in tako nadaljuje vrsto, ki jo je Kocbek gojil od leta 1932 praktično vse do konca življenja.

V letu 1933 zapisuje Kocbek vanj svoja občutja in misli iz časa, ko je deloval kot učitelj francoščine na gimnazijah v Bjelovaru in nato od jeseni v Varaždinu. Ker ni imel namena, da bi dnevnik kdaj objavil, je vanj še s posebno odkritostjo in brez sleherne distance zapisoval tudi odmeve svojega najbolj osebnega, intimnega doživljanja, poudarjata urednika.

Tudi v letu 1933 Kocbeka živo zanimajo vesti o dogajanju v svetu in domo-

Zofka Kveder

Vladimir Truhlar

vini, ob njih analizira razne družbene pojave in za njimi razbira duhovne tendence ter ločnice. Kot je še poudaril Inkret, je dnevnik pomemben tudi zato, "ker iz prve roke poja- snjuje nastajanje Kocbekove poezije, ki mu je prinesla prepoznavnost - zbirke Zemlja". Druga knjiga Jarčevega zbranega dela zajema literatovo neobjavljeno pesemsko zapuščino. Obsega okoli 250 pesmi. Sestavljajo jo dve rokopisni zbirki, Dolomiti in Zlato polje, številne Jarčeve mladostne pesmi, ki jih je pošiljal prijatelju Božidarju Jakcu, ter

pesmi, ki niso bile namenjene objavi.

Te ljubezenske pesmi so ohranjene večinoma v 877 pisemskih ženi Zinki, ki so večkrat dolge in obsežne osebne pesniške izpovedi. Pomemben vir s še neznanimi Jarčevimi pesmimi so tudi pesnikova pisma sorodnikom in prijateljem. Ohranjene pa so tudi Jarčeve pesmi iz različnih spominskih albumov ženi in sorodnikom, predvsem priložnostne narave. Urednik Drago Bajt je ob tem poudaril, da so s tem sklenili Jarčev pesniški opus.

Druga knjiga Truhlarjevega zbranega dela - uredil jo je France Pibernik - v prvem delu prinaša poezijo, ki je pesnik zaradi zapletenih razmer ni mogel sam objaviti, v drugem delu pa pod rubriko Nezbrane pesmi vse, kar je nastalo v nje-

Edvard Kocbek

govni zgodnji dobi.

Kot so zapisali na spletni strani Založbe ZRC, je s prvo in drugo knjigo Zbranega dela predstavljeno vse Truhlarjevo pesniško ustvarjanje, ves literarni opus, kolikor se ga je ohranilo in je dostopen.

Nova, dopolnjena izdaja Balantičevega zbranega dela, ki jo je prav tako uredil Pibernik, prinaša celoten ohranjen ali dostopen Balantičev opus - njegovo rokopisno pesniško zbirko Muževna sem steblika, Venec, nezbrane pesmi in gradivo iz pesnikove ostaline ter pisma.

Balantičevo zbrano delo je po besedah urednika zbirke Matije Ogrina eno redkih, ki so doživela ponatis ali novo izdajo; poleg njega še Jenko, Kersnik, Kosovel in Prešeren.

Miran Jarc

DVS Bodeča Neža v 2014 z novo zgoščenko

Po uspešnem 2013 veliko načrtov v novem letu

Novo leto prinaša s sabo čas obračunov za preteklo obdobje, in to je pogosto tudi pomembna motivacija za nadaljnje delo. DVS Bodeča Neža, ki deluje pod okriljem matičnega društva PD Vrh Sv. Mihaela, je uspešno sklenila leto 2013 in z novimi pobudami in načrti zaključila v 2014.

Bogata dejavnost, ki so si jo začrtala dekleta, se je obilno obrestovala v dobrih uvrstitvah na zborovskih tekmovanjih in v široki paleti projektov in številnih nastopov, ki so nadgradili redno delovanje pevskega sestava. Leto 2013 so dekleta začela s širše za-

stavljenim projektom Pojemo Evropi, ki je nastal v sodelovanju z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu in z JSKD ter katerega soorganizator je bil tudi Svet slovenskih organizacij. Pod vodstvom dirigenta Mirka Ferlana je tako nastal cikel koncertov, ki so jih dekleta predstavila v Gorici, Trstu, Postojni in Kopru. DVS Bodeča Neža je v lanskem letu pod taktirko zborovodkinje Mateje Černic uspešno nastopila na dveh tekmovalnih revijah. Marca so na tekmovanju Young Prague 2013 v Pragi osvojile absolutno prvo mesto. Odlični rezultat so iztržile tudi v poletnih mesecih na

uveljavljenem tekmovanju Polifonico 2013 v Arezzu: na državni ravni je strokovna komisija dekliški vokalni skupini Bodeča Neža dodelila absolutno prvo mesto, v kakovostni mednarodni konkurenci pa so dekleta, ki so nastopala v več kategorijah, posegla po 3. mestu (renesančna kategorija) in 4. mestu (kategorija ženskih zborov). Kot zanimivo izkušnjo je potrebno poudariti še "odprto vajo", ki so jo dekleta organizirala skupaj z mednarodno priznanimi dirigentoma Uršo Lah in Ragnarjem Rasmussenom.

Delovanje DVS Bodeča Neža obsega letos pomembno obletnico, 10-letnico obstoja pevskega sestava, ki se je rodil kot Mladinski zbor Vrh sv. Mihaela pod vodstvom Marje Feinig. Obletnico bodo dekleta obeležila z nekaj novostmi. Med pomembnejšimi je

vala zborovsko ustvarjanje zadnjih let. Izdajo zgoščenke bo spremljal tudi niz koncertov na Goriškem, Tržaškem, Koroškem in Ljubljani. Ob tem bo DVS Bodeča Neža nastopila (na povabilo

v zadnjih dveh sezonah vadi v doberdopski župnijski dvorani, poteka v soorganizaciji Sveta slovenskih organizacij in Zveze slovenske katoliške prosvete. Dekletom je večkrat priskočila na pomoč tu-

nedvomno izdaja nove zgoščenke, ki je predvidena v naslednjih mesecih in ki bo vsebo-

organizatorja) tudi na tekmovanju v Badnu (pri Dunaju). Delovanje dekliške vokalne skupine, ki

di Slovenska prosvetna matica z gospo Marijo Udovič na čelu.

AC

Peta številka otroške revije Pastirček Odmev prazničnih dni in vonj po snegu

V peti, januarski številki je Pastirček še zazrt v minule praznične dni. Urednik Marijan Markežič in ves odbor voščita malim in velikim sodelavcem "veliko zdravja, veselja, sreče in neizmerno vsega dobrega za leto 2014". Berta Golob v štirivrstični pesmici Januar želi "milo in mir naj vso zemljo objame". Zasneženo idilično hribovsko vasico je ob starih narisala Danila Komjanc, otroci pa jo bodo po svojih ustvarjalnih vzgibih pobarvali, kot tudi vse druge ilustracije, ki bogatijo Pastirčkove zapise in čakajo le, da jih nežne ročice odenejo v čim lepše barve. Izpod peresa iste pesnice je izšla tudi pesmica Trije, o sv. treh kraljih, ki so se poklonili Božjemu Detetu. Z dolgimi bradami jih je upodobil

Marjan Manček. Golobica z oljčno vejico v kljunčku prinaša mir ljudem na zemlji, kot lepo o tej veliki vrednoti govori zapis Dan miru in nas opozarja, da vsak od nas v svojem malem krogu mora skrbeti za mirno vzdušje. Prezeblo lastovičko, ki jo je Fof - v stripu Antonelle Del Bianco - našel v gozdu, je v južne kraje na svojih letečih saneh odpeljal kar sam Božiček! Sv. Miklavž, okrašene smrečice in božični motivi so še prisotni v čudovitih risbah in zapisih, ki so jih mali dopisniki poslali Pastirčku. Na straneh Pastirčkove pošte sta tudi dve veliki barvni fotografiji; na eni so adventni venčki, ki so jih izdelali učenci 3., 4., in 5. r. OŠ F. Bevk z Opčin, na drugi pa so učenci OŠ I. Grbec-M. G. Stepančič iz Šklednja, ki sta jih v lanskem

decembru obiskali babici, gospe Anica in Zorka, in otrokom pripovedovali, kako je bilo pri njih nekoč za Božič. Posledice dolgih božičnih in novoletnih počit-

nic je občutila Dojenčica, dogodivščine katere pripoveduje Barbara Rustja, ilustrira pa Svetlana Breclj.

Budilka je ni mogla spraviti iz postelje, nonina beseda pa ja, saj jo je spodbudno spomnila, da je v šoli tudi odmor! Utrinek iz šolskih klopi prinaša tudi nerodni Pacek: njihova učiteljica je skoraj počila

od jeze, ko je zasegla petarde!! O neslišnih snežinkah, ki se letos pri nas še niso pojavile, poje pesmica Čas snežink V. T.

Arharja ob ilustraciji Danile Komjanc, ki je avtorica rubrike za najmlajše Želva Mici. Ob prikupni željici bodo morali otroci poimenovati, kar spada v smučarsko opremo. Pastirček je sicer eno stran namenil prav varnemu smučanju. Kaj se je dogajalo na gozdni jasi pozimi, bodo bralci izvedeli iz pripovedi Lisica in škratje, ki jo je spretno stkala Mariza Perat. Tudi tokrat je ljubko zgodbo prepredla s poučnimi drobci o koristi, ki jo prinaša medsebojni pomoč, in o tem, kako grdo je izkoriščanje šibkejšega. Veliko lepega za dušo, kot vselej, prinašata rubriki Spoznavajmo Sveto pismo in Zgodbe iz Svetega pisma, ki ju pripravljata Paola Bertolini Grudina in Walter Grudina. V prvi je protagonist Noe, v drugi pa je v ospredju čudež, ki ga je Jezus naredil, ko je obudil mrtvo deklico. Hvalnico prijatelju Jezusu poje notografirana pesmica Slava Klare Kalin. Otroci jo bodo gotovo radi zapeli pri veroučnih urah ali mašnih obredih. Simpatično dopolnjevanje je v podobi in be-

sedi prispevala Tatjana Ban in s tem izzvala Pastirčkove bralce, naj premislijo, kako se je treba pravilno vesti v knjižnici. Strica Maksa ne ustavi niti deževno zimsko vreme! S svojima nečakoma Pastirčkom in Tjašo jo je mahnil - po nasvetu Marijana Markežiča - do vznemirjajočega, skrivnostnega Divjega jezera na Idrijskem, katerega globina ostaja še ne povsem raziskana. Vredno ga je obiskati, saj je res edinstveno, tudi zaradi rastlin, ki domujejo ob njem. Pastirček se je ob pomoči Ane Rupil in Danile Komjanc na domačem vrtu zazrl v zelje, ki so ga zelo cenili že stari Grki in Rimljani; ob zeljati glavi se mu je utrlil ljudski pregovor: Boljša žlica zelja v miru, kakor pečenka v prepiru. V januarski številki Pastirčka so še zabavni skupinski igri, ki ju je odbrala Hema, ilustrirala pa Polona Kosce, slikovna križanka, Od pike do pike, Kar lepo po vrsti, pa še kaj.

Vzemite ga v roke in z njim odženite sivino zime!

IK

Kratke

Tržaška škofija / Sv. maša za novinarje ob godu sv. Frančiška Saleškega

Kot vsako leto je tudi tokrat 24. januarja, na god sv. Frančiška Saleškega, zavetnika novinarjev, tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, daroval sveto mašo v Vurnikovi kapeli škofijske palače; k obredu so bili vabljeni predstavniki sredstev javnega obveščanja.

Načelnik tržaške Cekve, ki je tudi sam časnikar, je zbranim s svojo homilijo odstrl vrline tega lepega in hkrati težavnega poklica, ki sam na sebi ni razlog za ... svetost. Lahko pa postane sredstvo, s katerim človek doseže svetost in "kjer se svetost tudi razodene". To se lahko zgodi le v primeru, da novinarstva, tako kot tudi ostale človeške dejavnosti, ne gledamo z našimi, temveč Božjimi očmi. "Tako majhna stvar, ki sama na sebi nam ne more ponuditi odrešitve – kot na primer novinarstvo –, postane velika stvar: Bog je namreč tako vsemogoč, da postane lahko tudi majhen in majhne stvari spremeni v velike". Nadškof Crepaldi je v nadaljevanju razmišljal o tem, kaj pomeni "presoja časnika" z Božjimi očmi. Najprej je potrebno, da vsak časnikar dobro izpolnjuje zakonitosti svojega poklica. Če se Bog namreč prikazuje v malih stvareh (in če se je sveti mož, kakršen je bil sv. Frančišek Saleški, ukvarjal z novinarstvom), pomeni, da imajo tudi male stvari svoje dostojanstvo in da jih je vredno obravnavati na pravi način. Časnikarji morajo imeti plemenito srce in pričevati z resnostjo, poštenostjo, ljubeznijo do resnice in z neodvisnostjo od mogočnejšev. V novinarstvu mora človek imeti pogum, da za resnico žrtvuje tudi ugodnejše delovne razmere. Ne nazadnje časnikar ne sme biti le slepo zaverovan v svojo presojo, ampak se mora naslanjati predvsem na objektivno resnico. Pri tem mu je lahko v pomoč cerkveni nauk, s katerim naj presodi "antropološki spopad v medijskem svetu in naj na tak način loči dobro od zlega". / IG

Čar božičnega praznovanja v Rojanu / Božične pesmi vselej odmevajo na poseben način

V rojanskem Božjem hramu so verniki v nedeljo, 12. januarja, na poseben način ovrednotili pojem skupnega obhajanja božičnega sporočila, saj so v cerkvi sv. Mohorja in Fortunata priredili lep pevski večer, ki sta ga oblikovala MePZ Fran Venturini od Domja pod vodstvom Cinzie Sancin in Ženska pevška skupina Stu ledi. In ravno božična pesem je bila podlaga, na kateri je domači dušni pastir, msgr. Franc Vončina, razvil svojo priložnostno misel. Izhajal je iz prepričanja, da so božične melodije pri nas in drugod še vedno žive: zlasti za ljudi, ki so morali zapustiti svoje rodne kraje in so odšli daleč v svet, so božične pesmi priložnost, da se z dušo povrnejo v domovino, s spominom pa v mlada leta, ko so božično skrivnost doživljali v družinskem krogu. Za slovenski narod na tem področju so božične pesmi imele v preteklosti posebno narodnostno funkcionalno vlogo: "Tudi ko naše ljudstvo ni smelo prepevati v svojem jeziku božičnih pesmi, so poskrbeli, da so vsaj domače melodije odmevale s cerkvenega kora med latinskimi bogoslužjem, in ko podnevi niso smeli praznovati tega čudovitega rojstva, so ponoči toliko bolj odmevali cerkveni oboki od božičnega veselja in prepevanja". In to prav v cerkvah, saj so svetišča tisti kraji, "kjer te pesmi odmevajo na poseben način". Prav zato, ker je nas in prejšnje rodove božično praznovanje navdajalo s posebnim čarom, bi bilo škoda, da bi vse te dediščine mi ne posredovali prihodnjim rodovom – je sklenil msgr. Vončina. Besede g. Vončine so v marsikaterem Rojančanu podkrepile radostno razpoloženje, ki ga je na vigilijo že spodbudila božična številka glasila Med nami.

MED NAMI
Glasilo rojanske skupnosti

LETO 2013 ŠT. 4 24. december

BOŽIČ 2013

nam predstavlja raznoliko razsežnost betlehemske votline, kraja Jezusovega rojstva. V misijonskem kotičku, za katerega skrbita Marija in Franc Saksida, se oglašajo g. Danilo Lisjak, ki deluje v Ugandi, s. Jožica Sterle iz Ukrajine in p. Vladimir Kos iz Japonske. V misijonskem kotičku je tudi poročilo o uspešnem srečanju, ki ga je p. Pedro Opeka imel v Kulturnem centru Lojze Bratuž meseca novembra. Glasilo Med nami, ki ga izdaja društvo Rojanski Marjin dom, vsebuje tudi v tej božični številki tradicionalne rubrike, v katerih je orisano bogato delovanje društva, ki predstavlja nezamenljiv dejavnik pri ohranjanju slovenske besede, verskega čutenja in kulture v tem mestnem predelu. / IG

Tržaški občinski odbor je odobril osnutek novega prostorskega načrta

Gre predvsem za miselni preobrat glede razvoja našega področja

Tržaški občinski odbor je odobril osnutek novega prostorskega načrta, ki bo začel celoten postopek v pristojnih komisijah. Predstavljen bo tudi v rajonskih svetih, ki bodo lahko priložili opombe, pripombe in popravke. Deležen bo nato t. i. drugega branja s strani odbora, potem bo dokument dejansko začel svojo pot v občinskem svetu. "Meseca februarja ali najkasneje marca naj bi odobrili nov prostorski načrt", nam je povedal predsednik proračunske komisije in občinski odbornik Igor Švab.

Od takrat dalje bo stekel rok, med katerim bodo občani imeli možnost predstavljanja ugovorov in pritožbe, kot to predvideva zakonodaja. "Svoje mnenje bo morala posredovati tudi dežela. Računa se, da bi nov prostorski načrt, ki bo zamenjal dosedanjo varianto 66, moral obveljati spomladi leta 2015". Občinski svetniki so doslej prejeli v pregled še nedokončan dokument, "je pa bilo dovolj, da bi ga pozitivno presodili. Varianta 66 je namreč izpolnila svoje poslanstvo, saj je bila vezana na obdobje izpred dva-

jsetih let, ko je bil v Trstu še župan Riccardo Illy. Hvala Bogu, je Dipiazzova varianta 118 neslavno končala zaradi sporov v sami večini". Po mnenju Igorja Švaba bo nov prostorski načrt odgovarjal konceptu sodobnega mesta, ki

nimi dejavnostmi in znanstvenimi institucijami, po drugi pa odnos med krajevnim - skorajda zasebnim - kmetijskim in gostinskim sektorjem. Na tej idejni podlagi se namreč razvija strategija vzdržnega razvoja krajevnega

nekatero kritične točke: mislim na primer na kraško področje in na možnosti njegovega razvoja. Prepričan pa sem, da bo te pomanjkljivosti mogoče nadoknaditi". Občinski svetnik SSK obenem poudarja, da bo ves postopek odlikovala transparentnost: po drugem branju bo dokument objavljen na spletni strani tržaške občine.

Predstavniki lipove vejice pohvalno presoja dosedanje delovanje občinske uprave, ki je v skorajda treh letih

"odobrila prometni načrt, uredila mestni trgovski sektor ter postavila temelje in – upajmo – odobrila tudi prostorski načrt. To je res veliko, še zlasti v primerjavi z desetletnim Dipiazzovim županovanjem, ko je bilo za mesto storjeno bore malo". Slovenska

skupnost bo od marca naprej priredila informativna srečanja ter nudila občanom potrebne strokovne usluge.

IG

Igor Švab

bo pozornost namenil tudi okoliškemu predelom v vidiku ovrednotenja (in zato integracije) ozemlja in skrbi za boljšo kakovost življenja. Nov prostorski načrt zavrača potratno energetske vire in odklanja porabo zemljišč in splošneje zelenih površin v grobe gradbene (beri: spekulativne) namene. Prej obratno, saj cilja k ovrednotenju obstoječega, zlasti zapuščenih objektov (nekdanjih vojašnic in sejmišča): to naj bi obenem spodbudilo po eni strani navezo med krajevnimi proizvod-

gospodarstva tudi v smeri kakovostne turistične ponudbe: načrt bo ovrednotil tudi obmorsko razsežnost Trsta z izdelavo novih kopaliških infrastruktur in podkrepitevjo dosedanjih turističnih storitev.

"Ne zatiskam si oči pred dejstvom, da so v tem še ne dokončen dokumentu tudi

Na 25. tržaškem filmskem festivalu Mozaična porazdelitev nagrad

Slavnostnim nagrajevanjem se je prejšnji teden sklenil jubilejni, 25. Tržaški film festival (TFF). Festivalna direktorja Annamaria Percavassi, Fabrizio Grosoli in Cristina Sain, predsednica društva Alpe Adria

Cinema, ki prireja festival, so z ostalimi glavnimi sodelavci predstavili dela in avtorje iz raznih kategorij, ki jih je izbrala letošnja žirija. Se pravi samo občinstvo, in sicer pretežno mladi, ki so napolnili tako 300-sedežno gledališče Miela kot dvorano Tripovich, ki šteje 1000 mest. Percavassijeva se je vidno ganjena zahvalila prav domači publiki, ki vsa ta leta zvesto spremlja edinstveni tržaški pregled.

Scenarist Andrea Magnani je predstavil najboljša izdelka iz scenarijske delavnice Eastweek, ki sta jo vodila Grk Nicos Panayotopoulos in Čeh Pavel Jech; pri tej so bili soudeleženi najboljši študentje srednjeevropskih filmskih akademij in finalista lanske nagrade Mattador za najboljši filmski osnutek. Prejemnik letošnje nagrade Mattador, ki jo podeljuje istoimensko društvo ob pokroviteljstvu Tržaške pokrajine, je bil Alessandro Padovani za L'Uomo di celluloido. Bosanka Bojana Vidosavljević pa je bila deležna priznanja Midpoint češke akademije FAMU za razvoj scenarija dela My last birthday in Yugoslavia. Margherita Salani je nagradila najboljšega med petimi

filmskimi projekti, ki so tekmovali za nagrado Corso Salani. Žena pokojnega režiserja in velikega prijatelja tržaškega festivala je povedala, da je posebna žirija izbrala Italijana Mattio Colomba za projekt Voglio dormire con te.

Za ostale nagrade, kot je navada na vseh festivalih, so predvajali kratke posnetke iz nastopajočih filmov. Namestnik generalnega sekretarja Srednjeevropske pobude (SEP), Madžar Erik Csernovits, je nagradil rojakinjo Esyter Haidu za nagrado CEI (SEP) za delo Judgement in Hungary (Sodba na Madžarskem), angažirano dokumentacijo procesa proti skrajnodosničarski skupini, ki je umorila šest Romov leta 2008-2009. Tiziana Ciancetta je predstavila izbor kratkometražnih filmov in proglasila za najboljšega animirani film Boles, ki ga je realizirala Slovenka Špela Čadež za slovensko-nemško koprodukcijo. Selektor dokumentarnih filmov Grosoli pa je povedal, da sta bili v tej kategoriji nagrajeni dve deli, in sicer italijansko-nemški The special need Italijana Carla Zorattija ter Szerelem patak (Tok ljubezni) Madžarke Agnes Sos. Ta

je za svojo ljubezensko elegijo z nadvse vitalnimi starostniki v madžarski vasi v Transilvaniji prejela še priznanje Espansioni - Rete. Odgovorna za programacijo Nicoletta Romeo je s festivalskima direktorjema predstavila najboljši celovečerec med sedmimi nastopajočimi, ruski Styd (Sramota), ki ga je režiral Jusup Razykov; v tem nastopa Maria Semenova v vlogi nesrečne mlade žene Eme, ki zama priča o vrnitvi oficirja potopljenega podmornice.

Wajde, Walesa mož upanja, v tempu dinamične filmske reportaže, ki obnavlja, v intervjuju s časnikarko Oriano Fallaci (Maria Rosaria Omaggio), najbolj dramatične dogodivščine iz življenja Lecha Walese (Robert Wiekiewicz), od podtalnega upiranja v 70. letih do stavke poleti 1980 v ladjedelnici v Gdansk, ki se je razširila na vso Poljsko, od nastanka svobodnega sindikata Solidarnost in uspešnih pogajanj z državnimi organi do nasilnega nastopa generala Jaruzelskega, od zapore do Nobelove nagrade za mir in zmage na prvih svobodnih volitvah v Vzhodni Evropi 1989...

Tudi letos je TFF izpričal svojo dragoceno vlogo monitorja družbenih, političnih in kulturnih sprememb v nam bližnjih državah srednje in vzhodne Evrope.

Tako novi kot že znani avtorji so nam ponudili možnost neposrednega vpogleda v sodobni trenutek, v kritične in svetle strani držav in njihovih državljanov, ki so se nam zblizali v zadnjih desetletjih. Ob pogledu v zakulisje družbenih procesov in v intimne, bivanjske zgodbe, ki se dogajajo v Berlinu ali v avstrijskih Alpah, v Gdansk ali v raznih in ačah podeželja, svetle Madžarske, razvitega italijanskega Severa, nasilnega Kazahstana, spoznamo akterje metaforičnih zgodb, ki niso le domorodci, pač pa tudi razseljene osebe, prišleki, državljani današnje razširjene Evrope, ki zapustijo svoj izvorni prostor in se udomačijo v novem. Tudi po nagradah sodeč, si lahko pritrdimo, da nam tržaški festival vrača res enkraten mozaični odsev vsestranskega bogastva širšega prostora, ki nas obkroža in katerega sestavni del smo.

Davorin Devetak

Prvo uradno srečanje nove GK Ingrid Sergaš s SSO

Vaše delo in vaša prizadevanja so iskrena

Ob nastopu svoje nove funkcije generalne konzulke Republike Slovenije v Trstu je Ingrid Sergaš prejšnji teden začela prvi formalni krog srečanj s predstavniki slovenske narodne skupnosti v Italiji, da bi na tak način spoznala svoje novo delovno okolje in sogovornike, s katerimi bo odslej imela največ stikov.

Po srečanju s predstavniki SKGZ se je v sredo, 22. januarja, sestala s predsednikom Sveta slovenskih organizacij Dragom Štoko in predsedniki posameznih pokrajinskih vej krovne organizacije, Igorjem Švabom (Trst), Walterjem Bandljem (Gorica) in Giorgiom Banchigem (Videm). Omizje so sestavljali še konzulka Eliška Kersnič, Žmavc, Julijan Čavdek in Albert Devetak. Ob začetku uvodnega posega je predsednik Štoka izrazil upanje, da bo prihodnje štiriletno obdobje, kolikor je namreč generalni konzulki Sergaš dano ostati pri nas, potekalo v složnem in tvornem duhu in da bo sodelovanje med krovno organizacijo in slovensko diplomatsko izpostavo pozitivno. Poudaril je, da odnos SSO do Slovenije je bil, je in bo vselej lojalna, saj je RS "naša matična domovina", prav zato SSO v preteklosti Slovenije nikoli ni "frontalno napadel". Letošnje skrcenje sredstev za približno 15% s strani RS boli, kar se bo poznalo pri delovanju naših društev: kljub temu pa se bo SSO znal tem okoliščinam primerno prilagoditi. Predsednik Štoka se namreč zaveda, da je za to krčenje kriv nelahek finančni položaj naše matične

domovine: ne sme pa se zgoditi to, kar se je pripetilo pred nekaj leti, "ko je Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu načeloval minister Boštjan Žekš, ki je v sozvočju z državnim sekretarjem Borisom Jesihom oškodoval SSO za vsoto 86 tisoč evrov, češ da se nočemo združevati s SKGZ". SSO se vselej zavzema za sodelovanje s sorodno krovno organizacijo, popolnoma pa se odgrajuje od tega, da bi pod prisilo izgubil svojo avtonomi-

vsote namenili rednemu delovanju, preostalih 20% pa porazdelili na podlagi t. i. projektov. SKGZ se s to varianto ni strinjala, čeprav se je sprva sama ogrevala za tovrstno porazdelitev. Drago Štoka je nato načel vprašanje strategije in vizije prihodnosti, ki je tako pri srcu predstavnikom SKGZ. Predsednik SSO je mnenja, da se za temi izrazi skriva bolj demagogija kot pa resna analiza stanja naše narodne skupnosti, ki je "ena najbolj vse-

za družbeno rast, ki naj spodbuja njeno plemenitost. Glede prej omenjenega iskanja strategij je poudarila, da že delo samo na sebi usmerja: "Vaše delo in vaša prizadevanja so iskrena: in na podlagi iskrenosti bodo rezultati gotovo pozitivni", je poudarila Sergaševa. Ob zagotavljanju svoje sogovorniške vloge s pristojnimi institucijami v Sloveniji je generalna konzulka prepričano dejala, da bodo morale biti razvojne smernice SSO prepoznavne in v skladu z idejnimi izhodišči, iz katerih SSO izhaja. In to podlago je predsednik Štoka v svojem posegu opredelil v slovenstvu ter krščanskih in demokratičnih vrednotah.

Oglasili so se nato še posamezni pokrajinski predstavniki SSO. Igor Švab je v svojem posegu izpostavil bogato kulturno dejavnost Slovencev na Tržaškem, ki se je med drugim opredmetila na nedavnem uspešnem Božičnem koncertu ZCPZ v tržaški stolnici. Švab verjame, da so se časi, v katerih so bili prisiljeni delovati predhodniki

gospa Sergaš, končno spremenili, dobrososedski odnosi končno kujejo vsakdan na našem obmejnem robu. Water Bandelj je poudaril nekatere vidike, ki zadevajo goriško šolsko problematiko v odnosu do zahtev po večjem in številnejšem kadrovskem usposabljanju slovenskega učnega in neučnega osebja. Giorgio Banchig pa je podčrtal prostorske težave špertske dvojezične šole. SSO je v zadnjih letih prepričano stopil na pot evroprojektov, ki lahko zagotavljajo donosen alternativni finančni priliv. O projektu Jezik-Lingua in drugih načrtih, ki so bili za krovno organizacijo uspešni, je generalna konzulka Sergaš seznanil Ivo Korva.

IG

Foto IG

jo. Ob nastopu nove ministric Ljudmile Novak so se stvari nekoliko izboljšale: "Še vedno pa smo oškodovani za 53 tisoč evrov", je dejal predsednik SSO, ki upa, da bo odnos z novo konzulko Sergašovo drugačen od tistega, ki ga je krovna organizacija imela z njeno predhodnico Vlasto Valenčič Pelikan. V nadaljevanju se je Drago Štoka dotaknil tudi dotacij, ki jih manjšini namenja italijanska država in ki so zagotovljene vsaj za prihodnje triletno obdobje. Lani je manjšina ob rednem prispevku petih milijonov evrov prejela še milijon več, pri porazdelitvi katerega je prišlo do nekaterih nesoglasij s SKGZ: SSO je namreč predlagal, da bi 80% izredne

binsko bogatih in dejavnih manjšin v Evropi". Resno pa je potrebno vzeti v pretres vprašanje "narodne zavesti in samozavesti", na katerem sloni naša pripadnost slovenskemu narodu: jezik je ključnega pomena, lahko pa ga imamo za posledično izkazovanje narodnega čuta, ki ga vsak pripadnik manjšine mora najprej čutiti in gojiti v sebi. Generalna konzulka Sergaš je v svojem izjavljanju prepričano podprla tovrstno negovanje vrednot, ki jih mora čutiti pripadnik slovenske narodne manjšine bodisi kot posameznik bodisi kot član skupnosti. Njeno delo bo slonelo na prepričanju, da mora vsaka skupnost ob gospodarskem razvoju skrbeti hkrati

Obvestila

Praznovanje sv. Janeza Boske - župnija sv. Jerneja ap. - Opčine, MeCPZ in MoPZ Sv. Jernej ter Društvo Finžgarjev dom vabijo na praznovanje v petek, 31. januarja, v župnijski cerkvi na Opčinah: ob 19. uri bo slovesno sv. mašo oblikoval CPZ Sv. Florijan od Banov pod vodstvom Melite Vidau Danieli, ob 20. uri bo koncert okteta Vrtnica iz Nove Gorice. SKGZ in SSO v sodelovanju z ZSKD, Glasbeno matico, SSG in Slovensko prosveto prirejata ob slovenskem kulturnem prazniku osrednjo proslavo "Artsprehod - z besedo in glasbo po sledeh Slovencev v Trstu" v nedeljo, 9.

februarja, ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu. Med proslavo bo v mali dvorani animacija za otroke.

Potovanje z Novim glasom v Maroko bo od 21. do 28. maja 2014; odhod z letališča v Ronkah. Za vpisovanje in informacije: uprava Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, uredništvo v Trstu, tel. 040 365473, g. Jože Markuža tel. 040 229166. Kdor želi prejeti program po elektronski pošti, naj sporoči na naslov: mohorjeva@gmail.com ali uprava@noviglas.eu

Pošta glosa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij 00385 2386744.

Društvo Finžgarjev dom

Branko Cestnik je predaval o vzgoji

Blaženi Anton Martin Slomšek je dejal: "Iz dobre šole rastejo boljši časi, iz slabe pa slabši. Časi so taki, kakršni so ljudje. Boljših ljudi pa ne bo, dokler ne bo dobro vzgojenih otrok". Vzgoja je človekova strateška in vseživljenjska dejavnost. Če je nekoč prva plača veljala za konec primarnega vzgojnega procesa, se je to danes povsem spremenilo, ker pridemo do tega koraka šele pri tridesetih, ko je tretjina življenja že za nami. Ljudje se torej tretjino življenja pripravljamo na življenje.

S temi mislimi je na tretjem predavanju iz niza o pozitiv-

po devetdesetih letih v Sloveniji vzpostavil tranzicijski vzgojni model oziroma t. i. Gabrova šola, ko so se liberalci postavili proti katoličanom.

Predavatelj je z izredno karizmatičnim zanosom, s številnimi anekdotami in resničnimi dogodki, ki so se mu pripetili, privabil nasmeh publike in pričaral sproščeno vzdušje. Dejal je, da je vzgojna kriza pogojena z blagostanjem, kot ga še ni bilo. V času debelih krav z lahkoto razmišljamo o otrokovih pravicah, ko pa imamo prazen hladilnik, je v ospredju vrednota trdega dela, brez katerega nam ne uspe niti v športu,

Branko Cestnik (foto DPD)

Društvo slovenskih izobražencev Skriti istrski biser

Veliko je potoval po svetu, a je vezan na svoj domači kraj. Doslej je objavil že vrsto knjig, ki jih je posvetil ljudem svojega okolja, v prvi vrsti preprostim Istranom in njihovim usodam. Posebno so ga pritegnili ljudje, ki jih je življenje zaneslo v bližnji Trst ali v daljni svet.

Silvo Prodan se je rodil v Pašutičih, med Buzetom in Pazinom, leta 1940 pa so se z družino preselili k Sv. Luciji, kjer je ob koncu vojne dokončal italijansko šolo, saj slovenske takrat še ni bilo. Govorili so v istrskem narečju, mešanici romunščine in hrvaščine, zato se je moral italijanščine šele naučiti. Pri usvajanju tega jezika mu je pomagal sošolec Mario Belič. Ko je bil njegov oče leta 1947 izvoljen za predsednika krajevne skupnosti, ga je Mirko Čok, ravnatelj prve slovenske osnovne šole v Portorožu, prepričal, naj Silva vpiše tja. V razredu, v katerem je bila polovica sošolcev Tržačanov, mu je bilo lažje usvojiti še slovenski jezik, saj so sošolci

prihajali iz slovenskih družin iz Bazovice in Gropade, medtem ko je on doma govoril v istrskem narečju. V Društvu slovenskih izobražencev je Silva Prodana predstavil Leon Vrtovec, ki je dejal, da so Prodanove knjige pomemben zgodovinski vir. Pogosto nimajo utečenega

Foto Damjan

kronološkega zaporedja, a so podatkovni podatki pomembni zaradi večplastnosti del, kar predstavlja dodano vrednost zgodovinopisju. Njegove kn-

jige nam ponujajo vpogled v družbenokulturno tradicijo slovenske in hrvaške Istre, čeprav ga je življenje peljalo marsikam po svetu. Bistvo napisanih besed je sporočilo, ki nam ga hoče avtor podati, da bi ostalo tudi za nove generacije. To je pripoved o svojcih, znancih in prijateljih. Kot je dejal g. Vrtovec, Prodanova dela niso zgodovina, kot se je v resnici zgodila, a so podatkovni podatki v pomoč pri kulturnih dinamikah v

določenem kraju. Preko pravilne interpretacije nam te zgodbe dajejo dodatno vrednost, ki pa niso le suhoparni podatki.

Istrski pisatelj je diplomiran geograf in urbanist. Po študiju v Ljubljani je izpopolnjeval svoje znanje v Franciji, na Sorboni, ter bil vključen v mednarodne projekte, kot na primer na Madagaskarju. Ker je navezan na svoj kraj, je sodeloval pri projektih tudi v Loparju. V svoje pisanje vpleta kulturne navade svojega kraja, veselje in činičnost pa dajeja knjigam poseben pečat. Gospod Prodan ima veliko zmožnost pomnjenja, veliko lucidnost ter datumsko natančno opredeljene trenutke. Za spomin pravi, da je njegov naravni oziroma podedovani dar. Z bralcem želi deliti svoje pomembne življenjske dogodke in jih ohraniti za nove generacije.

S prisotnimi je delil še osebne dogodke. Tako je pohvalil tri nadpovprečne profesorje, ki jih je ohranil v zelo dobrem spominu: Meulo, Martinca in Ilešiča. Obenem se je spomnil na svojo poroko, ki je bila posebna. Dne 23. avgusta 1958 se je namreč poročil istočasno z bratom Renatom v Piranu. O svojih navadah je razkril, da je ob lepem vremenu vedno v vinogradu, piše pa samo zgođaj jutraj in ko dežuje.

Šin

kjer je potrebna disciplina. S časom so se pojavile ideološke zanke. Ideali so bili družba, temelječa na znanju, otrokove pravice in nenasilje nad otroki. Namesto tega pa so se pokazale napake, in sicer družba, temelječa le na znanju, otrokove pravice brez otrokovih dolžnosti, odprava kaznovanja otrok in zmaga popustljivosti. Dve temeljni napaki, permissivnost in tekmovalnost, sta privedli do negativnih družbenih učinkov: korupcije, krivičnosti, neenakosti, ekonomske neuspešnosti in socialnih napetosti. S hudimi časi so prišla tudi grenka spoznanja.

Kriza izhaja iz grške besede krino in pomeni prebiranje in ločevanje. Kriza je torej prilika za bolj uravnovešeno in sploh boljšo vzgojo. Če potegnemo črto, je treba vedno vzgajati tudi za hude čase, za osebno odgovornost, za delo, za sočutje in solidarnost, za identiteto in drugačnost ter za zaupanje. Predavatelj je končal svoj poseg s pozitivno Slomškovo mislijo: "Dobro poučeni in lepo vzgojeni otroci so nadej polno cvetje dobrih časov".

Metka Šinigoi

Slovensko zdravniško društvo Trst – Gorica (1)

Ogled znanih in manj znanih biserov Dolenjske

Tudi v lanskem novembru je veselje ob sv. Martinu, ko se mošt spreminja v vino, prevzelo člane Slovenskega zdravniškega združenja, ki ima sedež v Trstu in pod častnim predsednikom dr. Rafkom Dolharjem združuje slovenske zdravnike in lekarnarje iz naše dežele. Tako so se, kot velevala že ustaljena navada, odpravili na

tančno opisal Trubarjevo življenje in delo ter njegove pomembnejše življenjske postojanke (šolanje na Reki, v Salzburgu, njegovo duhovniško pot, njegovo bivanje v Trstu, vpliv škofa Bonoma ...) in njegovo delovanje v Nemčiji, kjer je umrl v Derendingenu l. 1586. Navedel je njegova najpomembnejša dela – med te gotovo spada Cerkovna

rila tudi na druge velike može, ki jih je rodila Dolenjska (Frana Levstika, Josipa Jurčiča, Josipa Stritarja ...). Po hribu razpote gnjena vasica Gradež v veliko-laski pokrajini, v bližini Turjaka, s svojimi 200 let, nekoč s slamo kritimi starimi hišami (veliko jih je sedaj žal kar precej neokusno posodobljenih) si utira pot, da bi postala privlačen turistični kraj, saj ima kar precej zanimivosti, npr. stare lončene krušne peči, dobro ohranjeno črno kuhinjo, zelo domiselno napravo za črpanje deževnice in imenitno zgrajeno sušilnico sadja, pa tudi zbirko starega kmečkega orodja (okoli 300 kosov), ki ga hranijo pod kozolcem. Podrobno jim je ta kmečki zaklad predstavil Stane Zabukovec, ki je povedal, da so v vasi pred nekaj leti začeli spet pridelovati proso na naraven biološki način, zato ga seveda kot nekoč tudi ročno plevajo. Domačini (180 jih je) so ponosni tudi na t. i. nekdanjo Kogojovo hišo, v njej je bila doma žena skladateljica Marija Kogoj (1892-1956). Na Gradežu je živel in deloval slovenski skladatelj Jakob Jež. Te krajevne draguljčke je tržaškimi in goriškimi obiskovalcem razkazal vodič Boris Zore, ki jih je pospremljal tudi na ogled sušilnice sadja iz l. 1938. V njej še imenitno deluje sušilna peč na drva, zato se tudi biološko pridelano sadje suši na stari tradicionalni način (sušilnice na Kranjskem omenja že Valvasor). Sušilnice so samostojna, blizu domačije stoječa gospodarska splotja, na Dolenjskem so jim ponekod pravili sušivne, na

Gorenjskem pa paštve. Ta na Gradežu se predstavlja kot prava hiša. Peč ima veliko kurišče, toplota ogreva strop kurišča, ki je iz opeke. Topel zrak se dviguje mimo lesa, to so kot nekakšni plitvi predali – na lesen okvir je nameščena mreža iz šibja –, na katerih se prav počasi (štiri dni) suši narezano sadje. V okolici vasi je veliko sadovnjakov različnega sadja, hrušk, jabolk... Tisti dan so se sušile rezine kakijev. V sušilnici imajo tudi prodajalnice suhega sadja, medu in drugih krajevnih pridelkov.

/ dalje
Iva Koršič

Trubarjeva domačija, detajl

dvodnevni potep po naši lepi domovini. Tokrat so za cilj izbrali Novo mesto. V soboto, 16. novembra 2013, se je lepa skupina članov društva v dopoldanskih urah odpravila z Dunajske ceste na Opčinah po avtocesti proti ljubljani in tokrat zelo stoično obšla Trojane!!! (nezaslišano!). Pot jih je nato vodila proti valoviti Dolenjski, čudoviti pokrajini, posejani z grički in cerkvami na njih, ki vabijo, da jih obiščemo, "zastraženi" od Gorjancev, ki nam jih je tako slikovito prikazal Janez Trdina v delu Bajke in povesti o Gorjancih, ter od obsežnih kočevskih gozdov. Po njej teče "zelena lepota" Krka, ki obliva tudi znameniti Otočec in sanjavi grad na njem. Izletniki so se usmerili najprej na Rašči-co pri Velikih Laščah, kjer je stekla zibelka začetnika slovenske književnosti, Primoža Trubarja, ki se je rodil l. 1508 gospodarsko trdnemu kmetu in mlinarju, zvestemu turjaškemu podložniku. Na Raščici jih je sprejel vodič Andrej, ki jih je vodil po Trubarjevi domačiji; ta se v zunanščini predstavlja v "prvotni obliki", v notranjosti pa muzej kaže sodobno podobo. V njem so sicer le ponatisi Trubarjevih del. Zelo dobro strokovno podkovan vodič jim je na-

ordninga (1564), katere vati-kanski izvod je odkril v Vatikanu l. 1971 dr. Jože Markuža. Vodič je poudaril, da sta bila za Trubarja na prvem mestu človek in vera v Boga; podčrtal pa je tudi to, da je Trubar prvi uporabil besedo Slovenec. S svojim delom in miselnostjo je "postavil temelje" slovenski narodnosti. Mimogrede so izvedeli tudi, da ga je šele tretja žena preživela, njegova otroka pa sta umrla pred njim. Radovednost izletnikov sta pritegnila poleg domačije tudi mlin, ki je sicer v bolj slabem stanju, in žaga, ki je

Kozolec - muzej starega kmečkega orodja

kar v redu. Tam je tudi Temkova žaga, stara nad dvesto let; večkrat je že bila predelana in izboljšana, zadnja letnica na ostrešju je 1873. Ko so se poslovili od Raščice in se odpeljali do vasi Gradež – ime verjetno izvira iz besede gradišče –, jih je prof. Olga Lupinc opozo-

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (35)

Mariza Perat

"Roža Skrivnostna" v Krminu

Krmin je prijazno mesto ob skrajnem zahodnem robu Goriških Brd in nekako povezuje slovenski svet s furlanskim.

Tu na glavnem trgu ob kipu cesarja Maksimilijana I. stoji cerkev sv. Katarine oziroma "Rože Skrivnostne", ki je povezana tudi s p. Scrosoppijem oziroma redovnicami Kongregacije Božje Previdnosti ter vidkinjo Terezijo Dush, kot je to že bilo omenjeno.

Naj tu zato povem nekaj besed o zgodovini te cerkve, v kateri je ohranjen Marijin kip, imenovan "Roža Skrivnostna", prav tako se je poimenovalo tudi svetišče samo. Kot je že bilo povedano, je po zaslugi plemkinje Uršule De Grotta iz družine baronov De Grotta iz Krmina tu leta 1714 vzrasla "Ustanova usmiljenih sester krščanskega nauka". Namen Ustanove je bil posvečevanje njenih članic in pouk revnih deklic v krščanskem nauku, pa tudi v branju, pisanju in gospodinjstvu. Še pred tem je plemkinja De Grotta naprosila svoje-ga svaka pl. Alberta Antona De Ortolani, naj ji preskrbi Marijin kip, da ga postavi v sobo, v kateri je poučevala deklice. Pl. De Ortolani je delo zaupal kiparskemu rokodelcu Francišku Regoli, domačinu iz Krmina. Kipar je kip izdelal, plemkinja pa z njim ni bila preveč zadovoljna, ker po njenem mnenju umetniško ni bil dovolj na višku. Kipar je njene pomisleke poslušal, nato pa dejal:

"Gospodična, pomirite se! Boste videli, da bo moj kip kljub nepopolnosti, ki mu jih pripisujete, v kratkem času delal čudeže".

Medtem je papež Benedikt XIII. leta 1729 odobril pravila nove Družbe. Nove redovnice so se preselile v hišo, ki jim jo je darovala grofica Sulpicija De Strassoldo. S seboj so vzele tudi Marijin kip. Ta predstavlja Božjo Mater, sedečo v dostojanstveni, kraljevski drži. Z levico objema Jezusčka,

desnica pa je rahlo dvignjena, kot bi hotela vabiti ljudi, naj se s svojimi prošnjami zaupno obrnejo na Njenega Sina. Marijin obraz je smehljajoč, izredno ljubezniv in mil. Roke in glava Matere Božje in Deteta so izdelane iz lesa, ostalo pa je iz papirjevine (cartapesta). Iz iste snovi je tudi bogat plašč, ki odeva Marijo. Obleki Božje Matere in Jezusčka sta mojstrsko prikazani. Posebno lepe so barve. Nič čudnega ni torej, da so se razni strokovnjaki pozneje izrazili, da kip nikakor ni

Krmin

umetniško nepomemben in da je zato treba mojstru, ki je kip izdelal, dati prav posebno priznanje, še posebno, če pomislimo, s kako skromnimi sredstvi je pri izdelavi kipa razpolagal.

Leta 1716 je za župnika v kraju Romans, nedaleč od Krmina, bil imenovan baron Francišek Anton Tacco', doma iz Krmina in dober znanec družine De Grotta. Obrnil se je do prednice nove redovne skupnosti Uršule De Grotta s prošnjo, da bi nekaj njenih sester prišlo v njegovo župnijo. Sestre so v Romansu našle primeren prostor za samostan in

šolo, v kateri bi redovnice poučevale revne deklice. Leta 1719 pa je župnik Tacco' umrl. Njegov naslednik in nekateri vaški veljaki pa redovnicam in njihovem delu niso bili naklonjeni. Kljub temu je prednica De Grotta z nekaterimi sestrskimi leti 1723 odšla v Romans. S seboj je vzela Marijin kip.

/ dalje

Svetišče Rože Skrivnostne

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (11)

Črevesni mikrobiot in kandida

V sredo zvečer, 22. januarja, smo v Kulturnem centru Lojze Bratuž organizirali izjemno predavanje s častno gostjo naturopatkinjo, nutricionistko, biologinjo in strokovnjakinjo za črevesje iz Veneta dr. Mario Cristino Giaccona. Množični publikli je spregovorila o pomenu črevesja, o tem, kako le-to vpliva na imunski sistem, in o patogeni kandidi. V intervjuju z Aljo Tasi, novinarko Primorskih novic, ki smo ga imeli pred predavanjem, je dr. Giaccona poudarila dejstvo, da je medicina za nekaj časa pozabila na pomen črevesja. V 70. letih prejšnjega stoletja mu je še priznavala pomembno vlogo pri zagotavljanju odpornosti organizma, potem pa je nanj pozabila. Pomen črevesja so bolj poudarjale naturopatija in druge oblike nekonvencionalne medicine. V zadnjem času pa tudi uradna medicina priznava pomen probiotikov, še posebej pri zdravljenju diareje. Torej medicino zanimajo probiotiki, ki imajo neposreden vpliv na črevesje. V zadnjem času pa mnoge študije potrjujejo, da probiotiki ne vplivajo dobro le na črevesje, pač pa na celotno telo in da krepijo imunski sistem. Povedala je tudi, da se danes spet govori o tem, da gre pri črevesju za nekakšno drugo možgane. Seveda pa je treba vedeti, kateri probiotiki so pri določenih težavah učinkoviti. Če vnašamo v telo črevesne mikroorganizme, to še ne pomeni, da boš avtomatično ozdravel. Spremeniti je potrebno tudi prehrano in življenjski stil, tako da obravnavamo človeka celostno; če pa že jemljemo probiotike, moramo poskrbeti, da bodo ti tudi zares učinkoviti.

Dr. Giaccona trdi, da, če ima človek razdraženo črevesje, pogosto diarejo in podobne težave, so to že kazalci, da s črevesno floro verjetno ni vse v redu. Pomembne so tudi informacije o splošnem zdravstvenem stanju. Če je človek stalno bolan in ima šibak imunski sistem, mu lahko pomagajo tudi probiotiki. Ponavljajoča se vnetja mehurja ali nožnice prav tako kažejo na neravnovesje v črevesni flori. Sicer pa so probiotiki učinkoviti tudi pri težavah s holesterolom, saj vplivajo na absorpcijo maščob in tako pomagajo jetrom. Težko je raziskati, kako natančno delujejo dobre bakterije, vendar dejansko krepijo imunski sistem.

Pomembno je dejstvo, da je dr. Giaccona spregovorila tudi o tem, kako izbrati dobre probiotike. Vsak probiotik je označen s posebno kodo, ki jo je pri nakupu dobro preveriti. Ta koda je sestavljena iz črk in števil in stoji za imenom bakterije, to zago-

tavlja, da je rod klasificiran ter da poznamo njegove značilnosti. Učinki takega probiotika so znani in raziskani, posamezne rodove pa hranijo na določenih inštitutih, ki zagotavljajo, da probiotik ohranja svoje značilnosti. Koda je torej zagotovilo, da za probiotik jamči resna institucija. Zelo pomembna je tudi količina. Italijansko ministrstvo za zdravje priporoča vsaj milijardo bakterij v eni kapsuli, dejansko pa potrebujemo približno tri milijarde bakterij, da dosežemo želeni učinek. Pomembna je tudi sestava probiotikov. Bolje je, da vsebuje malo, največ štiri različne rodove bakterij, in to v zadostni količini. Seveda pa tudi preveč bakterij ni dobro. Obstajajo izdelki, ki vsebujejo na desetine milijard določenega tipa bakterij. Ti lahko povzročijo zaprtje, kajti vse te bakterije morajo v črevesju tudi jesti. Pomembna je tudi trajnost izdelka. Probiotik mora ostati živ do izteka roka trajanja.

O kandidi dr. Giaccona poudarja, da klasične terapije žal ne zaležejo. Kandida hitro postane odporna na t. i. antimikotike, ki so poleg tega še zelo toksični. S probiotiki pa krepimo naravne obrambne sposobnosti organizma. Da dosežemo resnično ravnovesje in odpravimo patogeno kandido, mora terapija s probiotiki trajati vsaj dva meseca; veliko ljudi namreč neha jemati probiotike že pri prvih znakih izboljšanja, kar je napačno. Za vzdrževanje, da se patogena kandida ne pojavi ponovno, pa probiotike jemljemo samo določeno obdobje vsak mesec, recimo en teden na mesec. Pri tem stroga dieta ni potrebna. Kljub temu pa mora biti prehrana uravnovešena, s poudarkom na sadju in zelenjavi. Pa s sladkorjem ne smemo pretiravati. Probiotike dr. Giaccona priporoča, saj ravnovesje v črevesni flori zagotovo pomaga pri zdravljenju vsake bolezni. Telo na ta način tudi laže vsrka hranilne snovi. Hrana lahko dobro ali slabo prevajamo, odvisno od tega, kakšne bakterije imamo v črevesju. Ko torej ljudem predpišemo določeno dieto, jim probiotiki pomagajo, da imajo od hrane maksimalno korist.

Med predavanjem je dr. Giaccona predstavila tudi publikli te koncepte, nekaj več časa se je zaustavila pri patogeni kandidi in diagnozi le-te ter odgovorila na vprašanja publikle v dvorani.

Hvala vsem, ki ste se udeležili predavanja. Naj povem, da smo s prostovoljnimi prispevki pokrili del stroškov organizacije in podarili 100 evrov za Karitas v Štandreu! Hvala vsem! Več info.: www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljki, e-mail paljki@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVI22C,

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistor, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistorudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. januarja, ob 14. uri.

Poslabšanje odnosov slovenske vlade s Hrvaško

Vlada najema nova velika posojila v tujini

V Sloveniji premierki Alenki Bratušek uspeva ohraniti vsaj navidezno enotnost strank vladne koalicije, toda do uveljavitve sporazuma o njenem programu in delovanju do konca zakonodajnega mandata čez okoli poldrugo leto bo očitno še daleč. Zmeraj znova namreč prihaja do novih zapletov in trenj, ker koalicijske stranke, zlasti največji, Pozitivna Slovenija in Socialni demokrati, hočejo izključno uveljavljati svoje strankarske težnje in zamisli, koristi države pa zanje ostajajo drugotnega pomena. To se nazorno in morda najbolj kaže pri mučnih in dolgotrajnih pogajanjih za imenovanje novega ministra za zdravje. Ta se tako zapletajo, da bi po mnenju kirurga dr.

Dr. Erik Breclj

Erika Breclja lahko celo nastale razmere, v katerih bi javno zdravstvo v naši državi razpadlo. Navajamo, da je predsednica vlade funkcijo novega ministra za zdravje ponudila tudi dr. Eriku Breclju, a vabila ni sprejel. Sem domoljub in bi tudi zaradi tega zelo rad obravnaval kakšno pomembno in koristno temo ali dosežek, ki bi bil v splošni interes in ponos. Toda žal je več slabosti, pomanjkljivosti in nemara celo zlih dejanj, ki so bila storjena namerno ali pa zaradi nesposobnosti in premajhne odgovornosti odločujočih posameznikov. Škodljivo je nebrzdano in pretirano zadolževanje države, o čemer pri-

haja v javnost čedalje več opozoril. Vlada zdaj s pomočjo finančnega ministra išče nova večmiliardna posojila, razlogov in utemeljitev zanje pa ne navaja. Znesek starih in novih posojil z mednarodnih finančnih trgov in obresti zanje bo kmalu ustrezal

odzivov na njena opozorila pa ni bilo, tudi ne od Banke Slovenije in Ministrstva za finance.

V Zagrebu pa se je zgodilo pričakovano, vsaj za tisti del javnega mnenja pri nas, ki nikoli ni bil prepričan o iskrenosti in izvirnosti odnosov s Hrvaško.

Sodnika dveh zagrebških sodišč sta na prvi stopnji odločila, da morata nekdanja ljubljanska banka in Nova ljubljanska banka, ki sta v prejšnji državi delovali na Hrvaškem, vrniti ustrezen delež hranilnih vlog hrvaškim varčevalcem. S tem naj bi bil prekršen sporazum, dosežen na gradu Mokrice v

Sloveniji. Tam sta se državi zavezali in o tem podpisali poseben Memorandum, da bodo vsi postopki o bančnem sporu ustavljeni, dokler ne bodo rešena vprašanja nasledstva držav nekdanje Jugoslavije. Zaradi neresenega vprašanja deviznih vlog so se odnosi med Slovenijo in Hrvaško, ki tudi doslej niso bili brez zastojev in čeri, v nekaj dneh še nekoliko poslabšali. V tem zapisu se znova vračamo na izjave veleposlanika ZDA Josepha A. Mussomelija nekaterim slovenskim časnikarjem, zato da bi primer lahko "pokrili" celovito. Zunanji minister Karl Erjavec je povedal, da so veleposlanika zara-

80-odstotkom enoletnega bruto domačega proizvoda, ustvarjenega v Sloveniji. SLS je na srečanju s časnikarji protestirala proti zmeraj večjemu zadolževanju države, a javna občila o zaskrbljenosti te stranke niso poročala. Na lastno pobudo se je zbralo okoli 500 državljanov, ki so policiji podali ovadbo zoper neznance, ki so krivi za zadolževanje države. Policija je domnevno že začela ugotavljati istovetnost krivcev, kot so označeni v ovadbi. Oglasila se je tudi Informacijska pooblaščenka Nataša Pirc-Musar z opozorilom, "da mora izjemno obsežno zadolževanje države potekati pod nadzorom javnosti. Pomembnejših

di njegovih izjav povabili na pogovor na zunanje ministrstvo, ne pa poklicali na pogovor, kot so to navajala in ponavljala javna občila. Veleposlanik pa je v časniku Delo 20. januarja objavil članek, dejali bi pojasnjevalne narave. V njem je zapisal, "da gradnja prihodnosti zahteva pogum, da priznamo napake", in nadaljeval: "Na novinarsko vprašanje, zakaj menim, da so Slovenci še vedno neenotni, sem navedel tri razloge: prvič, zgodovinska nesoglasja, ki izvirajo iz druge svetovne vojne in obdobja po njej; drugič, nezmožnost v času komunizma, da bi odprto spregovorili in objektivno razpravljali o teh zgodovinskih nesoglasjih; in tretjič, nezmožnost, da bi boj za neodvisnost trajno povezal ljudi in jih popeljal v novo, enotno družbo. Žalostno je, da so nekateri politiki moje besede cinčno označili kot zaničljive do osamosvojitvenega boja Slovencev. Vojaki in Slovenci so svojo dolžnost opravili, politiki pa ne. Nihče izmed Slovencev, ki sem jih srečal, ni nikoli nasprotoval mnenju, da je bil slovenski narod po drugi svetovni vojni neenoten, da ga je boj za neodvisnost poenotil in da so Slovenci sedaj ponovno neenotni. Kdo lahko to izpodbija?"

Žal moramo poročati tudi o novici, ki nas je, in bo zagotovo tudi vas, spoštovane bralke in bralci, razžalostila. Evropski poslanec in predsednik prve slovenske osamosvojitvene vlade Lojze Peterle je zbolel za rakom na kostnem mozgu. To se je zgodilo dvanajst let potem, ko so mu odkrili raka na prostati, ki pa ga je premagal. Diagnozo nove vrste raka je ugotovil znani ameriški zdravnik japonskega rodu dr. Yoshiaki Omura. Peterle je dejal, da gre za zgodnje odkritje, ki obeta ozdravitev, ter da bo naredil vse, da se reši nevarnosti in ozdravi. To mu seveda vsi iz srca želimo.

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica Peta uprizoritev sezone 2013-14

Očarljivo vznemirljiva interpretacija Kosovelovih pesmi

V mali dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je bila v soboto, 18. januarja 2014, prva ponovitev krstne izvedbe "ugledališčnega projekta poezije in proze" Srečka Kosovela (1904-1926), *Postani obcestna svetilka*, v izvedbi domačega ansambla z dvema gostoma. Ta veliki sin Krasa je kljub zelo mladim letom s poglobljeno mislijo in vizionarsko preroško izkričal svojo boleost ob tedanjih dogajanjih v Evropi, na papir pa

izkričala Kosovelov trpki krik človeka, ki se čuti osamljenega v tem razčlovečenem, propadajočem svetu. V dognano zgrajenem dramaturškem "mozaiku" so se prepletale nežne lirčne izpovedi pesnikove samotarske duše in njegove v ekspresionistični, konstruktivistični in družbenokritično angažirani poetični obliki izražane misli. Me-

Marjuta Slamič, Ana Facchini, Miha Nemec, Kristijan Guček

tudi z zvenom bridke trpkosti. To je bilo krepko občutiti tudi v izvorni glasbi Branka Rožmana. Scenograf Danijel Modrej je ta posebni poklon Srečku Kosovelu postavil v kavarno dvajsetega stoletja, s čimer so se uglasno spajali kostumi Belinde Radu-

lovič. Vse je postavljeno v tista dvajseta leta, ko so dogajanja po Evropi že napovedovala bližajoči se vihar. Koncertno gledališka predstava (za lektorsko delo je kot vedno odlično poskrbel Srečko Fišer, za oblikovanje svetlobe pa Samo Oblokar), v kateri so se pesnikovi stih spreminili v izpovedno jedke songe – vključno s pesmijo *Svetilka ob cesti*, ki daje naslov glasbeno gledališkemu dogodku – je zelo povedno branje in svojevrstna interpretacija izbora Kosovelovega opusa. Njegova izpovedna sila se enkratno pretaka z odra v dvorano in celostno zaobjame gledalca, ki očaran spremlja ta pesniški pretok. Dinamična zasnovana "predstava" (koreografinja Bojana Mišić) prinaša samosvoj, a izvrsten pogled na Kosovelovo umetniško ustvarjanje in na veličino njegovega razmišljujočega duha. Prav gotovo bi si jo morala ogledati vsa študirajoča mladina (tudi naša v zamejstvu!), saj bi ji ta izvorni gledališki pogled na pesnika, s srcem ukoreninjenim v domači zemlji, a s pogledom uprtim daleč v širna obzorja, pomagal pri spoznavanju njegove pesniške razsežnosti, od lirčnega do konstruktivističnega snovanja, pa tudi pri odkrivanju njegovega kljubovalno upornega duha. V njegovem kritičnem razmišljanju, kot pri literarnih velikanih vseh časov, najdemo ničliko takih misli, ki se zdijo pisane za nas čas.

IK

Kratke

Vabilo Goriške knjižnice Franceta Bevka

V četrtek, 30. januarja 2014, ob 18. uri Goriška knjižnica Franceta Bevka vljudno vabi na predstavitev "bodočega slovenskega pravičnika Andreja Vendramina, učitelja iz Solkana". Predstavitve bo vodil zgodovinar Renato Podbersič. Dogodek je organiziran v sklopu mednarodnega dneva spomina na žrtve holokavsta. Učitelj Andrej Vendramin je umrl 30. maja 1978 v Solkanu, kjer je tudi pokopan. Sedaj potekajo priprave na proces priznanja njegovega statusa reševalca Judov med holokavstom. Fašistične oblasti so ga leta 1929 kot primorskega učitelja premestile v Nonantolo pri Modeni.

Predavanje v Mirnu

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren-Orehovlje vabi v četrtek, 30. januarja 2014, ob 19. uri v OŠ Miren na potopisno predavanje Skozi Yellowstone, čez Skalno gorovje do Vancouvra bo poslušalce popeljal Igor Vuk.

Slaba poteza slabe banke

Reševanje povzročiteljev bančne luknje

V Sloveniji poteka reševanje problema bančnega sektorja. Vlada pred evropskimi oblastmi sveto prisega, da se ta projekt izvaja. Evropa, tako kažejo zadnji kazalci, ljubljani zaupa. Projekt slabe banke je "požegnala", aktivnosti, ki se na tem področju dogajajo, pa so za Bruselj za zdaj zadovoljive. Padla je donosnost na slovenske obveznice, kar pomeni, da se Slovenija lahko zadolžuje ceneje, pa tudi bonitetne agencije niso poslabšale ocen za Slovenijo. Skratka, mehanizem in načrt čiščenja bank ter prodaje državnega premoženja, sta pri evropskih partnerjih dosegla zelene učinke. Slovenska vlada pa mora biti pri tem pozorna. Dane obljube in podpisane obveze je treba uresničiti. Drugače bo zaupanje v Ljubljano spet padlo.

Kako težko je privatizirati...

O čem govorim? Preprosto. Postopek privatizacij je treba začeti izvajati. Doslej je bila od 15 obljubljenih prodaj izvedena samo prodaja Heliosa, medtem ko je za ostala podjetja na prodajnem spisku še veliko neznanek. Torej, načrt je, zagotovila o njegovem izvajanju tudi, dejansko izvajanje pa velikokrat zamaja. Poleg tega je potrebno poudariti, da nekatera podjetja, ki bi državi prinesla precej višje kupnine od tistih na seznamu, bodo še naprej ostala pod okriljem države. Zajeten kupček si lahko država danes obe-ta samo od prodaje Telekomu (prihodki od te prodaje bi lahko znašali neke med 700 milijoni in

milijardo evrov), ni pa na seznamu na primer Petrola ali Zavarovalnice Triglav, ki imajo še vedno zajeten denarni tok in bi zato lahko bila močan vir prihodkov v državno blagajno. O morebitni prodaji podjetij, ki niso na seznamu, pa najbrž v bližnji prihodnosti ne bo tekla beseda. To bi lahko sklepali iz dejstva, da je ravno v prejšnjih tednih vladna koalicija pripravljala nov koalicijski sporazum (po odstopu ministrov in nekaterih notranjih nesporazumih sedanji ni več aktualen), a o novih privatizacijah ni bilo govora. Državno lastništvo se je v Sloveniji že večkrat izkazalo za neučinkovito in škodljivo zaradi navzkrižja interesov med politiko in gospodarstvom, a so se te nepreglednosti (logika nacionalnega interesa) dalj časa skrivale, sedanja vdala se je vdala šele, ko je Evropa potrkala na vrata.

Slaba banka rešuje slabe menedžerje

S slovenskimi podjetji pa je v zadnjih tednih povezana še ena izrazita težava: na dan prihajajo novice o reprogramiranju kreditov nekaterim podjetjem, ki so v času debelih krav zelo slabo (oziroma zelo pohlepno) ravnala s premoženjem, s prihodki in nasploh s poslovno politiko. Pravzaprav gre (že spet) za menedžerje. Dva konkretna primera: na slabo

banko so (med drugim) prenesli slabe kredite dveh pomembnejših slovenskih podjetij, ACH in DZS. Seveda, prenesenih je bilo še več slabih kreditov, omenjeni dve podjetji pa izpostavljam zaradi prav posebnega vzroka. Slaba banka (prevzela je slabe terjatve, ki sta jih podjetjema dodelili NLB in NKB), je z obema podpisala enoletni moratorij k odplačevanju glavnice dolga. Obe podjetji (gre za holdinga, ki segata na različni gospodarski področji) sta torej rešeni, vsaj za še eno leto, kljub temu da skupaj "premoreta" dolg v približni višini 280 milijonov evrov. Rešeni pa so predvsem

menedžerji, v ACH je glavni Herman Rigelnik, pri DZS pa Bojan Petan: oba sta glavno besedo v svojih finančnih imperijih dobila z menedžerskim prevzemom, od koder izhaja tudi večji del dolga obeh družb. Moratorij na odplačevanje kreditov pomeni tako v prvi vrsti reševanje tistih menedžerjev, ki so brez počenega groša v žepu izvedli prevzeme. Skratka, namesto da bi se tisti, ki so bančno luknjo ustvarili, vanjo tudi pogrezili, je slaba banka zanje poskrbela, da bodo še nekaj časa "v sedlu".

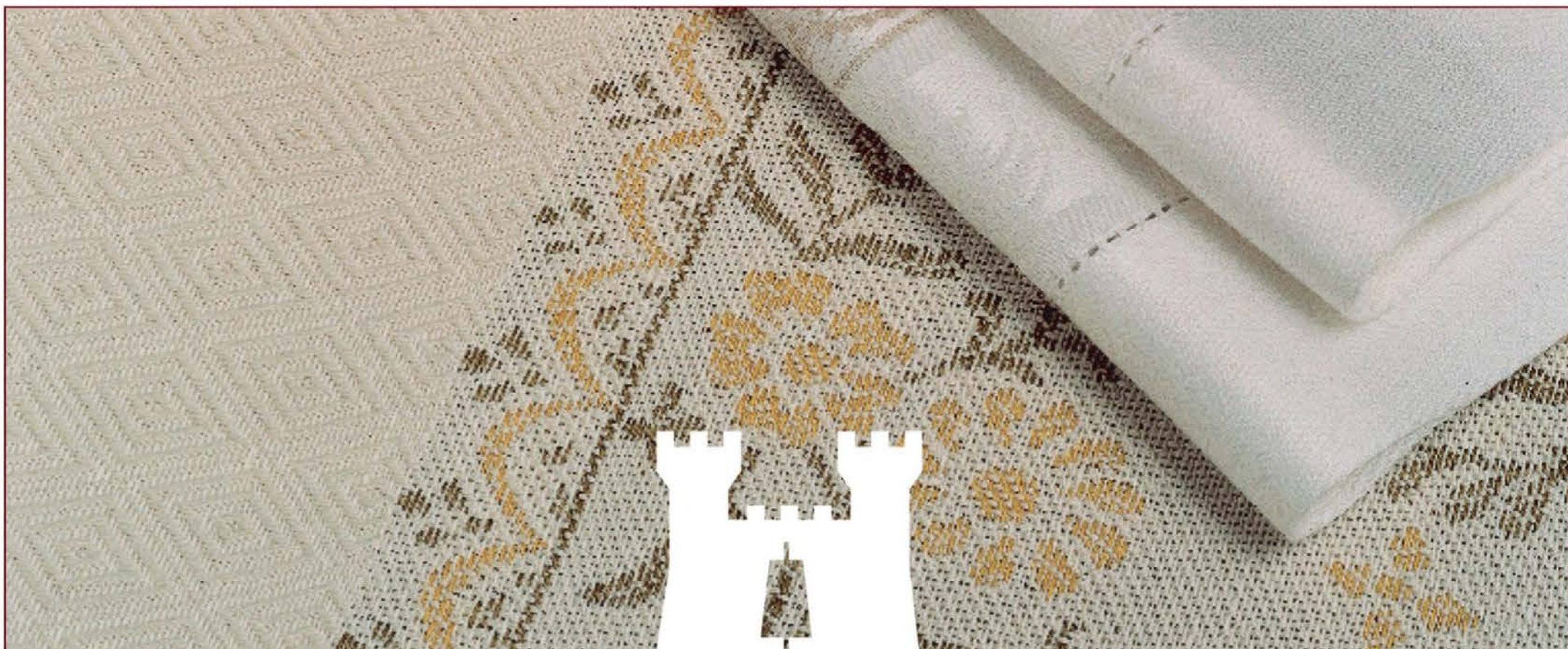
Pri tem se seveda postavlja vprašanje: če bi banke ne repro-

gramirale posojil in bi podjetja šla v stečaj, a bi to ne bila socialna bomba z več tisoč brezposelnimi? Da, in to seveda ne sme biti cilj. Dejstvo pa je, da bi morale v slovenskih gospodarskih zgodbah v stečaj iti tiste družbe, ki so jih menedžerji uporabljali za prevzem: gre za bolj ali manj fiktivne družbe brez zaposlenih, ki so bile samo svojevrstni trojanski konj za prevzem. Z reprogramom posojil v primeru ACH in DZS je slaba banka podaljšala življenjski rok tudi namenskim družbam, po katerih menedžerji obvladujejo svoje finančne imperije: in to podaljšanje življenjskega obdobja škodljivo prevzemniških družb bodo plačali davkoplačevalci.

Spregledane napake

Namesto da bi jasno in glasno udarili po mizi in odsekali glavo hobotnice, so v slabi banki samo še podaljšali agonijo in dovolili menedžerjem da še vsaj eno leto lomastijo po podjetjih, v kateri niso vložili niti centa. Namesto da bi menedžerje kaznovali za objestno ravnanje in prevzemniške družbe poslali v stečaj, je v primerih, ki jih omenjamo, prišlo do neke splošne amnistije. Družba Protej, po kateri menedžerji obvladujejo ACH, si je na primer konec prejšnjega leta izplačala 22 milijonov (!) evrov dividend, ki jih je prekanalizirala iz enega redkih donosnih podjetij v skupini (Adriamobil). In to kljub skoraj 130 milijonov evrov težkemu dolgu do bank. Ampak odgovorni na slabi banki so očitno to spregledali in vodstvu ACH dali še eno možnost. Napake menedžerjev pa bodo spet krili davkoplačevalci.

Andrej Černic

CARNICA ARTE TESSILE IMBELLINUM

za ljubitelje lepih stvari

33029 villa santina / ud / ul. nazionale 14

tel. št. +39 (0)433 74129

faks +39 (0)433 747529

TURISTIČNO NASELJE
GE.TUR.
LIGNANO SABBIADORO

Turistično naselje Lignano Sabbiadoro v Furlaniji Julijski krajini se nahaja v samem središču Lignanskega polotoka in je samo nekaj minut oddaljeno od Sabbiadoro Pineta. Naselje je umeščeno v 60 hektarjev borovega gozdiča in je neposredno ob čudovitem morju, kjer lahko gostje še vedno občudujejo tudi sipine.

Mir, čudovit vonj po borovem gozdiču in slanem morju, čisto morje, ki je bilo nagajeno z Modro zastavo Evrope, možnost udejstvovanja na vseh športnih področjih, vse to ustvarja iz naselja idealen kraj za sproščujoče počitnice, polne oddiha in zabave.

VELIKO NEVERJETNIH PONUDB ZA DRUŽINE:

Residence **PREMIUM**

Alle Vele

Sole Mare

Villa Primavera

S. Maria del Mare

2014

PREMIUM

Klimatizirana soba, kopalnica,
TV in pospravljanje postelj,
Restavracija s strežbo.

BASIC

Neklimatizirana soba s kopalnico,
ni TV in ne pospravljanja postelje.
Samopostrežna restavracija

Vsi zneski so za **en dan in za eno osebo**
in veljajo za najmanj tri nočitve za člane Ge. Tur. in
njihove družine. Cene ne veljajo za posebne dogodke,
za prireditve in za številne skupine.
Če še nisi član **Ge. Tur.**, se pridruži združenju, ki ima z
nami posebno pogodbo in boš tako deležen številnih
ugodnosti.

Za podrobnejše informacije:
št. tel. 0431409511

V CENO SO VŠTETI:

- Namestitev v sobi, ki ima 2 ali do 5 ležišč s kopalnico
(Vstop v sobo od 17. ure na dan prihoda, na dan odhoda je treba
zapustiti sobo do 10. ure.)
- Poln penzion od večerje na dan prihoda do kosila na dan odhoda
- Rjuhe in komplet brisač v sobi (Kopalna brisača proti kavčiji)
- Zasebna plaža s senčnikom in sedež + ležalnik (**Premium**)
- Zasebna plaža s senčnikom in dvema sedežema (**Basic**)
- Uporaba športnih objektov na prostem čez dan po prejšnji prijavi
in glede na razpoložljivost
- Soudeležba pri raznih animacijah v naselju

N.B. Uprava si pridržuje pravico do spremembe cenikov v primeru, da pride do novih davčnih dajatev.

1. april - 14. junij
7. september - 21. september

€ 43,00

15. junij - 2. avgust
17. avgust - 6. september

€ 52,00

3. avgust - 16. avgust

€ 59,00

€ 38,00

€ 43,00

€ 45,00

Odperti smo vse leto!

Ugodne cene tudi
za zimski čas, pokličite nas!

POPUSTI:

- OTROCI v sobi s starši
od 0 do 3. nedopolnjenega leta **gratis**,
od dopolnjenega 3. leta do 6. nedopolnjenega leta **40% popusta**
- OTROCI v sobi s starši
od 6. dopolnjenega leta do 10. nedopolnjenega leta **20% popusta**
- ODRASLI v večposteljnih sobah imajo na tretje in četrto ležišče
10% popusta (BASIC)

DOPLAČILA:

- Enoposteljna soba 15 € na osebo na noč
- Notranje nezavarovano parkirišče v naselju stane 5 € za
osebni avto, 10 € za avtobus na dan. Tedenska cena za
parkirišče je 29 €, za dva tedna pa 50€
- Izreden obrok v restavraciji s strežbo stane 16 €
- Izreden obrok s samopostrežbo stane 12 €
- Vodni park "Aquagio" stane 1 € na uro na osebo
- Vstopnina v pokrit bazen stane 2,5 € na osebo
- Doplačilo za sobo s pogledom na morje je 3 € na osebo
na dan (Residence "Alle Vele")

Residence **BASIC**

Pineta

Ancora

Erica

Villa Verde

Conchiglia

Orchidea

Holiday

Sabbiadoro

OndaAzzurra

Self-Service
Ristogel

Tudi sanje se razblinijo ...

Mrtve idile

Ljudje sanjamo. Vsi. Sanje so kot vsakdanji kruh, kot studenčnica v poletni vročini. Brez njih ne bi živeli. Predvsem v teh hudih časih, ki nas morijo in nam grenijo življenje in jih tako težko razumemo.

Prijatelj sem poslušala, ko mi je pripovedoval, kako je lepo na kmetih, kako je tam življenje drugačno. Tudi o tem je pripovedoval, da na kmetih ljudje ne umirajo sami, vedno nekdo bedi ob njih ... in moli. Molčala sem, ker sem vedela, da so to sanje, da je to beg, da je to iskanje tistega otoka, ki ga ni, "l'isola che non c'è", kot je pel italijanski kantavtor Edoardo Bennato. Sanj pa nočem teptati, ker so nekaj najlepšega, kar imamo, ker vem, kako to teptanje boli, pa čeprav vem tudi, da so nesmrtni. Iz njihovega pepela ponovno zaživijo druge, še lepše, še trajnejše. Sanje so večne kot bajna ptica Fenix.

Tudi sama sem imela podobne sanje. Od malega nisem marala mesta, brezosebnih srečanj v gneči, samote med mnogimi, hrupa in onesnaženja. Ker ljubim naravo, svobodo, sonce in živali,

sem še kot otrok govorila, da bom živila na kmetih.

Sicer je bila moja družina preprosta delavska družina. Skoraj nobene lastnine, razen avtomobila Fiata 850. Majhno stanovanje v najemu, v sklopu ljudskih gradenj IACP, sedaj ATER, moj oče je delal v tovarni, mama pa doma. Nič drugega. Da bi imeli zemljo, vinograd, njive ali kaj podobnega, o tem še sanjali nismo.

Delavci so bili tudi vsi prijatelji mojega očeta, ki so v časih prihajali k nam. Robati, z razpokanimi, umazanimi dlanmi, največkrat v delovnem kombinzonu, po domače smo mu rekli terliš. In robati so bili tudi pri izražanju svojih čustev, največkrat so preklinjali, robantili čez vse in vsakogar. In se na večer, po šihu, zapili. Da je za tem oklepom nekaj človeškega, sem razumela, ko je bil moj oče, zaradi večje nesreče, nekaj mesecev v priporu. Da je za tem oklepom nekaj kot veliko, preprosto in radodarno srce. Takoj so k nam domov, v malo stanovanje v petem nadstropju, začele prihajati vreče s hrano. V tovarni pa je sindikat sklical veliko zborovanje, da bi oč-

tu ohranili delovno mesto. In res so ga. Z mamo nisva v tistih hudih časih nikoli stradali, nikoli nisva ostali sami, jaz pa sem razumela, da se za trdimi, zgaranimi dlanmi in robatimi gubami skriva mehka duša, ki ve, kaj je solidarnost.

Seveda mesto ni imelo nič privlačnega za dekle, ki je ljubilo sonce, gozdove in divjino. Na počitnice sem odhajala v Podnanos, k znanec svojih staršev. Kmetija je spominjala na nebesa, kjer si vsak večer lahko jedel svežo smetano, kjer ni manjkalo pršuta in ostalih dobrin, v sadovnjaku in vinogradu pa si samo stegnil roko in že si se lahko posladkal. Idila pač, katere kot enajstletna deklica nisem hotela zapustiti, in sem domov pisala, da bom ostala kar v Podnanosu. V mesto se ne bom vračala. A sem se vrnila, sanje so ostale in živele, dokler mi pred nekaj leti vendarle ni uspel beg na kmete, v večjo vasico na zahodnem slovenskem Krasu.

Ampak, ko sanje postanejo resničnost, največkrat izgubijo tudi svojo paleto pisanih barv in ves svoj šarm. Kaj pomenita kmetu zemlja in lastnina, sem spoznala že prve tedne, ko sva z možem na najini njivici postavljala ograjo. Zaradi srn seveda, da bi nama ne pojedle čudovitih darov, ki sva si jih obetala. A na kmetih ni lahko

postavljati ograje, o tem sta se razpisala že Verga in Pirandello, pa tudi v slovenski literaturi je bilo o mejnikih in zemlji veliko govora. No, mi smo po Aškercu dolgo razmišljali, kam bi deli, nazadnje pa spoznali, da je najbolje, da se odredimo nekaj centimetrom zemlje v prid dobrososedskim odnosom. In smo deli na naše, daleč od sosednjih mej. A dobrota je največkrat sirota.

To smo spoznali po nekaj letih, ko nam je s sosedove dimniške obrobe začela liti voda v komaj prenovljeno hišo. Nobenega usmiljenja, nič več prijateljstva. Kar je moje, je moje. Če je moje, pa sosed ne bo popravljal. Niti na svoje stroške. Pa čeprav gre le za nekaj decimetrov kamnitega zidu, nekaj kraškega kamna, katerega bomo čez nekaj let imeli vsi dovolj in preveč. Tam namreč, kamor bomo odšli goli in bosi, brez vsake lastnine. Tisti, ki imamo, in tisti, ki nimamo.

Ko sem po osemnajstih letih, ja ponavljam, niste slabo prebrali, po osemnajstih letih, zamenjala svojo staro škodo, ki je ckrnila neke med Krasom in Vipavo, sem razumela še to, kako zveni in kako boli zdrava slovenska ali zdrava kmečka nevoščljivost. In slovenska ljubezen do jeklenih konjičkov. Ta je nam meščanom precej tuja, kajti avto nam je vedno pomenil le prevozno sred-

vo, ki v mestu le malo časa ostane bleščeče in nedotaknjeno. Krivdo za to gre pripisati pomanjkanju udobnih parkirišč in divjemu prometu.

S prijateljem seveda o vsem tem nisem nikoli hotela razpravljati. Niti o tem niti o umiranju, ki naj bi bilo na vasi veliko bolj človeško. V naši vasi smo v teh desetih letih, odkar sem tu, na zadnjo pot spremljali kar lepo število domačinov. Večina jih je umrla v bolnišnici, tudi v Ljubljani, veliko število pa v domu za upokojece. In večina od njih, pravzaprav skoraj vsi, je umrla v samoti. Ostale so samo besede in tista običajna, vedno enaka razlaga: umrl je ponoči, a telefonirali so nam šele zjutraj, ker nas niso hoteli motiti. Tako je žal danes povsod, v mestu in na kmetih. Živiš sam, mimogrede, in umiraš sam, tudi mimogrede. Na pogrebih, ki smo se jih vedno udeležili, se je vsakič zbralo kar lepo število vaščanov, predvsem starejših, skoraj nikoli pa ni bilo tako s sorodniki. Prisostvovala sem pogrebom, na katerih je polovica družine pobožno stala v mrliški vežici ob pokojnem, druga polovica pa je čakala zunaj in tam prejemala sožalja. Zaradi dediščine, zaradi imetja, zaradi hiše ... Zaradi tega prekletega kupa kamenja in zemlje. Zato ker se v življenju niso razumeli, še poz-

dravljali ne. Zaradi imetja, ki ga kopičimo, kot nam bi bila namenjena večnost. V brk življenju, ki ga živimo, kot bi bilo kos plastike za enkratno uporabo.

Nekaj domačinov smo pokopali tudi ob odsotnosti sorodnikov. Ker jim pokojni ni hotel prepustiti njive, gozda, dvorišča. Imetje, ki nas ločuje v življenju, nas ločuje tudi po smrti. Na kmetih, kjer je imetje pravzaprav tudi vir preživetja, še bolj. In samotna kraljuje tudi tam, kjer se vsi poznajo in kjer vsak ve čisto vse o drugemu.

Ne maram o tem razpravljati s prijateljem, občudujem ga, ker je sam bedel ob umirajočem noč in dan, občudujem ga, ker je njegov odnos do sočloveka tako lep in popoln. A takih ljudi in takih družin je dandanes vse manj, tako v mestu kot na kmetih. Vse manj je razumevanja, ljubezni, vse manj smo povezani drug z drugim. Tudi v družini, tudi med sorodniki.

Moje sanje o življenju na kmetih so se že zdavnaj razblinile. Ostala je samo ljubezen do narave, ki me ni in me ne bo nikoli razočarala. In samota ... ta neizmerna samota, ki je sicer ne maram, a sem se nanjo navadila. Ta težka samota, ki je v majhni vasi še veliko bolj grenka kot sredi razsvetljenih mestnih ulic.

Suzi Pertot

Uspešno končan prvi del prvenstva za naše odbojkarje

Konec prvega dela s podvigi

V minulem tekmovalnem koncu tedna so nase opozorile predvsem naše odbojarske postave, za katere je sezona prišla do obrata na boju polovice prvenstev. Ta konec tedna bodo tako vse slovenske šesterke v državnih in deželnih prvenstvih zaslužno počivale, igralke in igralci si bodo morda tokrat postregli kak dan na smučanju, kar jim je ob sobotah praviloma onemogočeno.

Začnimo s paradnim konjem

našega gibanja v igri pod mrežo, prvo moško vrsto Sloge Tabor, ki je sklenila prvi del z izjemno pomembno točko v sloviti Ghradi v Trevisu. Nastopi bratov Peterlin in soigralcev so bili doslej nihajoči, vendar že od začetka je bilo znano, da bo sezona težka in da je obstanek primarni cilj. Po trinajstih krogih so slogaši zbrali 15 točk, na lestvici so deveti in za sabo imajo pet ekip. Obračun je torej dober, moštvo pa daje vtis, da ima potencial, da lahko zopet

v popolni postavi v povratnem delu doseže še kaj več. Prejšnjo soboto sta bili sicer v središču pozornosti tretjelgaški prvenstvi. Moška združena ekipa Olympie še naprej odločno koraka B2 ligi naproti, v kateri bi nastopila ob boku omenjene Sloge Tabor. Enotna vrsta Olympie, Soče, Vala in Našega prapora pod vodstvom izkušenega trenerja Fabrizia Marchesinija je končala prvi del v vodstvu, zmagala je vseh 12 tekem, pred tržiškim Fincantierjem, ki ga je ugnala prav v tem poslednjem krogu s 3:2 in ima štiri točke prednosti. V dose-

danjem poteku prvenstva se je nova goriška šesterka lepo uigrala in se hkrati izognila vsakršnemu spodrsrljaju. Ker prvovrščena postava po prvem delu napreduje neposredno, je na dlan, da je letos priložnost edinstvena in je – tudi glede na kakovost in perspektivo te celote – ne gre zamuditi.

Naslovnico tedna bi sicer tokrat zaslužila dekleta Zaleta, naša edina ekipa v deželnih prvenstvih. V Repnu so varovanke trenerja Edija Božiča v kakovostnem pokrajinskem derbiju zadale celo prvi poraz doslej nepremaganemu Libertasu, ki zanesljivo vodi v skupnem seštevku. V enkratnem

vzdušju le dvorani so zaletovke prekosile same sebe, po izgubljenem prvem nizu so zaigrale malodane brezhibno in z veliko željo po zmagi prišle do prvovrstnega podviga. Njihov tokratni uspeh pa ni muha enodnevnica, po prvem delu deželne C lige so punce, kljub objektivnim težavam v začetku leta, odlične pete na lestvici in z igro v bistvu navdušujejo. Za zamejsko žensko odbojko, ki ne preživlja ravno srečnega obdobja, je to izjemno pozitivna novica.

Da dopolnimo sliko, sta tu še mlajši moški zasedbi Sloge Tabor in združenega goriškega projekta. Soča v C ligi nastopa s šestnaj-

stletniki in je v prvi polovici prvenstva izgubila vse tekme, trener Markič priznava, da je to člansko tekmovalništvo za neizkušene mladce za zdaj prehud zalogaj, neupadeh pa ne jemljejo tragično, zato nastopajo namreč v svoji starostni kategoriji, dobro trenirajo in nabirajo koristne izkušnje. Tudi letos pa je zelo posrečena poteza nastopanje druge postave Sloge Tabor v D ligi. Fantje trenerja Berlota ravno tako kvalitetno delajo in, kar ni od muh, v četrtolgaški konkurenci zmagojevo (ravno v soboto so sicer zatajili) in so na uglednem tretjem mestu v skupni razvrstitvi.

HC

DRAMSKI ODESK PD ŠTANDEŽ Premiera: Štirje vaški svetniki

Preplet ljubezni, starih grehov in političnih interesov

Ko potihnejo odmevi na božične praznike in se "pustarji" že pripravljajo na sprevode v maskah in norčije, gledalci, ki radi spremljajo ljubiteljsko gledališko ustvarjanje na Goriškem, radovedno pričakujejo, s katerim dramskim delom jim bodo tokrat postregli igralci dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež. Znano je sicer, da se leti najraje ozirajo po komedijskih delih, ki odkrito ošvrknejo marsikatero človeško slabost in družbo nasploh ter "veljake" v njej, ki mislijo le na lastne koristi. Tudi v letošnji 49. sezoni nepretrganega dramskega snovanja so se z režiserjem Jožetom Hrovatom, dramskim igralcem, članom SNG Nova Gorica, ki je njihov umetniški usmerjevalec že okroglih deset let, odločili za komedijski splet. Odločitev je padla na burko *Trije vaški svetniki*, nastalo l. 1920 v nemškem jeziku izpod peresa Maxa Reala in Maxa Fernerja. V slovenščino jo je prestavil Jože Cesar, priredil in posodobil pa Peter Militarov. Za štandreške igralce je tekst še bolj strnil in ga ubral na še sodobnejše strune Jože Hrovat. Iz ljudske igre s preprostimi, "predvidljivimi" zapleti mu je uspelo ustvariti prijetno gledljivo komedijo, ki ohranja ljudskega duha, a neprikrito sega v današnji čas in se s satirčno kritičnim nadihom obrega ob sedanje razmere. Pri tem več kot namige namenja političnim dogajanjem na Slovenskem, tudi na račun cerkvenih krogov. Interesi krščanskih demokratov, zelenih ... odmevajo tudi na sestankih, ki jih v predstavi imajo vaški svetniki, člani Društva za dvig čednosti in ohranjanje morale. Tako čednostni so, da je vsak iz-

med njih pred dvajsetimi leti skočil čez plot in imel sladko razmerje z Elizabeto Milost, ki so ji rekli kar Črna Lizika, ker je bila tako slastna ... In pošiljali so ji ljubezenska pisma, ki so postala "corpus delicti". Od te privlačne ženske, ki se je odselila v drugi kraj, so se "pošteno" dali voditi za nos. Vsak izmed njih ji je vsak mesec pošiljal denar, preživnino za sina, ki naj bi ga spočela z njim. V resnici pa tega otroka sploh nikdar ni bilo!! Ko to iz-

župana Šimna, ki ga "mučita" mladostni greh in skrb za "zunanji moralni videz" ob bližajočih se volitvah, je s pravšnjo komično osvetlitvijo obžaril Božidar Tabaj, ki ga na odrske deske veže neizmerna predanost modrici Taliji, kar je jasno razpoznavno iz vseh njegovih učinkovito izdelanih likov. Tercet "čednostno pokvarjenih dvočnikov" dopolnjujeta Peter in Blaž, ki sta bil v vseh njunih zadregah živahno izoblikovala Egon Cijan in Marko Brajnik. Tajnik društva je učitelj Tine. Drznega in prebrisanega Tineta, do ušes zatrekanega v županovo hčerko, je iskrivo izrisal Matej Klanjšček, čigar igralsko rast smo ob njegovi sproščeni in zanesljivi igri spremljali v zadnjih letih, ko je izoblikoval kar nekaj posrečenih likov. Župnika,

Foto DP

ki pripada vaškemu "vodilnemu" kadru, je v "pridigarskem" slogu znanega cerkvenega dostojanstvenika učinkovito poddal Ivan Jelderlinič, ki se je že večkrat izkazal v barviti karakterizaciji dodeljenih likov. Mladi Janez Zore, tretješolec na Gledališki gimnaziji v Novi Gorici, doma z Brezij, ki prvič nastopa s štandreškimi igralci, je pristno poosebil naivno nerod-

nega Jakca, doma z Velike planine, ki se prvič približe sooča z dekletom, ob katerem se mu vname vroča ljubezenska iskrica. "Stari" igralski znanec Marjan Breščak je pristrčno naravno opisal občinskega tajnika Vaneka, ki ga rad srkne, preden se loti "strogo zaupnega" dela. V energično županovo ženo Uršo, ki z lahkoto kroti svojega značajsko šibkega moža, a nikakor ne temperamentne hčerke, se je vživela Mojca Dolinšek. Županovo trmoglavno hčerko Alenko, ki ima jasne ideje glede poroke, je kot svobodni miselno dekle sodobne mlade generacije izrisala Roberta Marussi. Z zaljubljenimi kretnjami in mimiko je Chiara Mucci "sanjavo" opisala Marjanca, ki se kot "pomladni metuljček" prepusti klicu ljubezni. Sicer drobno, a za končni razplet

igre pomembno vlogo gospe Barbare, Jakčeve matere, ki nekaj da nase, dostojanstvene v drži in kretnjah ter neomajne v odločitvah, je disciplinirano podala Daniela Puja. Režiser Hrovat je bil ob odrski postavitvi pozoren na ritem predstave in male detailje, ki prispevajo k splošnemu žaru uprizoritve, ljudskost igre pa je poudaril takoj na začetku, ko se na odru prikaže pevec in zapoje ponarodelo Prešernovo pesem *Luna sije*; tudi prehode med prizori povezujejo znane ljudske pesmi. Poje jih debutant Andrej Orel, doma iz Bilj, ki se solopetja uči na glasbeni šoli in mu bodo ponovitve predstave dobra vaja za bolj sproščeni in samozavesten nastop. Sceno, ki uokvirja ves potek dogajanja in predstavlja dvorišče županove domačije, z vodnjakom ob strani in s poslopji v ozadju, sta iz fundusa štandreškega dramskega odseka odbrala in na oder po-

stavila dolgoletna odrska mojstra Joško in Franko Kogoj, ki jima je pri tem pomagal Branko Drekonja tudi z dodanim, po potrebi "raztegljivim", domiselno izdelanim "kamnitim" zidom. V pisane ekletične kostume je igralce oblekla Nevena Tomašević. Za osvetlitev odra in glasbo so poskrbeli David Vižintin, Cristina Marussi in Vanja Bastiani.

Gledalci, ki so na sobotni premieri 25. in nedeljski ponovitvi 26. januarja, popolnoma zasedli župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu, so uživali ob komičnih zapletih in humornih iskricah ter igralce nagradili z bučnim ploskanjem. Med občinstvom so sedeli tudi podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic, goriška občinska svetnika SSK Marilka Koršič in Walter Bandelj, obnem predsednik SSO za Goriško, predsednica ZSKP Francka Padovan, direktor SNG Nova Gorica Joško Čuk, ki se je pohvalno izrazil o predstavi, ter avtor priredbe, režiser Peter Militarov, ki je bil zelo zadovoljen s celotno predstavo, in predstavniki dramskih skupin iz Števerjana in z raznih koncev Slovenije.

Ob premieri je izšel ličen gledališki list z veliko barvnimi fotografijami tudi iz prejšnjih predstav dramskega odseka. Uredil ga je Damjan Paulin, izdala pa PD Štandrež in ZSKP.

Goriški gledalci si komedijo *Trije vaški svetniki* v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež lahko ogledajo v nedeljo, 2. februarja 2014, v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž na drugem srečanju gledališkega niza *Iskrivi smeh na ustih vseh* v organizaciji KCLB in Zveze slovenske katoliške prosvete. Za tem nastopom pa se bodo ob njej in duhoviti replikah zabavali gledalci v bližnjih in bolj oddaljenih dvoranah na Slovenskem, kjer je nestrpnost čakajo priljubljene vsakoletne goste iz Štandreža, ki s svojimi deli vselej prispevajo veliko zdravih sprostitvenih trenutkov.

Iva Koršič

POPUSTI

200 ZMERAJ
ODPRTIH TRGOVIN

TESTIMONIA
2012

Izkoristi
enkratne
popuste!

SAMO V CITTA' FIERA:

CENTRO COLIBRÌ
di
MARGHERITA HACK

BY TROPICAL NEWSLUM

RAZISKOVALNO SREDIŠČE

**CENTRO COLIBRÌ
MARGHERITA HACK**

KLETNI PROSTORI CITTA' FIERA
URNIK: 14.00-20.30

MODA • DOM • RESTAVRACIJE • ZABAVA • HI-TECH

VEDNO ODPRTO

www.cittafiera.it

URNIK	GALERIJA	IPER
VSAK DAN	9.30-20.30	9.00-21.00
	PETEK do	22.00

WiFi+ f

INFOPOINT TEL. 0432 544568

Brezplačno pokrito parkirišče

SMER STADION - FIERA DI UDINE

SHOP & PLAY
Città Fiera

NAJVEČJE TRGOVSKO SREDIŠČE DEŽELE

